

บทที่ 3

พิธีกรรมที่สำคัญตามเทศกาลจีนของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง

มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งเป็นองค์กรสาธารณกุศลที่มีรากฐานจากพลังศรัทธาตามหลักเมตตาธรรมตามแนวจริยวัตรของหลวงปู่ไต้ฮง โดยมีประวัติความเป็นมาเริ่มต้นจากคณะเก็บศพไต้ฮงกงและศาลเจ้าไต้ฮงกงบนถนนเจ้าคำรบปัจจุบันนี้ที่ทำการมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งขยายไปอยู่ฝั่งตรงข้ามศาลเจ้าไต้ฮงกงแม้มีถนนพลับพลาไชยคั่นตรงกลาง แต่กล่าวได้ว่าศาลเจ้าไต้ฮงกงกับฝั่งที่ทำการมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง เป็นพื้นที่ศรัทธาเดียวกันของประชาชนโดยศาลเจ้าไต้ฮงกงเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ในด้านศาสนาและวัฒนธรรมจีนของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง เทศกาลงานบุญประจำปีของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งจึงจัดขึ้นในฝั่งศาลเจ้าไต้ฮงกง และเทศกาลเหล่านี้ได้รับความศรัทธาจากประชาชนชาวไทย โดยเฉพาะกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนอย่างมาก พิธีกรรมต่าง ๆ ของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งที่ฝั่งศาลเจ้าไต้ฮงกงมีลักษณะการจัดพิธีกรรมตามอย่างวัฒนธรรมจีนทั้งแนวคิดและการปฏิบัติ โดยรวมเอาหลักการของศาสนาพุทธมหายาน ลัทธิเต๋าและลัทธิขงจื้อเข้าไว้ด้วยกัน ทั้งยังมีแนวคิดร่วมกันที่สำคัญคือ “ความสุขใจในการทำกุศล” ที่ปรากฏจากป้ายตัวอักษรภาษาจีนขนาดใหญ่ หน้ารูปเคารพองค์ไต้ฮงกง ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ที่กล่าวไปแล้ว ยังขยายมาทำทางฝั่งที่ทำการมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง และมีอาคารทันสมัยหลายชั้นที่สามารถรองรับศรัทธาประชาชนได้อย่างเต็มที่ ตามที่กล่าวว่าเป็นพื้นที่ศรัทธาเดียวกัน

ผู้วิจัยได้ศึกษาพิธีกรรมที่สำคัญตามเทศกาลจีนของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง แบ่งเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

- 3.1 ความรู้เกี่ยวกับศาลเจ้าไต้ฮงกง
    - 3.1.1 ความเป็นมาของศาลเจ้าไต้ฮงกง
    - 3.1.2 ลักษณะสถาปัตยกรรมของศาลเจ้าไต้ฮงกง
    - 3.1.3 ความเชื่อเกี่ยวกับศาลเจ้าไต้ฮงกง
  - 3.2 พิธีกรรมด้านศาสนาตามเทศกาลของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง
    - 3.2.1 พิธีกรรมตามแนวคิดพุทธศาสนาพุทธมหายาน
    - 3.2.2 พิธีกรรมตามลัทธิเต๋า
    - 3.2.3 พิธีกรรมตามลัทธิขงจื้อ
  - 3.3 เทศกาลจีนที่สำคัญของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง
    - 3.3.1 เทศกาลตรุษจีน
    - 3.3.2 เทศกาลหั่งกระจาด
    - 3.3.3 เทศกาลกินเจ
- ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

3.1 ความรู้เกี่ยวกับศาลเจ้าไต้ฮงกง

ศาลเจ้าไต้ฮงกงมีประวัติอันยาวนาน จากจริยวัตรและคุณธรรมขององค์ไต้ฮงกงหรือไต้ฮงโจวซือ ทางตอนใต้ของประเทศจีนและได้รับความเคารพศรัทธาจากประชาชนทั่วไปทั้งในและนอกประเทศจีน โดยเฉพาะในกลุ่มคนแต้จิ๋ว ในสมัยที่ชาวจีนแต้จิ๋วอพยพเข้ามาในประเทศไทย ก็ยัง

สืบทอดศรัทธาหลวงปู่ไต้ฮง (คำเรียกที่ชาวบ้านเรียกองค์ไต้ฮงกงอย่างง่าย ๆ คืออางหรือหลวงปู่ไต้ฮง) เช่นกันจากเหตุการณ์เริ่มแรกเมื่อ พ.ศ. 2439 นายเบ็ญนได้ัญเชิญรูปจำลองหลวงปู่ไต้ฮงจากอำเภอเตี้ยเอี้ยจังหวัดแต้จิ๋ว มณฑลกวางตุ้ง มายังประเทศไทย ในเวลานั้นชาวจีนแต้จิ๋วเมื่อทราบข่าวต่างก็พากันมาสักการะบูชาหลวงปู่ไต้ฮงที่บ้านนายเบ็ญนที่ร้านกระจกย่านวัดเลียบ (วัดราชบูรณะ – เวลานั้นยังไม่มีสะพานพระพุทธยอดฟ้า) จำนวนมากจนบ้านนายเบ็ญนคับแคบ ต้องย้ายไปประดิษฐานที่ซอย ดอนกุศล ถนนเจริญกรุง ช่วงนั้นเกิดโรคระบาด ประชาชนต่างมาราบไหว้หลวงปู่ เพื่อช่วยหาคู่คุ้มครองปลอดภัยและหายจากโรค ในสมัยที่ชาวจีนอพยพเข้ามาในประเทศไทยช่วงแรกๆ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ยากจนที่หนีภัยมาทำมาหากินในต่างแดนใช้ชีวิตความเป็นอยู่อย่างยากลำบาก ซึ่งทำให้กลุ่มคนเหล่านี้มาราบไหว้หลวงปู่เพื่อขอพร ต่อมาพ่อค้าจีนส่วนหนึ่งที่มีฐานะดีแล้ว เกิดความศรัทธาและอยากช่วยเหลือชาวจีนผู้ทุกข์ยากที่มีจำนวนมาก กลุ่มพ่อค้า 12 คน จึงร่วมใจกันบริจาคเงินช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากและได้ช่วยจัดการเก็บศพอนาถาไปฝัง เรียกว่าคณะเก็บศพไต้ฮงกงในสมัยรัชกาลที่ 6 ต่อมาชาวจีนโพ้นทะเลผู้เคารพศรัทธาในจริยวัตรของไต้ฮงกงก็พากันจัดตั้งกุศลสถาน “ปอเต็กตึ้ง” ขึ้นในประเทศไทย และได้สร้างศาลเจ้าไต้ฮงกงริมถนนเจ้าคำพรเนื่องจากเมื่อชาวจีนตั้งถิ่นฐานเกาะกลุ่มกันอยู่เป็นชุมชนแล้วก็มักสร้างศาลเจ้าประจำย่านโดยเฉพาะในกรุงเทพฯ มีศาลเจ้าใหญ่น้อยจำนวนมากในประเทศไทย ในขณะที่ศาลเจ้าไต้ฮงกงได้พัฒนามาสู่การจัดตั้งมูลนิธิปอเต็กตึ้งในสมัยรัชกาลที่ 8 จึงกล่าวได้ว่า มูลนิธิปอเต็กตึ้งมีรากฐานมาจากพระภิกษุไต้ฮงกง และคณะเก็บศพไต้ฮงกงตามลำดับ ดังนั้นบทบาทด้านศาสนาของมูลนิธิปอเต็กตึ้งผ่านเทศกาลต่าง ๆ จึงสะท้อนอัตลักษณ์ความเป็นจีนอย่างเด่นชัด

ชีวประวัติของไต้ฮงกงส่วนหนึ่งปรากฏอยู่ในจดหมายเหตุอำเภอเตี้ยเอี้ย (เฉาหยัง) เมืองแต้จิ๋ว มณฑลกวางตุ้ง ในสาธารณรัฐประชาชนจีนอีกส่วนหนึ่งเป็นคำเล่าขานสืบต่อกันมาโดยมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์เป็นเครื่องสนับสนุน (กรรณิการ์ ตันประเสริฐ. 2545 : 76) ในขณะนี้กล่าวได้ว่างานศึกษาเกี่ยวกับไต้ฮงกงที่เป็นภาษาไทยเป็นงานที่กรรณิการ์ ตันประเสริฐและคณะได้ทำไว้ค่อนข้างสมบูรณ์มากกว่างานของท่านอื่น ๆ โดยศึกษาจากเอกสารจีนของ สุภกิจ แซ่แต้ ซึ่งศึกษารวบรวมประวัติไต้ฮงกงส่วนหนึ่งไว้ดังนี้

ไต้ฮงกง เกิดที่เมืองเวินโจว ในมณฑลเจ้อเจียง เมื่อ พ.ศ. 1582 ในสมัยราชวงศ์ซ่ง จากตระกูลลิ้ม เดิมชื่อหลิงเอ้อ ครอบครัวของท่านสมบูรณ์ด้วยทรัพย์สิน ได้รับการศึกษาทั้งทางวิชาการและพุทธศาสนา เมื่อเป็นฆราวาสสอบได้เป็นบัณฑิตระดับจิ้นชื่อ ราชสำนักจีนตั้งแต่สมัยราชวงศ์ถัง เป็นต้นมาจนถึงตอนปลายสมัยราชวงศ์ซ่ง มีนโยบายการปกครองที่สำคัญ คือเปิดโอกาสเท่าเทียมกันให้ประชาชนสอบคัดเลือกเข้าเป็นขุนนาง ประชาชนจึงมีความหวังและมีจิตใจจดจ่อที่จะแสวงหาความรู้ ระดับของบัณฑิตเริ่มจากชีวจ่ายกือหยิน จิ้นชื่อ และจอหงวน ตามลำดับ การสอบจิ้นชื่อทำการสอบโดยข้าหลวงที่อยู่ในเมืองหลวง เทียบระดับเป็นบัณฑิตชั้นเอก (Doctor of Laws) ส่วนการสอบจอหงวนนั้นต้องสอบต่อหน้าพระที่นั่งในพระราชวัง หลังเอ้อเข้ารับราชการเป็นนายอำเภอเมื่ออายุ 54 ปี แต่การแก่งแย่งอำนาจของขุนนางชั้นผู้ใหญ่ในราชสำนักและความผันแปรทางการเมืองทำให้เกิดความเบื่อหน่าย จึงลาออกจากราชการเข้าอุปสมบทในบวรพุทธศาสนา ปฏิบัติและเผยแผ่ธรรมะเป็นเวลายาวนานในมณฑลฮกเกี้ยน

ใน พ.ศ. 1663 เมื่อท่านรุดงค์มาถึงอำเภอเตี้ยเอี้ย เมืองแต้จิ๋วมณฑลทวนกวางตั้ง ท่านเจริญอายุถึง 81 ปีแล้ว เข้าจำพรรษาที่อารามเล่งจิวโกวयीในปักซัว และต่อมาจึงย้ายไปที่วัดเมี้ยนอันกวนในตำบล ฮั่วเพ็ง(เหอผิง) ไม่ห่างจากแม่น้ำเหลียงเจียงนัก ท่านปฏิบัติธรรมแผ่เมตตาอย่างต่อเนื่อง ดินแดนทางตะวันออกเฉียงใต้ของจีนในแถบนี้มักประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติอยู่เป็นนิจ ทั้งวาตภัย อุทกภัย และภัยแล้ง ผู้คนอดอยากเกิดโรคระบาดล้มตายจำนวนมาก ได้ส่งกงจัดการเก็บศพเหล่านี้ไปฝังโดยไม่รังเกียจ ตั้งศาลาทานรักษาโรคที่ริมโขดหินใหญ่ จัดหาอาหารสิ่งของให้ผู้ยากไร้เดือดร้อน ชักชวนชาวบ้านและสาธุศิษย์ให้ประกอบกิจกรรมกุศลกันอย่างกว้างขวาง กล่าวคือ จริยวัตรแห่งเมตตาธรรมของท่านนั้นช่วยเหลือทั้งผู้มีชีวิตที่ยากไร้ และผู้ตายที่ไร้ญาติ (กรรณิการ์ ต้นประเสริฐ. 2545 : 76-77)

3.1.1 ความเป็นมาของศาลเจ้าไต้ฮงกง

เรื่องราวของไต้ฮงกง ยังมีความเป็นมาอีกกระแสหนึ่งที่มีรายละเอียดแตกต่างออกไปบ้าง จากงานของกรรณิการ์ ต้นประเสริฐที่กล่าวข้างต้น คือ งานเขียนของอู๋จีเยี่ยะ (2553 : 294) ว่า พ.ศ. 2439 มีบุรุษหนึ่งนาม “หม่าจิ้นเซิน” (เบ๊จุงเซี่ย 马俊声) เป็นชาวแต้จิ๋วอาวุโสผู้มีคุณธรรม ได้อัญเชิญพระรูปทองคำของไต้ฮงกงโจวซือจากบ้านเกิดมายังกรุงเทพฯ ครั้น พ.ศ. 2454 ซึ่งเป็นปีเดียวกันกับการปฏิวัติซินไฮ่ ชาวจีนแต้จิ๋วอาวุโสผู้ทรงคุณธรรมหลายท่าน มีเจิ้งจื่อโฮย่ง (แต่ตี้อึง-ยี้กฮอง) ฉินเฮอะซัน (ตั้งเหาะซัว 陈鹤珊) เป็นต้น รวมราว 12 ท่าน ริเริ่มเสนอให้สร้าง “ศาลเจ้าไต้ฮงโจวซือ” ขึ้นโดยมีอีกชื่อหนึ่งว่า “มูลนิธิปอเต็กตึ้ง” งานสาธารณกุศลในระยะแรกเริ่มจำกัดอยู่เพียงการให้ทานโลงศพ และเก็บศพไร้ญาติ โดยไม่แบ่งชั้นวรรณะ ผู้เป็นนายกมุสนธิปอเต็กตึ้งคนแรก ก็คือ เจิ้งจื่อโฮย่งหรือพระอนุวัตรราชนิยม ผู้เป็นหัวแรงในการก่อตั้งทั้งศาลเจ้าและมูลนิธิปอเต็กตึ้งนั่นเองซึ่งข้อมูลตอนนี้สอดคล้องกับงานของ กรรณิการ์ ตั้งประเสริฐ (2545 : 420-431) ว่า

จากปี พ.ศ. 2439 ที่นายเบ๊ยุ่นนำรูปเคารพหลวงปู่ไต้ฮงมายังกรุงเทพฯ และได้รับความศรัทธาจากชาวไทยเชื้อสายจีนจำนวนมาก จน พ.ศ. 2453 พระอนุวัตรราชนิยม (ยี้กฮอง เตชะวงนิช) ได้ร่วมกับพ่อค้าคหบดี 12 ท่าน ได้เห็นความสำคัญและประโยชน์แห่งกุศลเจตนาของผู้เลื่อมใสศรัทธาหลวงปู่ไต้ฮงกง จึงได้จัดซื้อที่ดินสร้างกุศลสถาน “ปอเต็กตึ้ง” ขึ้นเพื่อประดิษฐานองค์หลวงปู่ไต้ฮงให้ประชาชนได้สักการะบูชา

สรุปความการดำเนินงานแต่ละช่วงเวลาของศาลเจ้าไต้ฮงกงตลอดระยะเวลาที่ร้อยกว่าปีมานี้ ได้ดังต่อไปนี้

พ.ศ. 2439 นายเบ๊ยุ่น ได้อัญเชิญรูปจำลองไต้ฮงกงจากประเทศจีนมาประเทศไทยและประดิษฐานไว้ที่ร้านกระจกย่งซุ่นเซียง วัดเลียบ กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2442 ชาวจีน 710 คนร่วมกันบริจาคเงินซื้อที่นาบริเวณวัดดอน และวัดคอกกระบืออำเภอยานนาวา เพื่อทำเป็นสุสานสาธารณะ

พ.ศ. 2452 - 2453 นักธุรกิจชาวจีนจำนวนหนึ่งได้จัดตั้ง “คณะเก็บศพไต้ฮงกง” โดยมียี้กฮอง (พระอนุวัตรราชนิยม) เป็นผู้แทนซื้อที่ดินริมถนนพลับพลาไชย อ.สามเพ็ง เพื่อดำเนินงานเก็บศพไร้ญาติ ได้สร้างศาลเจ้าไต้ฮงกงและอัญเชิญองค์ไต้ฮงกงมาประดิษฐานเป็นการถาวรและจดทะเบียนเป็นมูลนิธิปอเต็กตึ้ง ใน พ.ศ. 2480 และขยายสถานที่แห่งนี้ เป็นสำนักงานดำเนินงานด้านสาธารณกุศล จวบจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 2 กลุ่มพ่อค้าชาวจีนโพ้นทะเล 12 คนซึ่งร่วมกันก่อตั้ง “คณะเก็บศพไต้ฮงกง”

ที่มา: มุลนิธิป่อเต็กตึ๊ง. 2553 : ออนไลน์

ภาพที่ 3 ศาลเจ้าไต้ฮงกง

ที่มา: มุลนิธิป่อเต็กตึ๊ง. 2553 : ออนไลน์

สำหรับที่ดินผืนดังกล่าวนี้ได้มาในพุทธศักราช 2452 ซึ่งเป็นปีเดียวกับการจัดตั้งคณะเก็บศพไต้ฮงกง ที่ดินนี้อยู่บริเวณถนนพลับพลาไชยอำเภอสามเพ็งแขวงเมืองกรุงเทพฯ อยู่ในย่านชุมชนจีน และอยู่ในละแวกเดียวกับบ้านของยี่กอฮง มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ (กรรณิการ์ ต้นประเสริฐ. 2545 : 114)

ด้านเหนือ วัดใต้ 1 เส้น 16 วา ติดกับที่แดงเหนียง แดงแมน
 ด้านใต้ วัดใต้ 1 เส้น 12 วา 2 ศอก ติดกับกำแพงวัดคณิกาผล
 ด้านตะวันออก วัดใต้ 8 วา 2 ศอก 12 นิ้ว ติดกับถนนพลับพลาไชย
 ด้านตะวันตก วัดใต้ 10 วา 2 ศอก 12 นิ้ว ติดกับคลองวัดคณิกาผล

เอกสาร “คำให้การผู้ขายแลผู้ซื้อ” ระบุว่านายอาการงเป็นผู้แทนศาลเจ้าไต้ฮงกง อำแดงเล็กเป็นผู้ขาย นายอาการงได้ให้การไว้ว่าเป็นคนเกิดที่เสาชิงช้า แขวงเมืองกรุงเทพฯ ในประเทศสยาม

เป็นคนในบังคับฝรั่งเศส ตั้งบ้านเรือนอยู่ในตำบลพลับพลาไชย แขวงเมืองกรุงเทพฯ มณฑลกรุงเทพฯ จะซื้อที่แปลงนี้เพื่อทำเป็นที่เก็บศพไม่มีญาติ แต่เดิมนั้นชาวจีนในบังคับฝรั่งเศสไม่ได้รับสิทธิเสรีในการถือครองที่ดิน จนกระทั่งถึงวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2450 จึงได้รับสิทธิดังกล่าว

การซื้อขายจัดทำ ณ ที่ว่าการอำเภอสามเพ็ง แขวงเมืองกรุงเทพฯ มณฑลกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2452 ในราคา 11,200 บาท ต่อมาได้สร้างศาลเจ้าในที่ดินผืนนี้ (กรณีการ ตันประเสริฐ 2545 : 115)

ถึงแม้ว่าจะมีหลักฐานเอกสารจดหมายเหตุระบุว่าได้มีการจัดซื้อที่ดินแห่งนี้ไว้ใน พ.ศ. 2452 และต่อมาในวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2465 ได้มอบโฉนดที่ดินอันเป็นที่ตั้งของศาลเจ้าจำนวน 3 งาน 66 ตารางวาไว้ในนามกรมพระนครบาล ตามกฎเสนาบดีว่าด้วยที่กุศลสถานชนิดศาลเจ้า พ.ศ. 2463 แต่ไม่ปรากฏหลักฐานของทางการว่าศาลเจ้านี้เริ่มต้นสร้างในปีใด เพราะว่าการประกาศใช้กฎเสนาบดีฉบับนี้ไม่มีระเบียบกำหนดว่าการสร้างศาลเจ้าต้องขออนุญาตต่อทางการ หนังสือกราบบังคมทูลกิจการของคณะเก็บศพไต้ฮงกงใน พ.ศ. 2455 ดังที่กล่าวถึงในตอนต้นแล้วนั้นก็มิได้ระบุถึงศาลเจ้าแห่งนี้ไว้ซึ่งอาจมีความหมายว่ายังไม่ได้สร้าง หรือสร้างแล้วแต่ไม่ได้กล่าวถึง (กรณีการ ตันประเสริฐ 2545 : 116)

ชาวจีนมีธรรมเนียมปฏิบัติในการจารึกค่านมงคลและบันทึกกาลเวลาไว้ในแผ่นป้ายในโอกาสพิเศษ ดังนั้นงานวิจัยของกรณีการ ตันประเสริฐซึ่งสำรวจจากภาคสนามเมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2541 (2545 : 116) จึงพบป้ายแผ่นหนึ่งบนเพดานส่วนกลาง ซึ่งศาสตราจารย์ ต่วน ลีเซิง แปลคำจารึกอักษรจีนว่าเป็นป้ายสรรเสริญคุณไต้ฮงกง และระบุปีจัดสร้าง “ในสมัยก๊กมินตั๋ง ปีชู่หู” ซึ่งปีดังกล่าวตรงกับ พ.ศ. 2461 นับเป็นป้ายเก่าแก่ที่สุดของศาลที่ระบุกาลเวลาไว้จากหลักฐานเหล่านี้พอจะสันนิษฐานเบื้องต้นได้ว่า ศาลป่อเต็กตึ้งสร้างขึ้นในปีใดปีหนึ่งระหว่าง พ.ศ. 2452-2461 (กรณีการ ตันประเสริฐ 2545 : 115-116)

ผู้วิจัยยังได้อ่านป้ายในพิพิธภัณฑ์มูลนิธิป่อเต็กตึ้งระบุการสร้างศาลเจ้า ตั้งมูลนิธิตั้ง “เมื่อ พ.ศ. 2453 บรรพชนเชื้อสายจีน 12 ท่าน นำโดยนายยีโกฮง (คนแต่จีว) ได้ริเริ่มสร้างศาลเจ้าปฐมอาจารย์ไต้ฮงโจวซือ และก่อตั้งมูลนิธิป่อเต็กตึ้งขึ้น ดำเนินงานเก็บศพไร้ญาตินับเป็นมูลนิธิแห่งแรกของชาวจีนในประเทศไทย” จากคำในป้ายทำให้ทราบว่าศาลเจ้าไต้ฮงกงสร้างขึ้นหลัง พ.ศ. 2453

ศาลไต้ฮงกงสร้างขึ้นในระหว่าง พ.ศ.2453-2461 ตรงกับรัชกาลที่ 6 ศาลเจ้าที่สร้างขึ้นนี้สร้างขึ้นตามแบบสถาปัตยกรรมจีนตอนใต้ตามคติจีนแต่จีว ดังที่นางธนกาญจน์ เหล่าศรีธนกกุล หัวหน้าแผนกบริหาร (30 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“ก่อสร้างขึ้นระหว่างปี พ.ศ.2452-พ.ศ. 2461 สร้างตามแบบสถาปัตยกรรมจีนตอนใต้ตามคติจีนแต่จีวและได้จัดตั้งคณะเก็บศพไต้ฮงกง เพื่อทำการเก็บและจัดการงานศพผู้ยากไร้ และอนาถาในเขตกรุงเทพฯ ต่อมาคณะเก็บศพไต้ฮงกงเปลี่ยนชื่อเป็น “มูลนิธิฮั่วเคี้ยวป่อเต็กเซียงตึ้ง” หรือ “ป่อเต็กตึ้ง” โดยบริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการ ได้จัดหาสถานที่ก่อสร้างที่ทำการ และศาลหลวงปูในปีเดียวกัน ในเนื้อที่ 3 งาน 66 ตารางวา ถนนพลับพลาไชย สามเพ็ง วันที่ 1 กรกฎาคม 2452 โดยการนำของ ยีโกฮง หรือพระอนุวัตร์ราชนิยม ต้นสกุล “เตชะวนิช” กับสมักรพรรคพวกรวม 12 ท่านต่อมา เมื่อศาลเจ้าไต้ฮงกงสร้างเสร็จบริบูรณ์ ได้อัญเชิญ

รูปจำลองของหลวงปู่ที่นายเบ็ญน คหบดีนำมาจากประเทศจีนมาประดิษฐานไว้ที่ ศาลเจ้าไต้ฮงกงเป็นการถาวร”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ยังระบุปีที่สร้างคลาตเคลื่อนจากสิ่งและผู้วิจัยได้ข้อมูล มา แต่ก็มีความคลาตเคลื่อนตัวเลขที่ไม่ห่างกันมากนักสาระสำคัญอยู่ที่ว่า ศาลเจ้าไต้ฮงกงสร้างขึ้น ตามแบบสถาปัตยกรรมจีนตอนใต้ตามคติจีนแต่จีวและผู้ก่อตั้งก็เป็นคนแต่จีว การอัญเชิญรูปจำลอง ของหลวงปู่จากประเทศจีนมาประดิษฐานไว้ที่ศาลเจ้าไต้ฮงกงแสดงให้เห็นว่า ผู้ก่อตั้งให้ความสำคัญกับ ศาลไต้ฮงกงอย่างมาก ศาลเจ้าไต้ฮงกงก็จะกลายเป็นศูนย์รวมสำหรับคนจีนที่มาจากหลวปู่ไต้ฮง และมีจุดเป้าหมายจะก่อสร้างมูลนิธิปอเต็กตึ้งตามหลักจริยวัตรอันงดงามขององค์ไต้ฮงกง ซึ่งก็จะเป็น จุดเริ่มต้นที่ดีที่เป็นตัวอย่างแห่งสาธารณกุศลในสังคมไทย

องค์ไต้ฮงกงเป็นพระภิกษุที่ได้รับความเชื่อถือจากประชาชนอย่างมาก เพราะการทำดีขององค์ ไต้ฮงกงได้ช่วยสังคมไว้และเป็นตัวอย่างที่ดีในสังคมคนแต่จีวได้นำเมตตาธรรมตามแนวจริยวัตรของ หลวงปู่ไต้ฮงเข้ามาในประเทศไทย จริยวัตรที่งดงามของหลวงปู่ไต้ฮงเป็นที่ประจักษ์สรรเสริญเลื่องลือ ไปทั่วแผ่นดิน ชาวจีนต่างพากันให้ความเคารพนับถืออย่างสูงดังที่ ดร.อุเทน เตชะไพบูลย์ อายุ 87 ปี ประธานคณะกรรมการมูลนิธิปอเต็กตึ้ง ผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนามูลนิธิปอเต็กตึ้งแห่งนี้มายาวกว่า 60 ปี เล่าว่า (กรณีการ ตันประเสริฐ 2545 : 74)

“มูลนิธิปอเต็กตึ้งทำกุศลสาธารณะด้วยหลักเมตตา ตามแบบอย่างของไต้ฮงกง ท่านเป็นพระสงฆ์ในสมัยราชวงศ์ซ้อง เกือบพันปีมาแล้ว เดิมท่านเป็นบัณฑิต ระดับจีนชื่อ และเป็นนายอำเภอแล้วมาบวชเป็นพระช่วยเหลือผู้คนมาตลอดชีวิต ของท่าน เวลาป่วย น้ำท่วม ไฟไหม้ โรคระบาดมีคนตายก็เก็บศพไปฝังให้ ชักชวนชาวบ้านร่วมกันทำกุศลตั้งศาลาทาน เมื่อมีโรคภัยไข้เจ็บก็ดูแลแจกยา ยามอดอยากก็ช่วยหาข้าวของเสื้อผ้าให้ ท่านเห็นผู้คนข้ามแม่น้ำเหลืองเจียงที่กว้างใหญ่ถึง 300 วาสายน้ำเชี่ยวตลอดปี เกิดเรือล่มคนจมน้ำตายเสมอ ก็ชักชวน ชาวบ้านบริจาคกำลังกายกำลังทรัพย์ เจริญรอยตามหลักเมตตาและงานกุศลของ ท่าน ตั้งศาลาทาน “ปอเต็กตึ้ง” หมายถึง “สนองพระคุณ” จำนวนหลายสิบ แห่ง...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ในงานวิจัยของกรณีการ ตันประเสริฐแสดงให้เห็นว่าองค์ไต้ฮงกง ได้กล่อมเกลาคิดใจของชาวบ้านชาวเมืองให้ประพฤติปฏิบัติในทางที่ดีที่ชอบ เป็นที่ชื่นชมยินดีของ ชาวเมืองทั่วไป ไม่เพียงแต่ชาวจีนในประเทศจีนที่พากันเจริญรอยตามกุศลกิจขององค์ไต้ฮงกงเท่านั้น แต่ชาวจีนที่อพยพเข้ามาในเมืองไทยก็เจริญรอยตามหลักเมตตาและงานกุศลของท่านด้วยเช่นกัน จึงได้ ร่วมกันจัดตั้งศาลเจ้าไต้ฮงกงและสร้างมูลนิธิปอเต็กตึ้งเป็นสาธารณกุศลแห่งประเทศไทยทำกุศล สาธารณะด้วยหลักเมตตาตามแบบอย่างของไต้ฮงกง

ศาลเจ้าไต้ฮงกงเป็นศาลเจ้าที่ประดิษฐานรูปจำลองของหลวงปู่ไต้ฮง มหาเถระผู้มากด้วย เมตตากรุณา ในสมัยราชวงศ์ซ้อง เมื่อพันปีล่วงมาแล้ว จากปฐมเหตุเมื่อรูปเคารพไต้ฮงกงได้รับการ อัญเชิญจากดินแดนจีนตะวันออกเฉียงใต้โดยพ่อค้าจีนธรรมดาคนหนึ่งมายังแผ่นดินสยามในรัชกาลที่ 5

ความรู้หรือข้อมูลเกี่ยวกับศาลเจ้าไต้ฮงกงนั้นยังมีรายละเอียดปลีกย่อยออกไปอีก หลังจาก งานวิจัยของกรณีการ ตันประเสริฐและคณะได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่แล้วเมื่อ พ.ศ. 2543 และ

พ.ศ. 2545 เป็นสิ่งบ่งบอกถึงความก้าวหน้าทางวิชาการที่ไม่หยุดนิ่ง ดังเห็นได้จากหนังสือ (“1 ศตวรรษ ความดี 100 ปี มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง” ม.ป.ป. : 14) ที่ระบุว่า

“จริง ๆ แล้วศาลเจ้าไต้ฮงกงสร้างขึ้นตั้งแต่พ.ศ.2440 ในเมื่อนั้น มีชาวจีนโพ้นทะเลคนหนึ่งชื่อว่าเบ๊ย่น บ้านเกิดอยู่ที่อำเภอหือฟิงเมืองชาวหยางมณฑลกลวงตุ้ง ที่บ้านเกิดมีศาลเจ้าไต้ฮงกงแห่งหนึ่งและได้รับความนิยมนอกจากชุมชน ในเมื่อระหว่างการเดินทางอพยพเข้ามาในประเทศไทยได้พกรูปองค์ไต้ฮงกงติดกับตัวตลอดและขออวยพรเดินทางโดยสวัสดิภาพจากไต้ฮงกง หลังจากเข้ามาในเมืองไทยก็เอารูปไต้ฮงกงตั้งไว้ที่บ้านและตั้งไว้ถวายเป็นอนุสาวรีย์ เนื่องจากคนจีนโพ้นทะเลส่วนใหญ่เป็นคนมาจากแต้จิ๋ว ด้วยเหตุที่ว่าคนแต้จิ๋วนิยมสักการะบูชาไต้ฮงกงและเป็นกลุ่มมาจากที่เดียวกัน ซึ่งก็เลยจัดตั้งศาลเจ้าไต้ฮงกงขึ้นมา ช่วงแรก ๆ ที่สมัยคนจีนอพยพเข้ามาในเมืองไทย อากาศร้อน โรคห่าต่างๆ ลักษณะระบาด ขาดแคลนอาหารเครื่องดื่มที่จำเป็น อุปกรณ์สุขภัณฑ์ที่ไม่สมบูรณ์ โรคติดต่อทำให้คนเสียชีวิตเยอะ ประชาชนไม่เพียงแต่แค่หาความช่วยเหลือจากหมอ และยังไปอธิษฐานจากอากาศให้อากาศคุ้มครองชีวิต มีประชาชนจำนวนมากที่เข้าไปศาลเจ้าไต้ฮงกงไหว้และถวายอากง ยังบริจาคเงินให้การเก็บศพอีกด้วย นี่ก็คืองานกุศลของศาลเจ้าไต้ฮงกงช่วงแรก ๆ”

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ศาลเจ้าไต้ฮงกงเป็นผลที่เกิดขึ้นตามคติความเชื่อของคนจีนแต้จิ๋ว ซึ่งกลุ่มคนจีนแต้จิ๋วเป็นกลุ่มใหญ่ในชาวจีนโพ้นทะเลที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ความศรัทธาและการบูชาหลวงปู่ไต้ฮงเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญและทำกันสืบทอดตลอดมา ในสมัยชาวจีนอพยพเข้ามาในเมืองไทยตั้งถิ่นฐานด้วยชีวิตที่ยากลำบาก จึงต้องการที่พึ่งมาช่วยลดความทุกข์ ด้วยเหตุนี้พ่อค้าคบคิด 12 ท่านในฐานะลูกหลานคนแต้จิ๋วและเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์แห่งกุศลเจตนาของผู้เลื่อมใสศรัทธาหลวงปู่ไต้ฮงจึงสร้างศาลเจ้านี้ขึ้นมา และสร้างโอกาสให้ผู้มีจิตศรัทธาหลวงปู่ไต้ฮงกงเข้าไปบูชาไหว้หลวงปู่ไต้ฮงเพื่อให้ท่านคุ้มครองให้ปลอดภัย

ด้วยเหตุที่จริยวัตรของท่านได้กระจายเผยแพร่ออกไปในชุมชน และคนรุ่นหลังมีความเคารพในตัวท่านและมีความศรัทธาอย่างเคร่งครัด จึงสร้างศาลเจ้าไต้ฮงกงขึ้นมา และตั้งศาลโรงทาน “ป่อเต็กตึ๊ง” ขึ้นมามีจำนวนมาก ซึ่งมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งในเมืองไทยมีมูลเหตุตั้งชื่อมาจากสิ่งนี้เช่นกัน เมื่อพูดถึงศาลเจ้าไต้ฮงกงจะทราบกันดีว่าเป็นมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งเมื่อพูดถึงมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งก็จะนึกถึงศาลเจ้าไต้ฮงกง ความสัมพันธ์ระหว่างศาลเจ้าไต้ฮงกงกับมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งจึงแยกจากกันไม่ออก เนื่องจากความศรัทธาของคนไทยเชื้อสายจีนจึงทำให้ศาลเจ้าไต้ฮงกงได้รับความนิยมนิยมและเผยแพร่ออกไปในชุมชนไทย และอีกเหตุผลที่สำคัญก็คือมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งให้ความสำคัญกับศาลเจ้าไต้ฮงกงเป็นอย่างมาก และปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องมาจนถึงทุกวันนี้

ดังที่ นายสมชัย กวางทองพาณิชย์ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 51 ปี (10 มกราคม 2557 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“ การกุศลป่อเต็กตึ๊งเริ่มตั้งแต่ต้น กลุ่มจีนแต้จิ๋ว กลุ่ม 潮阳 (เฉาหยาง) พวกนี้เป็นอากงที่มาตั้งแต่เดิม กลุ่มมาจากทางนี้เขาก็มาทำป่อเต็กตึ๊ง แล้วก็เอาอากงมา มันไม่ใช่ 潮阳 (เฉาหยาง) พวกเดียวมาอย่างเดียว ยังมี 潮阳 (เฉาหยาง) 客家 (คะ)

อื่น ๆ อีกด้วย (เป็นกลุ่มย่อยของแต่ละจังหวัด) ต่างคนก็มีกลุ่มของตัวเองทำ ทุกคนขึ้นต้นมาด้วยจุดเดียวกันหมด แต่ทุกคนดูแลตัวเอง การที่มาช่วงแรก การรวมตัวพวกนี้ต้องดูภาพของสังคม 潮阳 (เฉาหยาง) ทำปอเต็กตึ๊ง กลุ่มอื่นเขาก็ทำเหมือนกัน ปอเต็กตึ๊งมีมาร้อยปี ก่อนหน้านี้อีกมี เช่น 福建 (ฮกเกี้ยน) ก็มีของเขา 200 ปีและดูแลมาก่อน แต่หลัง ๆ ไม่ได้เข้ามากรุงเทพฯ แต่ลงไปที่ถูกกัด ดังนั้นที่ถูกกัดกินจนถึงเข้มแข็งขณะเดียวกันแฉะๆ สำเพ็งมีอิทธิพลไม่มากนัก เพราะว่ามันจะมีพวก 潮安 (เฉาอัน) 成海 (เฉิงไห่) 姚平 (หยาวผิง) อยู่ก่อน ทั้งหมดนี้เป็นแต่จังหวัดหมด แต่ว่าพอปอเต็กตึ๊งเติบโตมาถึง คนจีนรุ่นหลังไม่ได้เข้ามาแล้ว หรือเข้ามาแต่ค่อยๆ เปลี่ยนไป และ 潮阳 (เฉาหยาง) เข้ามาเยอะกว่ากลุ่มอื่น สมาคมของ 潮阳 (เฉาหยาง) ก็จะมีใหญ่ขึ้น นั่นก็คือความเป็นปอเต็กตึ๊ง และที่สำคัญที่สุดเมื่อก่อนเป็นแค่ไต้ฮงกงแล้ว กลายเป็นปอเต็กตึ๊ง สุดท้ายกลายเป็นหัวเดียว¹ คนที่รุ่นหลัง ๆ ไม่ได้แยกแล้วว่าจะ เป็น 潮安 (เฉาอัน) 潮阳 (เฉาหยาง) 客家 จนกระทั่งรวมตัวครั้งแรกที่ 天华 (เทียนหัว) มีทั้ง แต่จิว แคะ กวางตุ้ง ไทหล่า ฮกเกี้ยน ทั้ง 5 กลุ่ม ดังนั้น ดูจากสมัยนี้ไม่ว่าจะเป็นงานเทศกาลอะไร คนที่มาไหว้มาจากทุก ๆ ที่และทำบุญกับปอเต็กตึ๊ง”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนจีนที่อพยพเข้ามาในเมืองไทยช่วงแรก ๆ มีหลายกลุ่ม เช่น แต่จิว แคะ กวางตุ้ง ไทหล่า ฮกเกี้ยน แต่ละกลุ่มก็จะมีลักษณะการสร้างศาลเจ้าตามคติความเชื่อของตนเอง กาลเวลาผ่านไป พอรุ่นหลังเข้าก็จะได้ไม่แบ่งตามกลุ่มอย่างชัดเจน เนื่องจากว่ากลุ่มคนแต่จิวส่วนใหญ่จะอยู่แถวสำเพ็งและบางกลุ่มได้ย้ายออกไปที่อื่น กลุ่มที่อยู่แถวสำเพ็งได้รวมตัวกัน ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นคนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนอยู่กลุ่มใดต่างก็มีความเชื่อและหันมานับถือไต้ฮงกงและนิยมไปทำบุญกับปอเต็กตึ๊งและพบว่าศาลเจ้าไต้ฮงกงที่เดิมเป็นจุดเล็ก ๆ ค่อย ๆ เติบโตมีความสำคัญต่อสังคมไทย

ดังที่ นายสมชัย กวางทองพาณิชย์ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 51 ปี (10 มกราคม 2557 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“ที่ศาลเจ้าไต้ฮงกงขยายไปเรื่อย ๆ และค่อย ๆ เติบโตขึ้นแต่ศาลเจ้าเล็ก ๆ ที่อื่นก็จะไม่มีใครไปสนใจแล้วเพราะกิจกรรมไม่ตอบโจทย์ปัญหาสังคมได้ครบวงจรเท่ากับศาลเจ้าไต้ฮงกงของมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง หน้าที่ของปอเต็กตึ๊งที่ทำกับสิ่งเหล่านี้มันต่อเนื่องและเห็นได้ชัดเจน จะเห็นได้ว่าศาลเจ้าไต้ฮงกงเป็นต้นเหตุใหญ่ของการทำบุญทำกุศลของคนไทยเชื้อสายจีนในกรุงเทพฯ ไม่ว่าในเวลามีภัยต่าง ๆ ทั้ง อุบัติเหตุ ภัยธรรมชาติ หรือแม้แต่การสร้างโรงพยาบาล การสร้างมหาวิทยาลัย ปอเต็กตึ๊งก็จะเอาเงินจากการทำบุญนี้ ไปช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน หัวเดียวจึงมีเงินเยอะมาก เพื่ออะไรเพื่อเอาไปทำบุญ เอาไปให้คนที่เดือดร้อนกว่า มันเป็นการทำงานที่เห็นผลจริง

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการเวลาผ่านไป มีศาลเจ้าอยู่เพียงไม่กี่แห่งที่ยังรักษาศาลเจ้าในรูปแบบดั้งเดิมไว้ ศาลเจ้าไต้ฮงกงปฏิบัติงานตามจริยวัตรของหลวงปู่ไต้ฮงตลอดมาและเห็นได้อย่าง

¹คือพัฒนาจากรูปเคารพหลวงปู่ไต้ฮง เป็นคณะเก็บศพไต้ฮงกง เป็นมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง จนมาเป็นโรงพยาบาลหัวเดียว และมหาวิทยาลัยหัวเดียวเฉลิมพระเกียรติในที่สุด

ชัดเจน และยังพบว่ามูลนิธิปอเต็กตั้งเป็นที่เดียวที่ทำกุศลแรกเริ่มจนถึงปัจจุบันเป็นเวลาเร็วกว่าปีมาแล้ว ซึ่งการกุศลนี้ได้ขยายออกไปในด้านอื่นๆ อีกด้วย

3.1.2 ลักษณะสถาปัตยกรรมของศาลเจ้าไต้ฮงกง

เนื่องจากปฐมเหตุของการนำรูปเคารพหลวงปู่ไต้ฮงมายังประเทศไทย เกิดขึ้นในหมู่ชาวจีน แต่จิวตั้งได้กล่าวไปแล้ว ดังนั้นเมื่อมีการสร้างศาลเจ้าไต้ฮงกงในตอนแรก จึงทำตามแบบสถาปัตยกรรมจีนแท้จิว ซึ่งเป็นจีนกลุ่มใหญ่ของประเทศไทย และมีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ทางตอนใต้ของจีน ศาลเจ้าไต้ฮงกงจึงเป็นสถาปัตยกรรมแบบจีนตอนใต้แต่มีการเปลี่ยนแปลงบางส่วนเป็นแบบจีน การปฏิสังขรณ์ครั้งหลังสุดคือ พ.ศ. 2553

การทำงานภาคสนามของผู้วิจัยพบว่า ประตูทางเข้าศาลเจ้าไต้ฮงกงจะมีตัวอักษรจีน 4 ตัว “大峯祖厝” (อ่านเป็นสำเนียงจีนกลางว่า ต้าฟงจูเมี่ยว แปลว่าศาลเจ้าไต้ฮงกง) บนประตู มีสิงโตหิน 1 คู่ตั้งไว้ที่ประตูสองฝั่ง ฝั่งละตัวเมื่อเข้าไปในศาลเจ้าจะเห็นเครื่องบนหลังคาจีนใต้หลังคาลงมา มีกระถางปักเทียนตั้งไว้ที่ตรงกลาง เข้าไปอีกจะเป็นเตาทรงเจดีย์เผาเครื่องกระดาศ บริเวณลานด้านขวา จะมีเสาทะพวยดาฟ้าดิน หน้าเสาจะมีแท่นบูชาสีแดงไว้วางกระดาศที่คนนำมาบูชา บริเวณด้านซ้ายมือทางเข้าประตู เป็นตู้วางเทียน รูป น้ำมันและกระดาศ ตรงลานจะมีเสาใหญ่ตั้งอยู่ที่สี่มุมของลาน มุมละ 3 เสา บนเสาเป็นคำจารึกสรรเสริญหลวงปู่ไต้ฮงกง บนหลังคาจะเป็นลายมังกรและลายดอกไม้ ผู้วิจัยยังสังเกตได้ว่า ด้านในขวามือจะมีประตูเล็กสองประตูอีกด้วย ประตูเป็นประตูไม้ และมีคิ้ววยพรสีทอง “国泰” (อ่านเป็นสำเนียงจีนกลางว่า กั๋วไท่ แปลว่าประเทศสงบ) กับ “民安” (อ่านเป็นสำเนียงจีนกลางว่า หมินอัน แปลว่าประชาชนเป็นสุข) เขียนบนประตูฝั่งละคำ

ส่วนด้านในศาลเจ้า ชุมประตูทางเข้าเป็นประตูไม้สีแดง ที่บานประตูจะมีตัวอักษรจีน 3 ตัว “报德堂” (อ่านเป็นสำเนียงจีนกลางว่า เป้าเต้อถาง แปลว่าปอเต็กตั้ง) บนหลังประตูจะมีตัวอักษรจีน 4 ตัว “佛光普照” (อ่านเป็นสำเนียงจีนกลางว่า โฝกวางผู้เจ้า แปลว่าแสงประทีบแห่งองค์พระพุทธเจ้าส่องทั่วหล้า) และจะมีรูปเทพเจ้าหิ้งซึ่งเทพเจ้าซึ่งทุกกับเทพเจ้าอุกฤษฏ์บนประตูด้วย บานละองค์ ทำหน้าที่เป็นทวารบาล ด้านซ้ายประตูทางเข้าจะมีช่องใส่คำทำนายจากใบเซียมซีตามคำทำนายขององค์หลวงปู่ไต้ฮงกง สำหรับผู้ที่ละສືອສາຂອຄຳທ່ານຍ໌ໂຂຄະຕາກັບหลวงปู่ด้วยเรื่องต่างๆ ถัดไปอีกจะเป็นห้องการบัญชี ด้านขวาประตูทางเข้าจะเป็นห้องบริจาคเงินสำหรับผู้มาทำบุญกุศลต่างๆ เข้าไปข้างในอีกจะมีเสาไม้สีแดงตั้งอยู่ที่สี่มุมของลาน และมีคำจารึกสรรเสริญการทำมาความดีของหลวงปู่ไต้ฮงบนเสา ด้านซ้ายตอนบนกำแพงจะมีแผ่นหินอ่อนเป็นรูปภาพกับคำบรรยายเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและการบำเพ็ญกุศลของหลวงปู่ไต้ฮง ส่วนด้านขวามือกำแพงจะมีแผ่นหินอ่อนมีรูปผู้ก่อตั้งมูลนิธิปอเต็กตั้งทั้งหมด 12 ท่าน

คูหาชั้นในของศาลเจ้า มีองค์หลวงปู่ไต้ฮงอยู่ตรงกลาง ด้านซ้ายมือหลวงปู่จะเป็นองค์เจ้าแม่พระโพธิสัตว์กวนอิม ด้านขวามือหลวงปู่ไต้ฮงเป็นองค์ไต่ซือเอี้ยะ (ยมทูต) หรือพระกษิติครรภโพธิสัตว์ ส่วนด้านซ้ายขององค์เจ้าแม่พระโพธิสัตว์กวนอิมจะเป็นรูปผู้ก่อตั้งคนสำคัญคือศาลพระอนุวัตรราชนิยม (ยี่ก่อง) ชุมแท่นบูชาบริเวณรูปเคารพเหล่านี้จะเป็นไม้แกะสลักสีทองเป็นลายดอกไม้ บริเวณที่สวดมนต์หน้าหลวงปู่ไต้ฮงจะมีป้ายสีแดงแผ่นหนึ่งตั้งไว้ประจำ ซึ่งมีตัวอักษรจีนเขียนว่า 大峯祖師 (ตามสำเนียงภาษาจีนกลางว่า ต้าฟง จู ซื่อ แปลว่าบูรพาจารย์ไต้ฮง) และผู้วิจัยยังสังเกตได้ว่าในศาลเจ้ายังมีประตูเล็กเปิดไว้ทั้งสองฝั่ง

ศาลเจ้าไต้ฮงกงเป็นสถาปัตยกรรมแบบ 四点金 (อ่านเป็นสำเนียงจีนกลางว่าชื่อเตียนจิน แปลว่าสี่จุดทอง) ของแต้จิ๋ว จะเป็นสถาปัตยกรรมที่เป็นอาคารรวมกัน มีทางเดินเชื่อมส่วนต่าง ๆ มีหลังคาคลุมหรือไม่มีก็ได้มีห้องแบ่งเป็น 4 จุด ตามมุม 1,2, 3,4 ที่ศาลเจ้าไต้ฮงกงมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งเอา 3 หลังมารวมกัน แต่เป็นบ้านเดียวกัน คือบ้านหลาย ๆ หลังมารวมกัน แต่มี 四点金 อยู่ตรงกลาง ข้างหน้าจะเป็นลาน ข้างหลังจะเป็นที่ทำงานของศาลเจ้า

ศาลเจ้าไต้ฮงกงเป็นสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา นอกจากนี้ยังมีศิลปกรรมภาพวาดที่ได้บันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับพระภิกษุไต้ฮงกง รวมทั้งการจัดแบบและการจัดตั้งศาลเจ้าไต้ฮงกง

ดังที่ นายสมชัย กวางทองพาณิชย์ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 51 ปี (8 พฤษภาคม 2556 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“ศาลเจ้าไต้ฮงกงจะมีลักษณะแบบคฤหาสน์แต้จิ๋ว หรือบ้านผู้มีฐานะดีที่เป็นคนจีนแต้จิ๋ว จะเรียกว่า 潮汕老屋 (อ่านเป็นสำเนียงจีนกลางว่าชาวซันเหล่าอู แปลว่าอาคารแต้จิ๋วแบบเก่า) บ้านแต้จิ๋วลักษณะอาคารแบบนี้เรียกว่า 四点金 สี่จุดทอง จะแบ่งห้องออกมาเป็นสี่ห้อง มันจะเป็นบ้านแต้จิ๋วธรรมดา ซึ่งจะเรียงตามระดับ จะเห็นได้ว่ารูปเคารพหลวงปู่ไต้ฮงจะได้รับการประดิษฐานไว้ที่ตรงกลาง ต่อมาก็คือรูปกวนอิมกับไต้สือเอี้ย ส่วนเสาในศาลเจ้าไต้ฮงกงนั้น มีการซ่อมแซมเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ ถ้าตามเสาที่เป็นแบบแต้จิ๋วจะเป็นเสาไม้ ในศาลเจ้าจะมีป้ายใหญ่ที่บันทึกเล่าเรื่องของไต้ฮงกง”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าผู้ก่อตั้งศาลหลวงปู่ไต้ฮงเป็นจีนกลุ่มภาษาแต้จิ๋ว ซึ่งมีจำนวนประชากรมากกว่าจีนทุกกลุ่มภาษาในไทย ไม่ว่าจะเป็นฮกเกี้ยน แคะ กวางตุ้งหรือไหหลำ ศาลเจ้าไต้ฮงกงก็ยังคงรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ได้ แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งเป็นปึกแผ่นของจีนแต้จิ๋ว และพื้นฐานความเชื่อถืออันเป็นวัฒนธรรมที่ปลูกฝังอย่างยาวนาน

ศาลเจ้าเป็นศูนย์รวมทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวจีนในประเทศไทย เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ศาลเจ้าไต้ฮงกงเป็นศาลเจ้าที่มีความสำคัญอย่างมากต่อสังคมไทย ทางมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งจึงต้องดูแลศาลเจ้าไต้ฮงกงอย่างดี พอเวลาผ่านไปสิ่งก่อสร้างก็จะค่อย ๆ ทรุติโรมไป สถาปัตยกรรมในศาลเจ้าไต้ฮงกงก็ทรุติโรมลงไปตามกาลเวลาด้วย ทางมูลนิธิจึงต้องปรับปรุงศาลไปเรื่อย ๆ

ดังที่ นางธนาภรณ์ เหล่าศรีธนกุล หัวหน้าแผนกบริการ (30 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“ปีพ.ศ.2495 ได้บูรณะปฏิสังขรณ์ศาลเจ้าครั้งหนึ่งการบูรณะครั้งนั้น ไม่ได้เปลี่ยนแปลงสภาพโครงสร้างตามสถาปัตยกรรมแบบแต้จิ๋วของศาลเจ้าแต่มีการจัดสถานที่ให้เป็นระเบียบ สะอาดและงดงาม เพื่อให้เหมาะสมกับงานสังคมสงเคราะห์ของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่ามูลนิธิป่อเต็กตึ๊งดำเนินการงานได้อย่างดีและส่งเสริมบำรุงกิจกรรมด้านศิลปะคือบูรณะปฏิสังขรณ์ศาลเจ้าไต้ฮงกง การจัดรูปแบบสถานที่ให้เป็นระเบียบ สะอาดและงดงาม เพื่อให้เหมาะสมกับวิวัฒนาการงานด้านสังคมสงเคราะห์ของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง และการก่อสร้างรูปแบบเก่าของศาลเจ้าไต้ฮงกงก็ได้รักษาสถาปัตยกรรมให้คงเดิม ซึ่งสามารถช่วยสืบทอดพระคุณของหลวงปู่ไต้ฮงให้กับรุ่นหลังได้อย่างต่อเนื่อง พอประชาชนเข้าไปไหว้ที่

ศาลเจ้าไต้ฮงกงก็จะรำลึกถึงพระคุณของหลวงปู่จากสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมของศาลเจ้าแห่งนี้ได้อย่างทันที

เนื่องจากพื้นที่ด้านในศาลเจ้าค่อนข้างแคบ เมื่อก่อนจุดเทียนไหว้ข้างในจะมีคนวันมาก คนก็มีจำนวนมาก ข้างหน้าจึงสร้างลานขึ้นมาในวาระครบรอบ 100 ปี และย้ายเครื่องไหว้เครื่องสักการะออกมาข้างนอก และทำเป็นลานกว้าง

ดังที่ นางธนาภรณ์ เหล่าศรีธนกกุล หัวหน้าแผนกบริหาร (30 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“ในวาระครบรอบ 100 ปี มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งในปี 2553 ได้ปรับปรุงศาลเจ้าชั้นนอก โดยยังคงโครงสร้างด้านสถาปัตยกรรมแบบจีนไว้คงเดิม เพียงซ่อมแซมส่วนที่ชำรุดและปรับให้สวยงามยิ่งขึ้นเพื่อร่วมฉลอง 1 ศตวรรษความดี 100 ปี มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง และได้รับพระกรุณาธิคุณจากสมเด็จพระรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเปิดงานในวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ.2553”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าเมื่อศาลเจ้าไต้ฮงกงมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งดำเนินงานมาครบ 100 ปี ได้ปรับปรุงศาลเจ้าชั้นนอก โดยยังคงโครงสร้างด้านสถาปัตยกรรมแบบจีนไว้คงเดิม มูลนิธิให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมจีน โดยเฉพาะสถาปัตยกรรมแบบจีนที่บันทึกเล่าเรื่องของไต้ฮงกงไว้ มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งได้รักษาประวัติและจริยวัตรของไต้ฮงกงไว้ แล้วยังได้ส่งเสริมบำรุงศิลปะด้านต่าง ๆ ในศาลเจ้าไต้ฮงกงอย่างเอาใจใส่

เนื่องจากศาลเจ้าไต้ฮงกงมีประวัติอันยาวนาน และในสมัยที่เพิ่งสร้างขึ้นมา ข้างที่จ้างมาเป็นคนจีนแท้ ๆ จากประเทศจีน และมีความเชี่ยวชาญในด้านการสร้างศาลเจ้าตามสถาปัตยกรรมแบบแต้จิ๋วเมื่อกาลเวลาผ่านไป คนรุ่นเก่าเสียชีวิตไปคนรุ่นหลังจึงไม่ค่อยรู้เรื่องการสร้างศาลเจ้าตามสถาปัตยกรรมแบบเดิมแล้ว

ดังที่ นายสมชัย กวางทองพาณิชย์ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 51 ปี (10 มกราคม 2557 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“ลานข้างหน้าสร้างขึ้นตอนป่อเต็กตึ๊งร้อยปี อาคารสร้างที่ข้างหน้าไม่ใช่สิ่งก่อสร้างแต้จิ๋ว เป็นของจีนใหม่ เป็นแบบจีนภาคเหนือ ไม่ใช่งานของภาคใต้ งานของภาคใต้ไม่ค่อยสูง ข้างรุ่นหลังมาทำคิดคนละอย่าง เพราะหาช่างกวางตุ้งไม่ได้ และค้นหาว่าต้องเป็นประตู่จีน แต่ประตู่จีนก็จะเป็นทรงภาคเหนือ ไม่ได้เป็นทรงอย่างภาคใต้ ของภาคใต้จะเป็นหลายๆ เรียกว่า “โชบ๊วย” ภาษาจีนคือ 潮梅 (เหมือนโจ้ว) ลักษณะเป็นโค้งๆ จะเป็นลายใบไม้ อันนี้ภาคเหนือจะไม่ทำ เพราะหน้าหนาว จะมีหิมะซึ่งทำให้มันและมากและจะพัง แต่ภาคใต้ไม่มีหิมะ ส่วนภาคเหนือส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับมังกร จะเป็นหินดินเผา เพื่อไม่ให้มีลายเยอะมากจะได้ไม่พังได้ง่าย”

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การปรับปรุงลานกว้างบริเวณหน้าศาลเจ้าสะท้อนให้เห็นว่าความยาวนานของเวลาทำให้ขาดช่างที่มีความรู้ที่ชำนาญในด้านสถาปัตยกรรมแบบแต้จิ๋ว และมีข้อสังเกตว่าชาวจีนกวางตุ้งมีความเชี่ยวชาญด้านงานช่างมากกว่า ซึ่งคำสัมภาษณ์นี้ยังมีข้อมูลที่ต้องตรวจสอบรายละเอียดอีกมาก เพราะอันที่จริง จีนแต้จิ๋วก็มีมือช่างที่นำสนใจนอกจากนี้จากคำ

สัมภาษณ์ยังแสดงให้เห็นว่า ทางมูลนิธิปอเต็กตึ๊งให้ความสำคัญกับศาลเจ้าไต้ฮงกง พยายามปรับปรุงศาลเจ้าเพื่อรักษาแบบดั้งเดิมไว้ และขยายให้ศาลเจ้าใหญ่โตและสวยงามมากยิ่งขึ้น

3.1.3 ความเชื่อเกี่ยวกับศาลเจ้าไต้ฮงกง

ศาลเจ้าไต้ฮงกงเป็นวัฒนธรรมความเชื่อที่รวมหลักการของศาสนาพุทธ ลัทธิเต๋าและลัทธิขงจื้อ อันมีแนวปฏิบัติร่วมกันคือความสุจริตใจในการทำกุศล ดังข้อความตัวอักษรจีนที่ปรากฏอยู่บนป้ายที่อยู่ข้างในและบริเวณข้างเสาในศาลเจ้าไต้ฮงกง ล้วนมีความนัยทางปรัชญาของศาสนาพุทธ ลัทธิเต๋าและลัทธิขงจื้อ สอดคล้องกับบรรยากาศงานบุญที่จัดขึ้น ณ สถานที่แห่งนี้

วัฒนธรรมความเชื่อที่ติดตัวมากับชาวจีนเข้ามาเจริญงอกงามอย่างดีในสยาม และสืบทอดต่อเนื่องมาจนถึงทุกวันนี้ มีการจัดตั้งศาลเจ้าเพื่อเคารพบูชารำลึกในคุณของเทพเจ้าและขอให้คุ้มครองค้าโคลงคู่ “ต้าฟง” ที่โพธารามจารึกไว้ด้านหน้าศาลปอเต็กตึ๊ง ปงบอกให้รู้ว่าศาลเจ้าแห่งนี้ผสมผสานแนวคิดแห่งพุทธศาสนา ลัทธิเต๋า และลัทธิขงจื้อ ไม่แยกออกจากกันนอกจากนี้ยังได้สรรเสริญบารมีไต้ฮงกงเปรียบประดุจภูเขาสูงเท่าฟ้าใหญ่เท่าแผ่นดินมาตั้งอยู่ ณ ที่นี้ด้วย เมตตาของท่านไร้พรมแดน ความเชื่อในแนวผสมผสานทำให้ไม่มีข้อจำกัดในพื้นฐานความเชื่อของผู้ที่เข้ามาเคารพสักการะขอพรจากไต้ฮงกง (กรรณิการ์ ต้นประเสริฐ. 2545 : 117)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ศาลเจ้าไต้ฮงกงได้รวมความเชื่อทั้งพุทธ ลัทธิเต๋า และลัทธิขงจื้อเข้าไว้เป็นหนึ่งเดียวกันเรียกว่าชานเจี้ยวดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. พุทธศาสนามหายาน มูลเหตุของการจัดตั้งมูลนิธิปอเต็กตึ๊งนั้น มาจากสมณบุคคคลในพุทธศาสนามหายานทางตอนใต้ของจีนคือไต้ฮงภิกษุ ที่เรียกกันในภาษาพูดแบบผสมผสานวัฒนธรรมไทย-จีนว่า หลวงปู่ไต้ฮง กล่าวได้ว่าหลวงปู่ไต้ฮงเป็นตัวอย่างของพุทธสาวกแห่งสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยตรง นอกจากนี้พิธีกรรมบางพิธีตามเทศกาลที่มูลนิธิจัดขึ้น ยังมีมูลเหตุหรือแนวคิดมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาล เช่น ทั้งกระเจาด การกินเจ เป็นต้น

2. ลัทธิเต๋า หลักการสำคัญของลัทธิเต๋า คือการใช้ชีวิตกลมกลืนกับธรรมชาติและให้ความสำคัญกับหลักสมดุลในโลก ในที่นี้พบได้จากสาระสำคัญของการกินเจที่เมื่อถึงวาระในรอบหนึ่งปีมนุษย์ควรงดบริโภคสิ่งมีชีวิต เพื่อสร้างสมดุลให้กับร่างกาย ในขณะที่เดียวกันการกินเจ คือวาระสำคัญของการถือศีลตามหลักพุทธศาสนาด้วย ดังปรากฏคำว่า ถือศีลกินเจ นอกจากนี้การทำความสะอาดบ้านในเทศกาลตรุษจีนยังเกี่ยวข้องกับแนวคิดเต๋า คือเมื่อบ้านสกปรกผู้อยู่อาศัยจะต้องทำความสะอาดให้เรียบร้อย

3. ลัทธิขงจื้อ คำสอนสำคัญของขงจื้อคือ การยึดมั่นในจารีตประเพณีดั้งเดิม เช่น การเซ่นไหว้บรรพบุรุษและยึดมั่นในคุณธรรม ซึ่งเทศกาลตรุษจีนเป็นเทศกาลที่นำเอาแนวคิดคำสอนของขงจื้อมาปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมเด่นชัดที่สุด จะเห็นได้ว่า ตรุษจีนเป็นเทศกาลที่มีผู้รู้จักแพร่หลายทั่วโลก เพราะไม่ว่าจะอพยพเดินทางไปยังแห่งใดของโลก ชาวจีนยังคงนำประเพณีตรุษจีนไปถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะประเพณีตรุษจีนที่ศาลเจ้าไต้ฮงกงนี้ มีผู้ศรัทธามาปฏิบัติศาสนกิจจำนวนมาก และต่อเนื่องยาวนานหลายวัน

ดังที่ นายสมชัย กวางทองพาณิชย์ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 51 ปี (8 พฤษภาคม 2556 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“วันสารทจีน คิดตามพุทธ ภาษาจีนเรียกว่า 鬼节 (กฺวยเจีย) คิดตามเต๋า ภาษาจีนเรียกว่า 中元 (จงหยวน) เพราะเต๋าจะเป็นเรื่องของ 天官 (เทียนกวน คือเทพแห่งสวรรค์) 天官賜福 (ตามสำเนียงภาษาจีนว่า เทียนกวนซึ่ชู่ แปลว่า ประทานสุขให้กับทุกคน) 地官 (ตี้กวนคือเทพแห่งนรก) 地官謝罪 (ตามสำเนียง ภาษาจีนว่า ตี้กวนเซี่ยจฺยี้ แปลว่า อภัยบาปให้ เป็นเรื่องการให้ทานผู้ที่เดือดร้อน) ส่วนความเป็นขงจื้อ ก็อยู่ที่ความกตัญญู อย่าง 中元 ครั้งแรกที่เราจะไหว้คือ บรรพบุรุษ”

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าศาลเจ้าไต้ฮงกงเป็นศูนย์รวมทั้งศาสนาพุทธ ลัทธิเต๋าและ ลัทธิขงจื้อ ซึ่งก็คือขานเจี้ยวตั้งกรรมของเทศกาลสารทจีน ตี้กวนคือเมืองนรก ส่วนเทียนกวนคือเมือง สวรรค์ นั่นคือแนวคิดสมดุลหรือความตรงข้ามแบบลัทธิเต๋า ในขณะที่สารทจีนจะมีการเซ่นไหว้ บรรพชนตามหลักคิกตัญญู ซึ่งเป็นความคิดสำคัญของขงจื้อด้วย และยังมีมูลเหตุของการเกิด ประเพณีนี้จากตำนานทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับพระโมคคัลลานะด้วย เป็นคติความเชื่อที่ปรากฏ ในพิธีกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในมูลนิธิป่อเต็กตึ้งและเห็นได้อย่างชัดเจน

1) ความเชื่อเกี่ยวกับหลวงปู่ไต้ฮง

ตำนานเรื่องเล่าของหลวงปู่ไต้ฮง ประชาชนทั้งในและนอกประเทศได้รับรู้เรื่องราวของหลวง ปู่ไต้ฮงได้อย่างดี องค์ไต้ฮงกงเป็นภิกษุที่ได้รับความเชื่อถือจากประชาชนอย่างมาก และเมื่อหลวงปู่ ไต้ฮงสละชีวิตทางโลกได้เข้ามาบวชเป็นผู้ทรงศีลในพระพุทธศาสนาแล้วท่านก็เป็นผู้ที่มีความวิริยะ อุตสาหะอันล้ำเลิศกว่าคนทั้งมวล พุทธบริษัททั้งหลาย สาธุศิษย์ทั้งมวล ผู้เคารพนับถือท่านร่วมใจกัน ส่งเสริมให้บุญญาภิหารนี้แผ่ไพศาลออกไปอย่างหาที่สิ้นสุดมิได้ มูลนิธิป่อเต็กตึ้งให้ความสำคัญกับ จริยวัตรที่งดงามของหลวงปู่ไต้ฮง ได้เก็บและเผยแพร่ตำนานเกี่ยวกับหลวงปู่อย่างดี ไม่เพียงแต่เพื่อ รำลึกถึงคุณธรรมของหลวงปู่ ซึ่งมีเป้าหมายให้คนรุ่นหลังรู้จักความดีงามของหลวงปู่ เกิดความนับถือ หลวงปู่และมีความเชื่อว่าปฏิบัติตามจริยวัตรของหลวงปู่ไต้ฮงเท่านั้นแต่เมื่อหลวงปู่เห็นความศรัทธา นั้นก็จะคุ้มครองชีวิตซึ่งแสดงให้เห็นถึงความดีของหลวงปู่ไต้ฮงได้ปฏิบัติธรรมและเผยแพร่คำสอนตาม หลักพุทธศาสนาตลอดชีวิตบรรดาศิษยานุศิษย์ได้รับรู้ถึงจริยวัตรที่งดงามของท่านและปฏิบัติตามจน กลายเป็นเลื่อมใสศรัทธาเคารพนับถือหลวงปู่ไต้ฮง

ศาลเจ้าไต้ฮงกงเป็นสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งของความเป็นศูนย์ขานเจี้ยวคือรวม 3 แนวคิดแนว ปฏิบัติที่สำคัญ 3 ส่วนของชาวจีนคือลัทธิเต๋า ลัทธิขงจื้อและพุทธศาสนา จริยวัตรที่งดงามของหลวงปู่ ไต้ฮงสะท้อนให้เห็นถึงการรักษาระบบชาติ ภูมิตรภาพ ความกตัญญูและความเมตตากรุณาไต้ฮงกง เป็นการนับถือที่ยอมรับมาเป็นเวลาช้านานแล้วสำหรับคนจีนแต่จิว เป็นความเชื่อที่สำคัญใน การดำรงชีวิตของชาวแต่จิว ความเชื่อนี้จะถูกนำติดตัวไปต่างประเทศที่มีคนแต่จิวอาศัยอยู่และสืบ ทอดเรื่อยมา โดยเฉพาะในประเทศตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งรวมถึงประเทศไทยและประเทศสิงคโปร์ด้วย หลักธรรมของหลวงปู่ไต้ฮงคือความสุขซึ่งความสุขก็คือความเมตตากรุณา ดร.อุเทน เตชะไพบูลย์ เล่า ถึงความหมายของชื่อศาลเจ้าและคำจารึกในศาลกล่าวว่า (กรรณิการ์ ต้นประเสริฐ. 2545 : 117)

“ศาลป่อเต็กตึ้งที่เมืองไทยนี้เมื่อสร้างแล้วจารึกชื่อไว้บนประตูทางเข้าว่า “ป่อเต็กตึ้ง” (报德堂) ไม่ใช่ป่อเต็กเซียงตึ้งป่อเต็ก แปลว่า การสนองคุณ ตอบ แทนคุณ ตอบแทนคุณ ตึ้ง แปลว่า ศาลา หมายถึงว่าเราสร้างอนุสรณ์สถานเพื่อ

รำลึกถึงพระคุณท่าน และมีคำจารึกเหนือพระประธานได้ซึ่งงกว่า “บ่วงแกแซฮุก” (万家生佛) บ่วงแปลว่า หมิ่น แก แปลว่า ครอบคร้ว แซ แปลว่า มีชีวิต ฮุก แปลว่า พระพุทธเจ้า แปลรวมตามศัพท์ว่า พระสัมพุทธเจ้าให้ชีพหมิ่นคร้วเรือน หมายความว่า พระพุทธคุณปกแผ่มาช่วยเหลือคนทั้งเมือง ส่วนเหนือประตูทางเข้าจารึกไว้ว่า “ฮุกกวงโพเวเจีย” (佛光普照) สรรเสริญพระพุทธคุณมีความหมายว่า แสงประทีปแห่งองค์พระพุทธเจ้าส่องทั่วหล้า...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า “บ่วงแกแซฮุก” เป็นแนวจริยวัตรของหลวงปู่ใต้ฮง ซึ่งไม่ได้หมายถึงว่าต้องมีครอบคร้วเป็นหมิ่นถึงมีพระพุทธเจ้าได้ แต่มีความหมายแฝงว่า พระพุทธเจ้าเกิดที่ใจ ถ้าคนเราทุกคนมีความเมตตากรุณา รู้จักการให้ความช่วยเหลือ สังคมจะไม่วุ่นวายไม่เดือดร้อน เมื่อนุชย์ทุกคนมีความสนิทสนมกลมเกลียวกัน ชีวิตเราจะสงบสุข แล้วยังแสดงให้เราเห็นว่า “ฮุกกวงโพเวเจีย” คือแสงประทีปแห่งองค์พระพุทธเจ้าส่องทั่วหล้า เมื่อเป็นคนที่มีจิตสดีใสและมี ความเมตตากรุณา ให้ความช่วยเหลือกับผู้ที่เดือดร้อน ซึ่งย่อมจะเป็นตัวแบบการยอมรับของสังคม เป็นตัวอย่างที่ดี ความมั่งคั่งนั้นจะส่งผลต่อไปและสืบทอดต่อไปตามกาลเวลา ซึ่งก็คือการแผ่เมตตาจิต จะทำให้โลกทั้งโลกเกิดความสว่างไสวและงงาม

2) ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในศาลเจ้าใต้ฮงก

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในศาลเจ้า รูปจำลองหลวงปู่ใต้ฮงจะตั้งอยู่ตรงกลางที่คู้หาชั้นในศาลเจ้า ด้านซ้ายของหลวงปู่ใต้ฮง เป็นที่ประดิษฐานองค์เจ้าแม่พระโพธิสัตว์กวนอิมอวโลกิเตศวร ด้านขวามือ ประดิษฐานองค์เต้ไต้อเอี้ยะ (ยมทูต) หรือพระกษิติครภโพธิสัตว์ พระผู้โปรดสัตว์ทั้งหลายให้พ้นจากบาป ทั้ง 3 องค์นี้ตั้งไว้ที่คู้หาชั้นในศาลเจ้า ดังจะได้อธิบายรายละเอียดต่อไปนี้

2.1) หลวงปู่ใต้ฮง

ศาลเจ้าใต้ฮงกมีมูลเหตุตั้งชื่อจากหลวงปู่ใต้ฮง ฉะนั้นต้องมีรูปจำลองหลวงปู่ใต้ฮงไว้บูชา ในศาลเจ้า รูปจำลองหลวงปู่ใต้ฮงเป็นสัญลักษณ์ของศาลเจ้าใต้ฮงกเมื่อกกล่าวถึงศาลเจ้าใต้ฮงกก็จะนึกถึงหลวงปู่ใต้ฮง เมื่อกกล่าวถึงหลวงปู่ใต้ฮงกก็จะนึกถึงศาลเจ้าใต้ฮงกเช่นกัน ความสัมพันธ์ระหว่างหลวงปู่ใต้ฮงกับศาลเจ้าใต้ฮงกจึงรวมเป็นหนึ่งเดียวกันซึ่งไม่สามารถแยกออกมาได้

ภาพที่ 4 รูปจำลองหลวงปู่ใต้ฮง

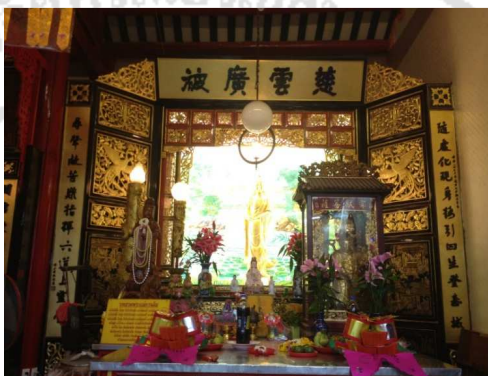

ที่มา: Zhang Xiaojing (กัลยาณี) ถ่ายเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2556 ที่ศาลเจ้าใต้ฮงก

2.2) องค์เจ้าแม่พระโพธิสัตว์กวนอิม

พระโพธิสัตว์กวนอิมเป็นเทพเจ้าที่มีประวัติอันยาวนานและมีทั้งชาวไทยและชาวไทยเชื้อสายจีนนับถือ ผู้เคารพบูชาพระโพธิสัตว์กวนอิมมีเป็นจำนวนมากในประเทศไทย โดยมีความเชื่อว่าพระโพธิสัตว์กวนอิมจะช่วยคุ้มครองผู้ที่เคารพบูชาให้มีชีวิตที่เป็นสุข อยู่รอดปลอดภัยจากภยันตรายต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับการแผ่เมตตาของหลวงปู่ไต้ฮง และอีกเหตุผลที่สำคัญคือ ศาลเจ้าไต้ฮงกงเป็นศาลเจ้าด้านพุทธศาสนาหายาน ส่วนชาวพุทธศาสนานิกายมหายานจะให้ความสำคัญกับพระโพธิสัตว์กวนอิมเช่นกัน นอกจากนี้เทศกาลกินเจยังเป็นเทศกาลหนึ่งที่สำคัญในศาลเจ้าไต้ฮงกงการถือศีลกินเจจะสอดคล้องกับการแผ่เมตตาของพระโพธิสัตว์กวนอิมทั้งดกเนื้อสัตว์และเจริญภาวนา

ภาพที่ 5 องค์เจ้าแม่พระโพธิสัตว์กวนอิม

ที่มา: Zhang Xiaojing (กัลยาณี) ถ่ายเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2556 ที่ศาลเจ้าไต้ฮงกง

2.3) องค์ไต้ซือเอี้ยะ

ไต้ซือเอี้ยะเป็นเทพที่มีอำนาจที่สุดในนรก เป็นเทพที่ควบคุมดูแลวิญญาณที่ตกอยู่ในนรก ท่านเป็นพระโพธิสัตว์ ไต้ซือเอี้ยะเป็นเทพลักษณะดุร้าย ในเทศกาลทั้งกระเจดที่ศาลเจ้าไต้ฮงกง จะต้องมีการอัญเชิญและทำพิธีสักการะบูชาไต้ซือเอี้ยะ เพื่อให้ช่วยคุ้มครองและป้องกันเหตุร้ายจากภูติผีอันธพาลที่จะมาก่อวุ่นเป็นการรักษาความเรียบร้อยของวิญญาณที่มาร่วมงานรับของ

ภาพที่ 6 องค์ไต้ซือเอี้ยะ

ที่มา: Zhang Xiaojing (กัลยาณี) ถ่ายเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2556 ที่ศาลเจ้าไต้ฮงกง

3.3) ความเชื่อในพิธีกรรมต่าง ๆ

ไม่ว่าจะเป็นพิธีใดที่จัดขึ้นในศาลเจ้าไต้ฮงกงซึ่งเป็นบริเวณที่คณะสงฆ์ประกอบพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ ทางมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งก็จะเอาเชือกมาพันไว้หรือตั้งแผงเหล็กติดป้ายห้าม เพื่อให้ไม่ให้ผู้หญิงเข้าใกล้ เพราะตามคติความเชื่อของคนจีน ถ้าเป็นพิธีที่สำคัญจะไม่อนุญาตให้สตรีเข้าไปหรือเข้าใกล้ เพื่อให้ผลอละเมิตพระวินัยและปกป้องความศักดิ์สิทธิ์ในพิธีนั้น ผู้วิจัยได้เข้าร่วมงานเทศกาลกินเจและสังเกตว่า ตอนมีพิธีสวดมนต์ บริเวณด้านพระสวดมนต์มีเฉพาะผู้ชายและมีแผงเหล็กติดป้ายห้ามตั้งไว้ และเขียนว่า “信女請勿進” (สุภาพสตรีห้ามเข้า)

ดังที่ นายชาญณรงค์ เสาวภา คนไทย อายุ 37 ปี ตำแหน่งบริการทั่วไป 15 ปี (10 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“ตรงนี้จะตั้งเต้าไว้ ตรงนี้จะเป็นจุดที่เชียวกั๋วอ๋อง ตามธรรมเนียมของคนจีน เขาจะห้ามผู้หญิงเข้าในช่วงนี้ เพราะว่าเขากลัวผู้หญิงบางที่ไม่สะอาด และจะให้ผู้ชายดูแลเป็นหลัก ซึ่งเหมือนกันสำหรับทุกๆ องค์ในทุกพิธีกรรม”

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าทางมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งให้ความสำคัญกับทุกพิธีกรรมที่จัดขึ้นในศาลเจ้าไต้ฮงกงและจัดตามคติความเชื่อของคนจีนอย่างเคร่งครัด ถ้าเป็นบริเวณที่มีพระประกอบพิธีกรรมจะห้ามผู้หญิงเข้าไปอย่างเด็ดขาด และผู้วิจัยสังเกตในพิธีลอยกระทง ที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณสะพานพุทธในเทศกาลกินเจมีแต่พนักงานชายช่วยงานอยู่ข้าง ๆ และผู้หญิงห้ามเข้าใกล้เรือ เพราะต้องรักษาความศักดิ์สิทธิ์ในพิธีนั้น นอกจากนี้ ไม่ว่าจะเป็นพิธีใด ทุกคนก็จะทำตามกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับที่กำหนดและนั่งอยู่กับที่อย่างมีระเบียบ และเห็นได้ชัดเจนในพิธีกินเจว่าเทศกาลกินเจต้องถือศีลกินเจ ในช่วงเทศกาลนั้นผู้มาเข้าร่วมพิธีกรรมกินเจก็จะใส่ชุดสีขาว มีเพียงแต่คนกลุ่มน้อยเท่านั้นที่ไม่ได้ใส่ชุดสีขาวแต่ใส่สีที่ค่อนข้างอ่อน จะอยู่ที่ลานข้างนอกพอพิธีเสร็จสิ้นลงทุกคนก็ต่างคนต่างไป และไม่ได้เข้าไปด้านในศาลเจ้า

ภาพที่ 7 ป้าย“สุภาพสตรีห้ามเข้า”

ที่มา: Zhang Xiaojing (กัลยาณี) ถ่ายภาพเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2556 ที่ศาลเจ้าไต้ฮงกง

ภาพที่ 8 ป้าย“เข้าได้เฉพาะผู้ที่ทานเจและแต่งชุดขาว”

ที่มา: Zhang Xiaojing (กัลยาณี) ถ่ายภาพเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2556 ที่ศาลเจ้าไต้ฮงกง

3.2 พิธีกรรมด้านศาสนาตามเทศกาลของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง

พิธีกรรมคือ การกระทำที่คนเราสมมติขึ้น เป็นขั้นเป็นตอนมีระเบียบวิธี เพื่อให้เป็นสื่อหรือหนทางที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จในสิ่งที่คาดหวังไว้ ทำให้เกิดความสบายใจและมีกำลังใจที่จะดำเนินชีวิตต่อไป พิธีกรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเพณีและวัฒนธรรม มนุษย์ในสังคมที่เจริญแล้วต่างก็มีประเพณีและพิธีกรรมที่เฉพาะของตน พิธีกรรมตามเทศกาลจึงถูกจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี

เนื่องจากไต้ฮงกงเป็นพระอริยสงฆ์ชาวจีนและศาลเจ้าไต้ฮงกงเป็นศาลเจ้าจีนที่สำคัญและมีประวัติศาสตร์มายาวนาน พิธีกรรมที่จัดขึ้นในศาลเจ้าไต้ฮงกงเป็นพิธีกรรมตามแนวคิดพุทธศาสนา มหายานโดยตรง นอกจากนี้วิถีชีวิตความเชื่อของชาวจีนยังไม่ละทิ้งแนวคิดจากลัทธิเต๋าและลัทธิขงจื้อ ด้วยศรัทธาที่เรียกว่าแนวคิด 3 อย่างหรือซานเจี้ยวซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาพิธีกรรมที่สำคัญตามเทศกาลในมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งมีดังต่อไปนี้

3.2.1 พิธีกรรมตามแนวคิดพุทธศาสนามหายาน

พิธีกรรมตามแนวคิดพุทธศาสนามหายานมีดังต่อไปนี้

1) พิธีสวดพะเก่ง

ตรุษจีนเป็นเทศกาลที่กำหนดวันสิ้นสุดปีเก่า และเริ่มต้นปีใหม่ตามปีจันทรคติของชาวจีน ซึ่งจะอยู่ระหว่างประมาณเดือนมกราคมกับเดือนกุมภาพันธ์และเป็นเทศกาลที่สำคัญที่สุดสำหรับคนจีน เทศกาลตรุษจีนของศาลเจ้าไต้ฮงกงมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งปี 2557 เริ่มจากวันที่ 31 เดือนมกราคมจนถึงวันที่ 14 เดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งจะมีพิธีที่สำคัญที่สุดในช่วงตรุษจีนก็คือการสวด “พะเก่ง” โดยพิธีสงฆ์นี้จัดขึ้นในระหว่างวันที่ 3-8 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 ที่ศาลเจ้าไต้ฮงกง “พะเก่ง” คือการจดชื่อญาติพี่น้องคนในครอบครัวหรือคนใกล้ชิดและอายุหรือปีเกิด เพื่อนำมารวบรวมไว้ ณ บริเวณมณฑลพิธี แล้วนิมนต์พระภิกษุมานวดชัยมงคลคาถา ขอพรให้แก่ญาติโยมที่มาจดชื่อทำบุญ ในช่วงนี้เป็นการต้อนรับปีใหม่ เพื่อขอให้พระคุ้มครองให้อยู่เย็นเป็นสุข ทำมาค้าขึ้นแก้เคราะห์ แก้ปีขง เสริมดวง

กำหนดการสวดทุก ๆ วันในศาลเจ้าไต้ฮงกงมีกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

เวลา 9.00 น. - สวดพุทธมนต์ คาถาชัยมงคลเสร็จแล้วรับน้ำพระพุทธมนต์ รั้ง
ไต้ส่วย

เวลา 10.30 น. - กิ่งฮุด ถวายข้าวพระพุทธและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย และดาวนพเก้า
เสร็จแล้วรับน้ำพระพุทธมนต์ รั้งไต้ส่วย

เวลา 13.00 น. - สวดพุทธมนต์ พระแม่กวนอิม พระมหาโพธิสัตว์ เสร็จแล้วรับน้ำ
พระพุทธมนต์ รั้งไต้ส่วย

เวลา 14.30 น. - สวดพุทธมนต์ สรรเสริญพระพุทธองค์ พระพุทธเจ้า 10 ทิศ เสร็จ
แล้วรับน้ำพระพุทธมนต์ รั้งไต้ส่วย

เวลา 19.00 น. - เวียนธูปรอบในศาลเจ้า 3 รอบสวด ป้ายเต่า บทสวดสรรเสริญ บูชา
ดาวพระเคราะห์เพื่อเสริมโชคชะตาราศีเป็นสิริมงคล เสร็จแล้วรับน้ำพระพุทธมนต์ รั้งไต้ส่วย

ปีชง มาจากความเชื่อทางโหราศาสตร์ของจีนโดยเกี่ยวข้องกับองค์เทพไต้ส่วย ซึ่งเป็น
เทพที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในแต่ละปี ปีชงคือปีที่ได้รับผลเสียมากที่สุด ซึ่งปี
พ.ศ. 2557 มีปีชงคือ ปีมะเมีย ปีระกา ปีวอก ปีเถาะ

เมื่อถึงวันที่ 4 หรือขิวสี่ตามปฏิทินจีนซึ่งปี พ.ศ. 2557 ตรงกับวันที่ 3 เดือนกุมภาพันธ์
มูลนิธิป่อเต็กตึ้งจะนำใบพะเก่งมาตั้งไว้บนแท่นสูงในพิธี แท่นสูงที่เป็นสี่ด้ามมีลายดอกไม้สีทองจำนวนมาก
มากตั้งอยู่ตรงประตูทางเข้าศาลเจ้าข้างใน ตรงกลางบนแท่นมีเทพเจ้าจีนต่าง ๆ ตั้งไว้บริเวณรอบ ๆ มี
ทั้งกวนอิมกวนอู เซียนทั้ง 8 องค์ ฯลฯ ประกอบด้วยบาตรและสิ่งประดิษฐ์ เช่น ดอกบัว เจดีย์ และยังมี
มีต้นแอปเปิ้ล สิงโต ท่อตั้งอยู่ทั้งสองฝั่งด้วย นอกจากนี้ยังมีแท่นสูงที่เป็นสี่แดงตั้งอยู่ข้างหลังแท่นสูงสี่
ด้ามด้วย บริเวณรอบฐานแท่นบูชา 12 ราศี ถ้าเป็นปีราศีใดก็จะนำราศีนั้นตั้งไว้ที่ข้างหน้า เช่นปี 2557
เป็นปีม้า ก็จะนำม้าตั้งไว้ที่ข้างหน้า และก็จะหมุนเวียนตามปีราศี ใบพะเก่งที่ตั้งไว้บนแท่นสูงเป็นใบ
พะเก่งที่มูลนิธิป่อเต็กตึ้งมีอาสาสมัครที่รู้ทั้งภาษาไทยและภาษาจีนมาเขียนให้ และเนื่องจากมีผู้ทำบุญ
พะเก่งจำนวนมาก ไม่สามารถเอาไปตั้งบนแท่นได้ จึงนำมาบรรจุใส่ในกล่องและนำไปทำพิธีที่บริเวณ
พระสวดมนต์พะเก่ง

วันที่ 3 กุมภาพันธ์คือพิธีเปิด พิธีนี้เรียกว่าคายกิน (ตามภาษาแต้จิ๋ว) ชื่อตามพระถวณ
ภาษาจีนเขียนว่า “开经” คือเชิญพระ เสมือนบอกกล่าวถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ส่งพระโพธิสัตว์ที่
ศาลเจ้า พระทั้งหมด 9 รูป เพราะเป็นงานมงคล ส่วนมากจะนิมนต์ 9 รูปหรือ 7 รูป แต่ 9 รูปจะเป็น
มงคลที่สุด

พระที่มาทำพิธีสวดพะเก่งในมูลนิธิป่อเต็กตึ้ง เป็นพระมาจากวัดอภัยราชบำรุง
(วัดถวณตามลัทธิอนันตนิคายหรืออนันตนิคายหรือถวณนิคาย) บทสวดมนต์ในพิธีจะเป็นภาษา
เวียดนาม เนื่องจากว่าวัฒนธรรมมหายาน พิธีจีนกับพิธีถวณเหมือนกัน คือวัฒนธรรมคล้าย ๆ กัน แล้ว
ชาวจีนก็นับถือทั้งสองฝ่าย บทสวดมนต์ก็เหมือนกันแต่สำเนียงสวดแตกต่างกัน พิธีกรรมก็เหมือนกัน
แต่ภาษาที่ใช้ออกเสียงจะไม่เหมือนกัน คนละภาษา พระจีนจะใช้ภาษาจีน พระถวณจะใช้ภาษาถวณ
แค่ภาษาที่ใช้แตกต่างกัน คนละสำเนียงกัน ดังที่พระอนุสรณ์ (3 กุมภาพันธ์ 2557 : สัมภาษณ์) กล่าว
ว่า

“บทสวดมนต์เหมือนบอกกล่าว ประกาศต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย บทสวดมนต์เป็นภาษาญวน พระญวนเป็นฝ่ายมหายาน มหายานในประเทศไทยมีสองนิกาย คือมีจีนนิกายกับญวน จีนนิกายเป็นพระจากวัดมังกรจีนนิกายได้รับเผยแพร่จากประเทศจีนอันมีนิกายหรือญวนได้รับอิทธิพลจากประเทศเวียดนาม”

พิธีต่อไปก็คือสวดมนต์ถวายเครื่องสักการะ จะมีพิธีกึ่งสวดถวายข้าวพระพุทธ และจะนำข้าว กล้วย ผลไม้ ฯลฯ ที่เป็นของไหว้มาถวาย อาหารทั้งหมดจะเป็นอาหารเจ แล้วก็สวดเจริญพระพุทธมนต์

วันที่ พระสมจิตร์ (7 กุมภาพันธ์ 2557 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“เหมือนอย่างกับว่าเชิญท่านมาแล้วต้องเอาของไหว้มาถวาย และจะสวดเจริญพุทธมนต์ทุกวัน เพราะเป็นพิธีที่มงคล มนต์ที่นำมาสวดมีความหมายว่าเจริญ คือมนต์ที่เสริมดวงชะตาชีวิตของคนที่มาฟังแล้วก็ทำให้พิธีเกิดความศักดิ์สิทธิ์ มนต์ที่เป็นด้านดี ใครที่มาฟังแล้วจะสุขภาพแข็งแรง รวย ๆ เฮง ๆ ได้รับความโชคดี เป็นสิริมงคลกับตนเองที่ได้มาไหว้พระ”

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าการสวดเจริญพระพุทธมนต์เป็นบทสวดเพื่อนำความเจริญความราบรื่นในต้นปีใหม่ และนำความโชคดีตลอดปีมาให้แก่ผู้มาเข้าร่วมพิธีสวดพะเก่ง พิธีสวดพะเก่งเป็นพิธีที่เป็นสิริมงคล ฉะนั้นจึงมีผู้เข้าร่วมพิธีสวดพะเก่งเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยได้เข้าร่วมพิธีสวดพะเก่งและสังเกตว่า ไบพะเก่งที่นำมาเข้าพิธีจะใส่ในกล่องใหญ่ กล่องที่นำไปสวดทุกวันมีเป็นจำนวนมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า “พะเก่ง” เป็นงานสิริมงคลและได้รับความนิยมอย่างมาก

วันที่ นายชาญณรงค์ เสาวภา คนไทย อายุ 37 ปี อยู่ตำแหน่งบริการทั่วไป (7 กุมภาพันธ์ 2557: สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“พิธีพะเก่งคือพิธีสะเดาะเคราะห์ หรือพิธีแก้ปีชง ซึ่งพิธีจะจัดขึ้นในช่วงหลังเทศกาลไหว้ตรุษจีน โดยจะมีพิธีสวดมนต์และรายชื่อผู้ที่เกิดปีชงเพื่อขอพรให้เทพเจ้า เทพยดา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลกได้คุ้มครองปกป้องรักษาให้แคล้วคลาดปลอดภัยและมีโชคลาภตลอดปี”

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าคนจีนมีความเชื่อว่าคนจะมี 12 ดาว ถ้าดาวดวงไหนตกก็ต้องไปบูชาดวงนั้น ซึ่งก็คือปีชงพะเก่งสามารถสวดเสริมดวงได้ ฉะนั้นคนจีนนิยมเอารายชื่อผู้เกิดปีชงมาทำคือเขียนชื่อในไบพะเก่งแล้วพระภิกษุมาสวดเจริญพระพุทธมนต์

จากวันที่ 3 จนถึงวันที่ 8 จะจัดพิธีเหมือนกันทุกวัน ในวันสุดท้าย เวลา 24.00 น. ที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งจะจัดพิธีเวียนธูปศักดิ์สิทธิ์ เนื่องในเทศกาลตรุษจีน มีการเชิญศิษยานุศิษย์และสาธุชนทุกท่านร่วมพิธีที่ศาลเจ้าไต้ฮงกง มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ซึ่งจะเป็นพิธีเวียนธูปที่เป็นงานใหญ่ ผู้วิจัยได้สังเกตว่า มีผู้มาเข้าร่วมพิธีเป็นจำนวนมาก ทุกคนจะถือดอกบัวและธูปเดินเวียนธูปตามผู้นำอย่างมีระเบียบ

วันที่ พระอนุสรณ์ (3 กุมภาพันธ์ 2557 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“วันสุดท้ายก็จะเป็นพิธีส่งเจ้า ในวันที่ 8 ความหมายในพิธีก็คือเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายกลับคืนสู่สวรรค์ ความหมายในบทสวดมนต์คือว่า เชิญท่านมา

ให้ชาติบ้านเมืองเกิดสงบสุข เป็นสิริมงคลกับคนที่มาไหว้ ในบทธวดมนต์ประมาณ
ว่า ขอส่งท่านกลับสวรรค์นะ เทศกาลนี้ได้หมดลงแล้ว ปีหน้าขอเชิญท่านลงมา
ใหม่”

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าเมื่ออัญเชิญเทพเจ้าผู้มีฤทธิ์มาให้พรมนุษย์ในโลกนี้
แล้ว เมื่อเสร็จพิธี ก็ต้องส่งท่านกลับขึ้นสวรรค์ ด้วยเหตุที่เทศกาลตรุษจีนเป็นเทศกาลยิ่งใหญ่ มูลนิธิ
ปอเต็กตึ๊งจึงให้ความสำคัญกับพิธีส่งเจ้าเช่นกัน และจัดพิธีเวียนธูปใหญ่เพื่อให้งานฉลองตรุษจีนจบ
สิ้นลงอย่างสวยงามและสมบูรณ์

ภาพที่ 9 พิธีสวด “พะเก่ง”

ที่มา: Zhang Xiaojing (กัลยาณี) ถ่ายเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2557 ที่ศาลเจ้าไต้ฮงกง

ภาพที่ 10 กล่องใบพะเก่ง

ที่มา: Zhang Xiaojing (กัลยาณี) ถ่ายเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2557 ที่ศาลเจ้าไต้ฮงกง

2) พิธีทิ้งกระจาด

พิธีทิ้งกระจาดเป็นพิธีกรรมที่สำคัญที่สุดในพิธีกรรมทั้งหมดของมูลนิธিপอเต็กตั้ง เป็นพิธีกรรมที่มีมาแต่ดั้งเดิมของพุทธศาสนาเถรวาท เนื่องจากมูลเหตุของการจัดตั้งมูลนิธিপอเต็กตั้งนั้น มาจากสมณบุคคคลในพุทธศาสนาเถรวาททางตอนใต้ของจีนคือไต้ฮงภิกษุ พิธีทิ้งกระจาดจึงสอดคล้องจริยวัตรของหลวงปู่อย่างโดยตรง นั่นคือการทำบุญให้ผู้ตายที่เป็นวิญญานพะนจรกับทำทานให้ผู้ยากไร้ที่ยังมีชีวิตอยู่

งานทิ้งกระจาดเป็นพิธีกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเจริญเมตตาและอุทิศส่วนบุญแก่ดวงวิญญานของผู้ที่เสียชีวิตแล้ว โดยจะมีการนำเอาข้าวของเครื่องใช้ของผู้เสียชีวิตมาแจกจ่ายให้แก่ผู้ยากไร้ ตามความเชื่อของพุทธศาสนิกชน โดยตำนานพระสูตรได้บันทึกไว้ว่า

“ในสมัยพุทธกาล ขณะที่พระอานนท์กำลังบำเพ็ญสมาธิ ณ นิโครธาราม เมืองกบิลพัสดุ์อยู่นั้น ได้มีอสุรกายตนหนึ่งจำแลงร่างเป็นเปรต มาปรากฏกายต่อหน้าและกล่าวแก่พระอานนท์ว่า ในอีก 3 วัน จะเกิดอาเพศส่งผลให้พระเถระมรณภาพ พระอานนท์จึงได้ถามถึงวิธีการแก้ไขจากเปรตตนนั้น ซึ่งได้รับคำตอบกลับมาว่า จักต้องทำพิธีอุทิศส่วนกุศล และโปรยทานเพื่อเป็นไทยทานให้แก่ฝูงเปรตทั้งหลาย พระเถระจึงจะสามารถรอดพ้นจากเภทภัยในครั้งนี้ได้ ดังนั้นพระอานนท์จึงกราบทูลพระพุทธเจ้า ซึ่งพระพุทธองค์โปรดให้ประกอบพิธีเมตตาธรรมตามที่พระอานนท์กราบทูล”

ด้วยเหตุนี้พิธีนี้จึงเกิดขึ้นและได้รับการปฏิบัติสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบันเทศกาลทิ้งกระจาดปี 2556 ของศาลเจ้าไต้ฮงกงมูลนิธিপอเต็กตั้งเริ่มจากวันที่ 7 เดือนสิงหาคมจนถึงวันที่ 4 เดือนกันยายน ซึ่งวันที่ 4 เดือนสิงหาคมเป็นวันเปิดประตูผี วันที่ 29 เดือนสิงหาคมถึงวันที่ 2 กันยายนเป็นพิธีสงฆ์ และวันที่ 4 กันยายนเป็นวันปิดประตูผี

พิธีสงฆ์ เทศกาลทิ้งกระจาด

ขั้นตอนพิธีทิ้งกระจาดเริ่มต้นด้วยพิธีโยกเปรตพลีอุทิศโดยพระภิกษุจากวัดโพธิ์แมนคุณาราม (จีนนิกาย) พิธีนี้พระสงฆ์จะเริ่มสวดพระธรรมเป็นจบ ๆ และส่นระฆังเป็นระยะ ๆ เรื่อย ๆ จนจบ

พระภิกษุที่เป็นประธานสวมหมวกกลีบบัว (หมวกสวมในพิธี ทั้งหมดมี 5 องค์ พระศากยะมุณีพุทธเจ้า พระอมิตาพุทธเจ้า พระโสฬษะมุณีพุทธเจ้า พระสมันตภัทรโพธิสัตว์ พระมันชุกรโพธิสัตว์) นั่งอยู่บนธรรมาสน์สูงกว่าพระภิกษุรูปอื่นๆ มีพระภิกษุรองประธาน 2 รูป นั่งซ้ายขวา ส่วนพระภิกษุองค์อื่น ๆ นั่งเรียงเป็น 2 แถวซ้ายขวา พระภิกษุที่เป็นประธานสวดพระพุทธมนต์เป็นระยะ ๆ โปรยทิพยธัญญาสาร (ข้าวทิพย์) ดัดโปรยทิพวาริพินธุ (หยาดน้ำทิพย์) ทำหัตมุทรา (นิ้วมือตราเครื่องหมายเป็นทิพยประภาพ) โปรดสัตว์นรกทั้ง 18 ชุม

ส่วนพระภิกษุรูปอื่น ๆ ที่เป็นพระอันดับนั่งซ้ายขวา สวดพระพุทธรมนต์เป็นบทๆ เป็นระยะๆ โดยเคร่งครัด ทางอุดตริกายนับถือว่ามนต์ที่สวดในพิธีนี้วิญญานผู้มรณะจะได้รับกุศลอย่างยิ่งใหญ่ไพศาล เป็นทักษิณาทานแก่สัตว์ที่ตกทุกข์ได้ยากสัตว์ในนรกอเวจีทุกชุมจะได้รับความรักเอ็นดูทั่วถึงกัน

เมื่อสวดสาธยายอัญเชิญพระบารมีพระพุทธเจ้า 7 พระองค์แล้วประกอบมุทราคือการทำมือเป็นสัญลักษณ์ต่างๆของพระพุทธเจ้าและพระโพธิสัตว์การเพ่งจิตไปยังสัตว์ในไตรภูมิแห่งสัตว์โลกทั้งหลายที่ทนทุกข์ทรมานให้ยึดถือพระสัทธรรมเป็นดุจมหาธรรมนาวา ช่วยขนสรรพสัตว์ให้พ้นจากทุกขเวทนา

สุดท้ายพระสงฆ์จะเจริญพระพุทธมนต์ส่งวิญญาณของเหล่าสรรพสัตว์ไปยังแดนสุขาวิ
และอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้บำเพ็ญทานและผู้เข้าร่วมในพิธีทุกท่าน ให้ได้รับอานิสงส์ผลบุญผลทานจาก
การประกอบพิธีโยคเปรตพลีอุทิศนี้โดยทั่วกัน

วันที่ พระอนุสรณ์ (7 กุมภาพันธ์ 2557 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“พิธีเปิด ต้องเชิญคุณพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ พระโพธิสัตว์เจ้าทั้ง 10
ทิศ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายทุกๆ องค์มาเป็นประธาน คือคายกินทิ้งกระเจาด ว่าจะ
ประกอบพิธีบุญขึ้น ขออนุญาตเป็นตัวแทน ขอสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายว่าวันนี้ขอสวม
หมวกเป็นตัวแทน แล้วประกาศพิธี เรียกร้องพี่น้องดวงวิญญาณทั้งหลายลงมารับ
ของเช่นไหว้ เหมือนอย่างกับว่าสาธยายมนต์ไป แล้วเชิญดวงวิญญาณลงมาเรื่อย ๆ”

วันที่ พระสมจิตร์ (7 กุมภาพันธ์ 2557 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“พิธีโยคเปรตพลีอุทิศเป็นพิธีโยคะต้นตระกูลที่สืบทอดกันมาแต่โบราณโดย
พระภิกษุสงฆ์ผู้ประกอบพิธีกรรมขออัญเชิญบารมีของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
พระกษิติครรภ์โพธิสัตว์ และพระอานนท์มาเป็นตรีเอกานุภาพเพื่อให้พิธีกรรม
ดังกล่าวมีความศักดิ์สิทธิ์และลุล่วง”

วันที่ นายสมชัย กวางทองพาณิชย์ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 51 ปี (8 สิงหาคม 2556 :
สัมภาษณ์) เล่าว่า

“พิธีนี้เรียกว่า 盂兰盛会 (อูลังฟั่ง) ในพิธีจะมีพระจีนมานั่งบนโต๊ะ เรียกว่า
พระโมคคัลลานะแต่งตามพระจีน พระทั้งหมดใช้ 9 รูป ให้ทุกรูปมาช่วยกันสวด”

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าพิธีทิ้งกระเจาดเป็นงานบุญใหญ่และศักดิ์สิทธิ์โดยมี
พระภิกษุมหาญาณเป็นตัวแทนเชิญพระพุทธเจ้าทั้งหลายมาเข้าร่วมงานกัน เป็นพิธีการทำบุญอุทิศส่วน
กุศลให้กับดวงวิญญาณพร้อมกับการแจกทานให้ผู้ที่ยากไร้ และยังสังเกตได้ว่าพิธีมงคลจะนิยมพระมา
สวดมนต์ 9 รูปหรือ 7 รูป

ผู้วิจัยได้ศึกษาพิธีทิ้งกระเจาดประจำปี 2557 ที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งพบแผ่นป้ายใหญ่ ๆ ที่
ใต้องค์หลวงปู่ไต้ฮงที่ฝั่งมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งและยังแจกใบปลิวสี่เหลี่ยมเป็นบทสวดมนต์ เพื่อให้ผู้มาคุกเข่า
สวดมนต์ได้สะดวก มีคำว่า “คำแม่เมตตา อุทิศส่วนกุศลให้แก่ดวงวิญญาณที่ไร้ญาติเป็นภาษาบาลีที่ว่า
สัพเพ สัตตา สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งสิ้น เอวรา โหนตุ จงเป็นสุข
เป็นสุขเถิดอย่าได้มีเวรซึ่งกันและกันเลย ข้าแต่ องค์สัมมาสัมพุทธเจ้า องค์พระไต้ฮงกง
องค์พระโพธิสัตว์กวนอิม องค์ยมบาล ท่านยี่ก่องข้าพเจ้า.....ขออุทิศส่วนกุศลนี้ให้แก่ดวงวิญญาณผู้ไร้
ญาติขาดมิตร ผู้ล่วงลับและเจ้ากรรมนายเวรทั้งหลาย ขอพรบารมีจากทุกพระองค์ จงดลบันดาลให้
บังเกิดผลเพื่อประโยชน์และความสุข เป็นนื่อนาบุญหนุนเนื่องให้แก่ตัวข้าพเจ้าครอบครัว วงศ์ตระกูล
และญาติสนิทมิตรสหาย จงประสบความโชคดีมีสุข คิดสิ่งใดก็ขอให้สมความมุ่งมาดปรารถนา ขอให้
ชีวิตพบแต่แสงสว่างรุ่งโรจน์รุ่งเรือง เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานชื่อเสียงลาภยศสรรเสริญ
ศัตรูคิดร้ายให้แพ่พ่ายกลายเป็นมิตร ทำมาค้าขึ้นร่ำรวยเงินทอง อยู่เย็นเป็นสุข โรคภัยไม่เบียดเบียน
แคล้วคลาดปลอดภัย จากภยันอันตรายทั้งหลายทั้งปวง เทอญ สาธุ”

จากการสัมภาษณ์และการสังเกตดังกล่าวจะเห็นได้ว่าพิธีทิ้งกระเจาดของศาลเจ้า
ไต้ฮงกงที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาโดยรับคติเกี่ยวกับศาสดา พระสงฆ์และคำสวดภาษาบาลี

3) พิธีกินเจ

กินเจเป็นพิธีปฏิบัติธรรมอย่างหนึ่งตามแนวทางพุทธศาสนาโดยมีจุดมุ่งหมายของพิธีกินเจคือ เพื่อสักการบูชาพระพุทธเจ้า 9 องค์ได้แก่ พระอาทิตย์ พระจันทร์ พระอังคาร พระพุธ พระพฤหัสบดี พระศุกร์ พระเสาร์ พระราหู และพระเกตุ ซึ่งเรียกว่ากั๋วอ้วงฮุดโจ้ว (九皇佛祖) ในภาษาจีนแต้จิ๋ว ในพิธีกรรมบูชานี้สาธุชนในพระพุทธศาสนาตลอดเวลาทางโลกมาบำเพ็ญศีลงดเว้นเนื้อสัตว์และแต่งกายด้วยชุดขาว

เทศกาลกินเจปี 2556 ของศาลเจ้าไต้ฮงกงมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งเริ่มจากวันที่ 4 จนถึงวันที่ 14 เดือนตุลาคม ซึ่งวันที่ 4 เป็นพิธีรับเจ้า วันที่ 11 เป็นพิธีทิ้งกระจาด วันที่ 14 เป็นพิธีส่งเจ้าพิธีในเทศกาลกินเจจะจัดพิธี 9 วัน 9 คีน วันแรกเชิญเจ้า ต่อไปจะสวดทุกวัน วันสุดท้ายส่งเจ้าและบทสวดมนต์เป็นภาษาญวน ใช้ตัวจีนเหมือนกัน แต่สำเนียงที่ออกมาจะเป็นภาษาญวน

3.1) พิธีรับเจ้า

พิธีรับเจ้าเริ่มจากพระภิกษุจากวัดญวนทำพิธีที่ข้างหน้าลานศาลเจ้า จะอัญเชิญพระพุทธเจ้าทั้ง 9 องค์โดยมีขบวนธงทิวอย่างยิ่งใหญ่เพื่อรอรับเสด็จเทพเจ้าและสาธุชนผู้ศรัทธาที่มารอรับเสด็จจะแต่งกายชุดขาวและถือธูปเพื่อรอพระสงฆ์ให้มาเจริญพระพุทธมนต์อัญเชิญพรราชาพุทธเจ้าและ เทพแห่งฟ้าดินลงมาจากสวรรค์

พิธีรับเจ้าจะจัดมณฑลพิธี จัดโต๊ะวางของไหว้ เช่น อาหารเจ กระจาดไหว้ และกระถางธูป และก็มีธงมังกร ป้ายบูรพาจารย์ไต้ฮง เต็งลั้ง (โคม) และฝ่าง (เครื่องตี) เมื่อได้เวลา ที่มูลนิธิจะรับเจ้าบ้ายโมงหน้าศาลเจ้า พระภิกษุจะสวดเชิญเจ้าและถวายอาหารและเครื่องเซ่นไหว้ หลังจากนั้นประธาน ในพิธีเสียงท่ายคว่าหงาย เซียงปวย (แสดงว่าราบรื่น) แสดงว่าได้ฤกษ์แล้ว เจ้าหน้าที่จะเริ่มตีฝ่างประธานจะอุ้มกระถางธูปเข้ามาในปะรำพิธีในศาลเจ้า เมื่อนำกระถางธูปมาในศาลเจ้าเรียบร้อยแล้วเป็นการแสดงให้ทราบว่าเป็นเทศกาลกินเจแล้ว

พระจะสวดบทสวด ขอเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายมาเป็นองค์ประธานในพิธีครั้งนี้เหมือนกัน ทุกวัน

09:00น.สวดมนต์

10:30 น.ถวายข้าวพระ กุ้งฮุด

13:00 น.สวดมนต์

14:30 น.สวดมนต์

19:00 น.เวียนธูปในศาลเจ้า 3 รอบ

พระภิกษุสวดต่อประมาณครึ่งชั่วโมงและนั่งสมาธิ กล่าวแผ่ส่วนบุญส่วนกุศล พระภิกษุก็จะพรมน้ำมนต์เป็นการเสร็จพิธีในวัน พิธีรับเทพเจ้ากั๋วอ้วงฮุดโจ้วที่เสด็จลงมาประทับ ณ สากลโลกเพื่อเป็นประธานในการถือศีลกินเจของมนุษย์โลกและท่านจะประทับอยู่เป็นเวลา 9 วัน 9 คีน ฉะนั้นในช่วงเวลา 9 วัน 9 คีนนี้หากผู้ใดได้ร่วมประกอบธรรมถือศีลกินเจ ก็จะมีสิทธิ์ขอพรอันประเสริฐจากเทพเจ้า

ภาพที่ 11 กระจ่างรูปใช้ในงานกินเจ

ที่มา: Zhang Xiaojing (กัลยาณี) ถ่ายวันที่ 4 เดือนตุลาคม 2556 ที่ศาลเจ้าไต้ฮงกง

3.2) เบิกเนตรองค์มทูต/ล่อยกระทง

พิธีเบิกเนตร เป็นพิธีที่จะตั้งหุ่นจำลององค์มทูตศาลเจ้าโดยมีหุ่นคนรับใช้ชายหญิงที่ทำจากกระดาษวางข้าง ๆ และตั้งโต๊ะเครื่องเซ่นไหว้ด้วย พระภิกษุจะมาทำพิธี โดยตัวแทนมูลนิธิมาเป็นประธานโดยให้ถือกระทงที่กระทงพระภิกษุจะเขียนเหมือนยันต์แล้วให้ตัวแทนถือส่งไปที่หน้าองค์มทูต จากนั้นพระภิกษุสวด แล้วใช้ปากกาสีแดงแต้มที่กระทงที่ส่งไปที่หน้ามทูต โดยจุ่มบริเวณตาสองข้างของมทูตที่ตั้งหุ่นจำลององค์มทูต

พิธีล่อยกระทงเป็นพิธีที่ทำหลังเสร็จพิธีเบิกเนตร จะมีขบวนแห่โดยมีการตกแต่งรถประมาณ 4-5 คัน รถแต่ละคันจะมีคนประจำเพื่อทำพิธีกรรมตามลำดับดังนี้

คันที่ 1-พรมน้ำมนต์เพื่อเปิดทาง

คันที่ 2-คนตีฝางและธมมังก

คันที่ 3-ตั้งกระจ่างรูปฮุกโจ้ว

คันที่ 4-บรรทุกกระทงใบใหญ่ที่จะเอาไปล่อย

ขบวนแห่ออกจากหน้ามูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ไปที่ท่าน้ำสะพานพุทธปากคลองตลาด ที่ท่านี้ต้องจัดโต๊ะเครื่องเซ่นไหว้เหมือนวันรับเจ้า เมื่อขบวนมาถึงจะเชิญกระจ่างรูปที่ใส่เกี่ยวหามาตั้งโต๊ะพิธี และกระทงใบใหญ่วางข้างๆ พระจะสวดทำพิธีเหมือนรับเจ้า แล้วตัวแทนก็จะเสี่ยงคว่ำหางย ถ้าคว่ำหางยก็ถือว่าได้ฤกษ์ โดยจะนำกระทงลงเรือพร้อมด้วยกระจ่างรูปและธม ตั้งลั้ง และตีฝางตลอดทางจนถึงปากน้ำ ส่งกระทงล่อยไปในแม่น้ำ เมื่อล่อยกระทงเสร็จแล้วจึงแห่กระจ่างรูปกลับไปมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง

3.3) พิธีทิ้งกระจาด

เนื่องจากเทศกาลกินเจในงานถือศีลกินเจ เป็นงานบุญใหญ่ ตามจริยวัตรของหลวงปู่ไต้ฮงจึงมีพิธีทิ้งกระจาดประกอบในพิธีด้วย พิธีเริ่มจากพระภิกษุสวดมนต์

ตั้งที่ พระอนุสรณ์ (7 กุมภาพันธ์ 2557 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“พระจะเป็นตัวแทนพระตี่จั้งฮ้วงผ่อสักมาสวดมนต์ เป็นองค์ที่โปรดสัตว์ที่ตกอยู่ในนรก โดยทางพุทธเชื่อว่าคนเราตายแล้ว ทำความดีก็จะได้รับความดี

“*ทำความชั่วก็ไปรับกรรมชั่ว ถ้าทำความชั่วพระดีจึงสัมผัสจะโปรดสัตว์ว่าให้ทำความดี เรียกขึ้นมาให้รับของ*”

ขั้นตอนต่อไปคือ ผูกสายพระพุทธรูป 5 พระองค์แล้วเริ่มพิธีเรียกดวงวิญญาณมารับของ พนักงานที่ป้อนเต็กตั้งจะจัดรูปเพื่อเรียกดวงวิญญาณมารับประทานอาหาร และพระภิกษุก็จะสวดภาวนาจนจบพิธี หลังจากพิธีเสร็จก็จะเอาของไปแจกให้คนยากคนจน มีทั้งข้าว ปลา อาหารแห้ง เครื่องบริโภคร่างต่าง ๆ

ตั้งที่นางธนาภยัญญ์ เหล่าศรีธนกกุล หัวหน้าแผนกบริหาร (8 สิงหาคม 2556 : สัมภาษณ์)
“ที่มีพิธีทั้งกระดาษในเทศกาลกินเจด้วย เพราะเทศกาลกินเจเป็นงานบุญใหญ่ ทำบุญแล้วมีของเยอะก็เอามาแจกให้คนยากจน หรือกินเพื่อ 平安 ความราบรื่น เชื่อว่ากินแล้วจะรวย”

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าพิธีทั้งกระดาษเป็นพิธีที่สำคัญในเทศกาลกินเจเช่นกัน ด้วยหลักเมตตากรุณาตามจริยวัตรของหลวงปู่ใต้ฮง ในเทศกาลกินเจจะมีของเยอะ จึงจัดให้มีพิธีทั้งกระดาษปรากฏในเทศกาลกินเจเพื่อแบ่งปันอาหาร ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ยากจนและมีความเชื่อของที่นำมาทั้งกระดาษหากกินแล้วชีวิตจะราบรื่นและมั่งคั่งร่ำรวย

4) พิธีส่งเจ้า

วันสุดท้ายจะมีพิธีกรรมสำคัญคือพิธีการส่งเทพเจ้า เป็นการอัญเชิญเสด็จเทพเจ้ากลับสู่สวรรค์ โดยช่วงกลางวันนั้นจะมีพิธีการส่งเสด็จเทพประธานคือเง็กเซียนฮ่องเต้ (玉仙皇帝) กลับสวรรค์ก่อนแล้วตอนค่ำค่อยส่งเสด็จก็ว่องไต่เต (九皇大帝) กลับไป เมื่อขบวนเสด็จเดินพันประตู ไฟทุกดวงก็จะดับลงแล้วปิดประตูใหญ่ สารุชนทั้งหลายจะสามารถบริโภคอาหารคาวหวานได้ตามปกติ

ในตอนเช้าของวันขึ้น 10 ค่ำ จะมีการนำเสาโกเต้งที่ใช้แขวนตะเกียงเก้าดวงบริเวณหน้าศาลเจ้าลง จากนั้นก็จะทำพิธีเลี้ยงส่งเป็นครั้งสุดท้าย อันถือเป็นการสิ้นสุดพิธีการกินเจ

3.2.2 พิธีกรรมตามลัทธิเต๋า

ลัทธิเต๋า ซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิมของจีน คำว่า “เต๋า” หมายถึง “สิ่งสมบูรณ์สูงสุด” เป็นคำสอนที่ว่าด้วยชีวิตกับธรรมชาติ เต๋าเป็นต้นกำเนิดของสิ่งทั้งปวง และครอบคลุมทุกอย่างเอาไว้ สรรพสิ่งจึงดำเนินไปตามวิถีของเต๋า พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับลัทธิเต๋าในศาลเจ้าใต้ฮงกมุลนิโปเต็กตั้งมีดังต่อไปนี้

1) พิธีทั้งกระดาษ

ตามความเชื่อทางลัทธิเต๋า ธรรมชาติที่เป็นของคู่ตรงกันข้าม ซึ่งก็คือหยินกับหยาง เป็นศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตอยู่กับธรรมชาติ พิธีทั้งกระดาษเป็นพิธีทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับทั้งผู้ล่วงลับไปแล้วและผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับลัทธิเต๋าที่มีหลักคิดสำคัญคือความสมดุลในโลก

การทำบุญทั้งกระดาษสืบทอดมาจนทุกวันนี้ จึงมีการให้ทานทั้งให้ผีและคน ที่ให้ผีจะมีอาหารที่เอาไปตั้งเช่น ไหว้เสื่อผ้าเงินทองและของใช้ (กระดาษขี้) เอาไปเผา ส่วนที่ให้คนเป็นอาหารและของใช้ต่าง ๆ ดังที่พระอนุสรณ์ (7 กุมภาพันธ์ 2557 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“ชาวจีนชอบทำพิธีทั้งกระดาษ เพราะเป็นพิธีบุญใหญ่ คือได้ทั้งผีและคน ได้ทั้งผีคือพระก็จะร่วมจัดตั้งพิธีกรรมพุทธศาสนาในจุดนี้ก็จะเชิญเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ทั้งหลายเข้ามาร่วมพิธีกรรม พิธีนี้ต้องจัดของไหว้ เพราะต้องเชิญพวกผี ตามความเชื่อทำให้พวกผีมารับของเพื่อโปรดสรรพวิญญาณนั้น ของไหว้หลังจากเสร็จพิธีคนก็จะได้ ซึ่งเรียกว่าได้ทั้งผีและคน”

สอดคล้องกับที่ นายสมชัย กวางทองพาณิชย์ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 51ปี (วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2557 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“พิธีทำเสร็จแล้วไม่ใช่เททั้ง แล้วเอากลับไปกินต่อ ในที่นี้เป็นเรื่องของหยินหยาง หยินเป็นเรื่องของความตาย อันนี้คือ 旻/阴 ในความเป็นจริงหลังจากเสร็จงานแล้วของก็จะแจกให้คนที่มาช่วยงาน มันไม่ใช่ทำให้คนตายกิน ซึ่งทำให้คนเป็นกินด้วย ดังนั้นก็คือทั้งหยินและหยาง หยินคือคนตาย หยางคือคนเป็น คนที่ได้รับของในการทำพิธี”

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าพิธีทั้งกระจาดไม่เพียงแต่เป็นพิธีที่อุทิศกุศลให้กับดวงวิญญาณแต่ยังเป็นพิธีกรรมที่แจกทานให้กับชีวิตผู้ยากจน ซึ่งสอดคล้องกับลัทธิเต๋าที่เน้น “หยิน” กับ “หยาง” หยินก็คือผู้ที่เสียชีวิตไร้ญาติขาดมิตร หยางก็คือคนที่ช่วยเหลือชีวิตของผู้ยากไร้ในโลกนี้ และยังแสดงให้เห็นถึงหลักคำสอนที่สำคัญของเต๋า คือ “ความเมตตากรุณา” ในพิธีทั้งกระจาดไม่ว่าจะเป็นวิญญาณหรือคนเป็น พิธีทั้งกระจาดก็เป็นพิธีการให้ทานเพื่อช่วยผู้ที่ตกในสภาพลำบากพ้นจากความทุกข์ชีวิตมีความสุข

2) พิธีกินเจ

หลักการสำคัญของลัทธิเต๋า คือการให้ความสำคัญกับหลักสมดุลในโลก ที่เมื่อถึงวาระในรอบหนึ่งปี มนุษย์ควรงดบริโภคสิ่งมีชีวิต เพื่อสร้างสมดุลให้กับร่างกาย เพราะการงดเนื้อสัตว์ทุกชนิดและหันมาบริโภคผัก ผลไม้จะช่วยชำระล้างของเสียออกจากร่างกาย หรือที่คนยุคนี้เรียกว่า การล้างพิษ ซึ่งจะช่วยให้สุขภาพดีขึ้น ซึ่งพิธีกินเจสอดคล้องกับลัทธิเต๋าที่เน้นความสมดุล

3.2.3 พิธีกรรมตามลัทธิขงจื้อ

ลัทธิขงจื้อเป็นคำสอนที่เน้นความกตัญญูของลูกหลานที่มีต่อพ่อแม่และบรรพบุรุษมีความสำคัญสำหรับคนจีนจากอดีตจนถึงปัจจุบันเป็นคำสอนให้คนจีนยึดมั่นและปฏิบัติตามประเพณีอย่างเคร่งครัด พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับลัทธิขงจื้อในศาลเจ้าไต้ฮงกงมูลนิธิป่อเต็กตึ้งมีดังต่อไปนี้

1) พิธีสวดพะเก้ง

“พะเก้ง” เป็นพิธีที่สำคัญที่สุดในช่วงตรุษจีนของมูลนิธิป่อเต็กตึ้ง และเป็นพิธีที่สำคัญสำหรับลูกหลานชาวไทยเชื้อสายจีน การเข้าร่วมพิธีสวดพะเก้งเพื่อขอพรจากการสวดชัยมงคลคาถาในบทสวดพะเก้ง บทแรกก็คือแกมั้ง สวดให้ครอบครัวเป็นสุขและเพื่อความเป็นสิริมงคลตลอดทั้งปี สอดคล้องกับลัทธิขงจื้อที่เน้นให้ความสำคัญกับครอบครัว

นอกจากมีพิธีสวดพะเก้งที่จัดที่ศาลเจ้าไต้ฮงกงมูลนิธิป่อเต็กตึ้งในช่วงเทศกาลตรุษจีนแล้ว พิธีที่สำคัญที่สุดและขาดไม่ได้อย่างเด็ดขาดสำหรับชาวไทยเชื้อสายจีนทุกคนก็คือการเซ่นไหว้บรรพบุรุษที่บ้าน เชื่อกันว่าวิญญาณของบรรพบุรุษยังดำรงอยู่ และจะคอยช่วยเหลือลูกหลานให้มีความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต คนไทยเชื้อสายจีนจึงบูชาบรรพบุรุษผู้ล่วงลับของตนและถือเป็นสิริมงคลของชีวิต

ตั้งที่ นางฐานวีร์ นิธิโรจน์เศวต คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 60 ปี (8 กุมภาพันธ์ 2557 : สัมภาษณ์) กล่าวว่

“คนจีนทุกบ้านจะต้องไหว้บรรพบุรุษในช่วงเทศกาลตรุษจีนนี้ เพราะเป็นธรรมเนียมที่ลูกหลานชาวจีนสืบทอดต่อกันมานานแล้ว โดยเชื่อว่า การไหว้บรรพบุรุษจะนำความสุขมาสู่ครอบครัวนั้น”

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าการไหว้บรรพบุรุษนั้นเป็นการแสดงความกตัญญู กตเวทิต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ที่เมื่อยังมีชีวิตอยู่ได้เลี้ยงลูกหลานและให้การศึกษาอบรมเป็นอย่างดีเมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว เพื่อตอบแทนบุญคุณและระลึกถึงจึงจัดพิธีนี้ขึ้น อีกอย่างชาวจีนยังเชื่อว่าบรรพบุรุษจะคุ้มครองชีวิตและนำความโชคดีให้กับลูกหลานในตลอดชีวิต

2) พิธีทิ้งกระดาษ

พิธีทิ้งกระดาษนอกจากมีตำนานเกี่ยวกับพระอานนท์ทางพุทธศาสนาแล้ว พิธีทิ้งกระดาษยังมีความเชื่อเรื่องการอุทิศกุศลแก่บรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว เป็นที่มาของความเชื่อของประเพณีนี้คือ การพยายามโปรดมารดาของพระโมคคัลลานะ พระโมคคัลลานะ (อัครสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า) ช่วยมารดาให้พ้นจากนรกภูมิ ฉะนั้นพิธีทิ้งกระดาษจึงเป็นพิธีที่ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับบรรพชนของตนและเผื่อแผ่ไปถึงวิญญาณไร้ญาติเร่ร่อนต่าง ๆ ไปในคราวเดียวกัน

ขั้นตอนที่สื่อถึงเรื่องราวนี้ในพิธีทิ้งกระดาษคือ จะมีการ “เปิดประตูนรก” โดยพระจีนภิกษุมหายานที่ถือคทาไม้เท้า จะกระแทกแผ่นกระดาษที่เรียงไว้อันเป็นสัญลักษณ์สมมุติ ถึงการเปิดประตูนรกนั่นเอง โดยพระที่ทำพิธีเสมือนเป็นตัวแทนของพระโมคคัลลานะนั้นเอง

นอกจากมีพิธีทิ้งกระดาษจัดที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ในช่วงเทศกาลทิ้งกระดาษแล้ว ผู้ที่เข้าร่วมพิธีทิ้งกระดาษยังนิยมไหว้บรรพบุรุษที่บ้าน จะมีการเซ่นไหว้ทำบุญให้บรรพชนหรือญาติพี่น้องของตนเองที่ล่วงลับไปแล้ว

ทางมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งจะตั้งโต๊ะไหว้เครื่องเซ่นไหว้จะมีอาหารคาวหวาน ผลไม้พร้อมทั้งข้าวที่บรรพบุรุษชอบน้ำชา กระดาษเงินกระดาษทอง เสื้อผ้ากระดาษโดยของไหว้จะวางที่องค์ยมทูต และจุดธูปไหว้ องค์ยมทูต ปักที่กระดาษและจุดธูปปักที่เครื่องเซ่นไหว้ ปักที่ละดอก เพื่อบอกกล่าวให้ดวงวิญญาณมารับเครื่องเซ่นไหว้

คำสอนของขงจื้อคือชาวจีนทุกคนไม่ควรละทิ้งประเพณีจีนที่บรรพบุรุษปฏิบัติเป็นต้นแบบไว้ ไม่ว่าจะเป็พิธีใดก็ตาม ซึ่งต้องมีการเซ่นไหว้ประกอบในพิธีด้วย เพื่อแสดงความเคารพต่อบรรพบุรุษและขอพรให้ทำงานประสบความสำเร็จ

3.3 เทศกาลจีนที่สำคัญของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง

ไม่ว่าจะเป็นนิยายหรือความเชื่อโดยอ้อมมีวันและเทศกาลที่ตนเองตั้งใจว่าจะต้องปฏิบัติกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนนับถือเพื่อความเป็นสิริมงคลเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขของครอบครัวและการงานเจริญรุ่งเรืองขึ้นเพราะฉะนั้นในปีหนึ่ง ๆ สถานที่ที่ตนผูกพันจะต้องไปกราบไหว้เช่นเดียวกับที่ศาลเจ้าไต้ซ่งกงและมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งก็ไม่ได้เป็นข้อยกเว้น ผู้ที่เลื่อมใสองค์ไต้ซ่งกงก็จะเข้าไปไหว้และขอพรจากองค์ไต้ซ่งกงตามเทศกาลต่าง ๆ และจะเข้าร่วมพิธีกรรมนั้นเพื่อขอพรและความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว

ด้วยเหตุที่ศาลเจ้าไต้ฮงกงเป็นศาลเจ้าจีนที่สำคัญและมีประวัติศาสตร์มายาวนาน งานเทศกาลที่สำคัญในศาลเจ้าไต้ฮงกงส่วนมากมักจะเป็นเทศกาลจีนที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รุ่นลูกสู่รุ่นหลาน การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเทศกาลที่สำคัญในมูลนิธิป่อเต็กตึ้งมีดังต่อไปนี้

3.3.1 เทศกาลตรุษจีน

ตรุษจีนเป็นเทศกาลที่สำคัญที่สุดสำหรับคนจีน เพราะเป็นวันขึ้นปีใหม่ตามปฏิทินจีน เช่นเดียวกับเทศกาลสงกรานต์หรือวันปีใหม่ดั้งเดิมของไทย ดังนั้นชาวจีนจึงให้ความสำคัญกับเทศกาลนี้เป็นอย่างยิ่ง มีการเฉลิมฉลองทั่วโลกโดยเฉพาะตามย่านชุมชนขนาดใหญ่ (China Town) ของคนจีนในต่างประเทศ

ก่อนเข้าสู่วันตรุษจีน ชาวจีนทุกคนจะทำความสะอาดบ้านครั้งใหญ่ ซึ่งชาวจีนเชื่อว่าเป็นการทำความสะอาดนี้จะช่วยกวาดล้างสิ่งไม่ดีและสามารถเอาโชคร้ายออกไปจากบ้านได้ นอกจากนี้ ยังมี การติดกระดาษที่เขียนคำอวยพรเป็นภาษาจีนไว้ (กระดาษพื้นสีแดง ตัวอักษรสีทองหรือสีดำ แผ่นกระดาษมีตัวอักษรนี้ ตามภาษาแต้จิ๋วเรียกตุ้ยเลียง ภาษาจีนกลางออกเสียงเป็นตุ้ยเหลียน) ตามประตูของทุกบ้านอีกด้วย

ดังที่ นายสมัย วนสัจจร ชาวไทยเชื้อสายจีน อายุ 64 ปี (31 มกราคม 2557 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“หลังวันที่ 25 เดือน 12 ต้องเลือกวันมงคลเพื่อกวาดดูบ้านให้สะอาด ทำความสะอาดห้องน้ำ ต้องล้างทำความสะอาดตู้กับข้าว โต๊ะ เก้าอี้ ล้างทำความสะอาดและตากเครื่องนอนหอมอมุ้ง เพื่อขึ้นปีใหม่ตรุษจีน”

สำหรับศาลเจ้าไต้ฮงกง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สุดของมูลนิธิป่อเต็กตึ้งนั้น จะได้รับการทำความสะอาดอย่างดี ดังที่ นางกัญมน แสงเรือง ชาวไทยเชื้อสายจีน อายุ 43 ปี ทำงานตำแหน่งอาสาสมัครบริการมา 5 ปี (31 มกราคม 2557 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“ก่อนเทศกาลวันตรุษจีนจะมาถึง มูลนิธิป่อเต็กตึ้งจะมีการทำความสะอาดครั้งใหญ่ หลังจากนั้นจะตกแต่งทั้งศาลเจ้าและมูลนิธิป่อเต็กตึ้ง ที่อยู่ฝั่งตรงข้าม เราจะเห็นได้ชัดว่าสีแดงจะเป็นสีหลักในวันตรุษจีน จะมี “ตุ้ยเลียง” แขนงอยู่ที่ทั้งสองฝั่งถนน ที่ศาลเจ้ายังแขวนโคมไฟอีกด้วย แล้วยังมีเครื่องกระดาษสีทองกับรูปใหญ่สีแดงเตรียมไว้สำหรับผู้มาเข้าร่วมพิธีกรรมตรุษจีน”

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนให้ความสำคัญกับการเตรียมการต้อนรับเทศกาลตรุษจีนอย่างมาก และปฏิบัติอย่างตั้งใจ การทำความสะอาดเพื่อล้างความโชคร้ายออกไปเพื่อต้อนรับปีใหม่ เป็นวิธีคิดแบบหยินหยาง อีกทั้งยังสังเกตได้ว่าวัฒนธรรมจีน เน้นความสำคัญของสีแดง โดยเชื่อว่าสีแดงเป็นสีที่เป็นสิริมงคล

ภาพที่ 12 “ต๋ัยเหลียน” (对联)

ที่มา: Zhang Xiaojing (กัลยาณี) ถ่ายเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2557 ที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง

ภาพที่ 13 โคมไฟในศาลเจ้า

ที่มา: Zhang Xiaojing (กัลยาณี) ถ่ายเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2557 ที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง

ภาพที่ 14 รูปสี่แดง

ที่มา: มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง 2553: ออนไลน์

เทศกาลตรุษจีน ซึ่งเริ่มในวันที่ 1 เดือน 1 ตามปฏิทินจีนโบราณและสิ้นสุดลงในวันที่ 15 ด้วยเทศกาลโคมไฟหรือเรียกว่าหั่งวงเซียวในปี พ.ศ.2557 เทศกาลตรุษจีนเริ่มจากจีนวันที่ 30 เดือนมกราคมจนถึงวันที่ 8 เดือนกุมภาพันธ์ ที่มูลนิธิป่อเต็กตึ้งได้จัดงานฉลองเทศกาลตรุษจีนเช่นกัน และเป็นงานใหญ่ มีชาวจีนเชื้อสายจีนจำนวนมากพากันไปทำบุญและไหว้หลวงปู่เพื่อขอพรขอความเป็นสิริมงคลและมีความสุขตลอดปี

เทศกาลตรุษจีนถือเป็นงานที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในรอบปีสำหรับชาวจีนทุกคน เทศกาลนี้จะมีการจัดพิธีเช่นไหว้บรรพบุรุษทุกครอบครัวที่บ้าน รวมทั้งเอาของไหว้มาเช่นไหว้บรรพบุรุษที่ศาลเจ้าไต้ฮงกงด้วย ชาวจีนจะให้ความสำคัญมากที่สุดในทุกเทศกาล เพราะเทศกาลทุก ๆ เทศกาลต่างก็มีความหมายอย่างมากสำหรับคนจีน และ

ดั่งที่ นางสี ตรีเพ็ญ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 53 ปี (10 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“ศาลเจ้าไต้ฮงกงซึ่งเป็นศาลเจ้าขนาดใหญ่ที่มีผู้คนเข้ามาบูชาขอพรในช่วงตรุษจีนกันอย่างคึกคัก เรียกว่ามากันตลอดทั้งวัน แต่จะมากเป็นพิเศษในช่วงตั้งแต่หัวค่ำเป็นต้นไป แต่ละปีชาวจีนที่มากราบไหว้หลวงปู่ไต้ฮงกงเป็นจำนวนมาก ซึ่งมักจะนำของมาเช่นไหว้บรรพบุรุษอีกด้วย เช่นเนื้อ ไก่ ปลา ผลไม้และกระดาษพับๆ มีเพียบบนโต๊ะเพื่อเป็นการแสดงว่าบรรพบุรุษกลับมาฉลองตรุษจีนร่วมกัน”

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าศาลเจ้าไต้ฮงกงเป็นศาลเจ้าที่คนไทยเชื้อสายจีนรู้จักกันมานานและเป็นศาลเจ้าที่สำคัญในการจัดงานตรุษจีน และยังแสดงให้เห็นถึงความกตัญญูของลูกหลานที่มีต่อบรรพบุรุษ ตามความเชื่อของคนจีนเชื่อว่าบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วยังมีวิญญาณดำรงอยู่ การเช่นไหว้บรรพบุรุษไม่เพียงแต่เพื่อรำลึกถึงบรรพบุรุษเท่านั้น แต่ยังเป็นการตอบแทนบุญคุณของบรรพบุรุษที่เลี้ยงดูและดูแลลูกหลานตลอดมาและขอให้บรรพบุรุษคุ้มครองชีวิตเพื่อความเป็นสิริมงคลในต้นปีใหม่

วันก่อนวันตรุษจีนคือวันที่ 30 ตามปฏิทินจีนคือวันส่งท้ายปีเก่า ภาษาจีนเรียกว่า “除夕” (ซูซี) มีความหมายว่าส่งท้ายปีเก่า ต้อนรับปีใหม่ ซึ่งมีความหมายอย่างมากสำหรับคนจีนทุกคนเพราะในวันนี้ ทุก ๆ บ้าน ทุก ๆ ครอบครัว ไม่ว่าจะอยู่ห่างกันไกลแค่ไหน ก็จะพยายามกลับมาให้ถึงบ้านภายในวันนี้ให้ได้ เพื่อที่จะล้อมวงกินข้าวและมีกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันคนในครอบครัว เพื่อเป็นการต้อนรับปีใหม่ ซึ่งมูลนิธิป่อเต็กตึ้งเป็นสถานที่สำคัญที่หนึ่งที่รวบรวมชาวไทยเชื้อสายจีนและชาวจีนให้มานับถอยหลังเพื่อต้อนรับปีใหม่

ดั่งที่ นางธนาภรณ์ เหล่าศรีธนกุล หัวหน้าแผนกบริหาร (30 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“ในปีหนึ่งๆ งานประจำปีของศาลเจ้าไต้ฮงกงและมูลนิธิป่อเต็กตึ้งกำหนดให้มีและจัดเป็นงานใหญ่ มีศิษยานุศิษย์และผู้ที่เกี่ยวข้องในองค์ไต้ฮงกงมาร่วมงานจำนวนมาก เช่น งานเทศกาลตรุษจีน เริ่มในคืนสูกติบ วันที่30 ของปฏิทินทางจันทรคติของจีน ผู้คนจะหลั่งไหลมาทำบุญด้วยการกราบไหว้ขอพรจากหลวงปู่ ต่อด้วยการบริจาคซื้อโลงศพ การบริจาคเพื่อช่วยเหลือต่าง ๆ”

“除夕” คือวันสุดท้ายของเดือน 12 ตามปฏิทินจีน ภาษาแต้จิ๋วเรียกว่า “ซาจับแม่” (三十夜) ในวันนั้นนอกจากเป็นวันที่ครอบครัวจะกินข้าวพร้อมหน้าพร้อมตากันแล้วยังมีอีกประเด็นที่สำคัญคือการต้อนรับเทพเจ้าแห่งโชคลาภ ตามคติความเชื่อของคนจีนเชื่อว่า ในตอนค่ำคืนเทพเจ้าไฉ่สิ่งเอี้ยจะเสด็จมาให้โชคลาภแก่वलมนุษย์ ชาวจีนในครอบครัวจะจัดโต๊ะไหว้เพื่อต้อนรับเทพเจ้าไฉ่สิ่งเอี้ยซึ่งจะมีทิศทางและเวลาที่เสด็จมาต่างกันในแต่ละปี อย่างปี 2557 จะเสด็จมาในวันพฤหัสบดีที่ 30 มกราคม ทางทิศใต้เริ่มไหว้ตั้งแต่เวลา 23.00 น. ที่ศาลเจ้าไต้ฮงกงมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ในคืนนี้ชาวไทยเชื้อสายจีนจำนวนมากมาไหว้หลวงปู่ไต้ฮงและรอต้อนรับเทพเจ้าไฉ่สิ่งเอี้ย

ดั่งที่ นางธนาภรณ์ เหล่าศรีธนกกุล หัวหน้าแผนกบริหาร (8 มกราคม 2557 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“วันสุดท้ายตอนค่ำ 5 ทุ่มกว่า มีคนไหว้เทพเจ้าไฉ่สิ่งเอี้ย ซึ่งก็คือเทพเจ้าแห่งโชคลาภเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านทุกบ้านจะเรียนเชิญไฉ่สิ่งเอี้ยเข้ามาในบ้านเรา เพื่อนำความโชคดี มีความร่ำรวย ทำการค้าขายจะเจริญและรวย”

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การต้อนรับเทพเจ้าไฉ่สิ่งเอี้ยเป็นกิจกรรมที่สำคัญในวันสุดท้ายของปีเก่า ซึ่งมีความหมายว่าส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ และเพื่อเป็นสิริมงคลในต้นปี ทำการค้าขายจะราบรื่น ร่ำรวย และ ดั่งที่ นายชาญณรงค์ เสาวภา คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 37 ปี อยู่ตำแหน่งบริการทั่วไป 15 ปี (31 มกราคม 2557 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“ตั้งแต่วันที่ 30 ป่อเต็กตึ๊งก็เริ่มคึกคักแล้ว ช่วงเช้าก็มี บ่ายก็มี เย็นก็มี เฉพาะเวลาตอนเย็นถึงค่ำ ๆ เริ่มมีคนจำนวนมากมาไหว้และขอพรจากอากงยัง ตอนเที่ยงคืนมีคนจำนวนเยอะมากมานับถอยหลังที่ทั้งศาลเจ้าและมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง และเอาของมาเช่นไหว้เตรียมตัวต้อนรับ “ไฉ่สิ่งเอี้ย” ของเช่นไหว้ส่วนใหญ่มักจะเป็นผลไม้ ขนมต่าง ๆ พอท่านลงมา ก็จะขอพรเพื่อการทำมาค้าขายจะได้เฮง ๆ รวย ๆ”

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าก่อนเข้าสู่วันตรุษจีนก็จะเริ่มเห็นภาพที่คึกคักโดยผ่านผู้ที่มาไหว้หลวงปู่ไต้ฮงซึ่งมีการรวมกลุ่มกันนับถอยหลัง และเอาของมาเช่นไหว้รอต้อนรับเทพเจ้า “ไฉ่สิ่งเอี้ย” สำหรับที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งนั้น ในวันส่งท้ายปีเก่ามีคนจำนวนมากมาไหว้หลวงปู่ไต้ฮงและรอต้อนรับเทพเจ้าไฉ่สิ่งเอี้ย ยิ่งดึกคนยิ่งมาก ทุกคนต่างมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือการส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ เพื่อเป็นสิริมงคล มีความร่ำรวยยิ่งขึ้นในปีต่อไป

“初一” คือวันแรกของเดือน 1 ตามปฏิทินจีน ภาษาแต้จิ๋วเรียกว่า “ชีวอิก” ซึ่งเป็น “วันเที่ยว” หรือ “วันถือ” ในวันนี้ชาวจีนทุกบ้านจะหยุดทำงานไปเที่ยวกับครอบครัวและมีข้อสำคัญที่ต้องระมัดระวังคือต้องทำแต่สิ่งที่ดีพูดแต่คำสุภาพ เพราะคนจีนจะเคร่งครัดในวันขึ้นปีใหม่มากจะพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่เป็นมงคลวันชีวอิก (初一) ถึงชีวซา (初三) หรือในระหว่างช่วงตรุษจีนก็จะมีการไปมาหาสู่ในระหว่างญาติมิตรที่ไม่ได้พบกันมาตลอดทั้งปีหรือไปขอพรพ่อแม่ ผู้วิจัยสังเกตได้ว่า ช่วงตรุษจีน จากวันแรกจนถึงวันสุดท้ายของตรุษจีน ผู้ที่มาทำบุญไหว้หลวงปู่ไต้ฮงเพื่อขอพรให้โชคดีในต้นปีใหม่เป็นจำนวนมาก ผู้คนที่มาร่วมเทศกาลที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งส่วนมากจะเป็นคนไทยเชื้อสายจีนในวันนั้น ไม่ว่าจะเป็นผู้อาวุโสหรือเด็ก ๆ ชาวไทยเชื้อสายจีนจะพากันสวมเสื้อสีแดงและแต่งตัวเข้ากับบรรยากาศที่คึกคัก ส่วนใหญ่จะมากันทั้งครอบครัว

ดั่งที่ นางแซไข พุนตระกูลเกียรติ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 45 ปี (31 มกราคม 2557 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“วันนี้ตื่นตั้งแต่ตี 5 เลย เพราะกลัวมาสายรถจะติดก็ตื่นเข้าหน่อย จริง ๆ แล้วตอนเดินทางมาไม่ค่อยติดหรอก แต่พอมาถึงเยาวราชก็จะเริ่มติดวันนี้มากัน ทั้งครอบครัวคะ อาม่าอายุ 80 แล้ว แต่แกบอกว่าจะมาก็เลยพาเค้ามานะ เคื่อก็ดีใจที่ได้มาไหว้หลวงปู่และทำบุญ แล้วยังพาหลานมาด้วย เด็ก ๆ ก็รู้สึกตื่นเต้นเพราะยังมีญาติมาด้วย เด็ก ๆ จะได้รับอั่งเปาจากผู้ใหญ่และได้มาเที่ยวด้วย”

ดั่งที่ นายสมัย วนสัจจร คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 64 ปี (31 มกราคม 2557 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“เพราะวันนี้เป็นวันตรุษจีน ซึ่งเป็นวันดี จำได้ว่าที่บ้านจะซื้อเสื้อสีแดงให้ใส่ ทุกปีในวันตรุษจีน ถ้าใส่แล้วจะเป็นสิริมงคล แล้วยังรู้สึกอารมณ์ดีอีกด้วย”

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าในช่วงตรุษจีน ไม่ว่าจะไปเที่ยว ไปทำบุญหรือไปเยี่ยมญาติกัน นิยมพาครอบครัวไปด้วยกันและจะนิยมสวมเสื้อสีแดง เน้นความสำคัญกับสีแดง โดยเชื่อว่าสีแดงเป็นสีที่เป็นสิริมงคล และยังเข้ากับบรรยากาศตรุษจีนอีกด้วย

ภาพที่ 15 บรรรยากาศผู้เข้าร่วมงานตรุษจีนที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง

ที่มา: Zhang Xiaojing (กัลยาณี) ถ่ายเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2557 ที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง

ชีวสี่ (初四) คือวันที่ 4 ตามปฏิทินจีนทางมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งจะนำใบรายชื่อที่ร่วมทำบุญ “พะเก่ง” มาตั้งที่แท่นบูชาแล้วเริ่มพิธีสวดชัยมงคลคาถา ซึ่งจะเป็วันสำคัญของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง คือเป็นวันที่เริ่มเปิดทำการประจำปีของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งทางคณะกรรมการมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งจะให้ความสำคัญกับพิธีการเปิดเป็นอย่างมาก จะมาทำพิธีไหว้ใต้ธงกง และเทวดาอารักษ์ ฟาดดิน เป็นงานใหญ่ และวันนี้จะมีผู้คนมาร่วมทำบุญ ไหว้พระทั้งคืน

“พะเก่ง” เป็นเรื่องของการสร้างสิริมงคลโดยอาราธนาพระสงฆ์ (ในนิกายพุทธมหายาน) มาสวดมนต์ให้พรแก่ญาติโยมที่มาจดชื่อลงทะเบียนไว้เพื่อคุ้มครองให้อยู่เย็นเป็นสุข ตั้งแต่ต้นปีใหม่จีนหรือตรุษจีน คนไทยเชื้อสายจีนจะนิยมไปที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง เขียนชื่อตนเองและคนในครอบครัวลงในใบพะเก่ง เพื่อนำชื่อไปทำพิธีสวดมนต์เพื่อความเป็สิริมงคล

ดั่งที่ นายสมชาย พรเพิ่มพูน คนไทยเชื้อสายจีนแต่จิว อายุ 49 ปี (31 มกราคม 2557 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“ตอนแรกการแก่งในวันตรุษจีน คนจีนนิยมไปไหว้พระขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และที่นิยมกันมากในกรุงเทพฯ คือไปทำบุญพะง่างที่มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง ว่าไปแล้ว การทำบุญพะง่าง ถือเป็นช่วงแรกของการแก่งของคนจีนก็ได้ครับ ขั้นตอนแรกให้เราไหว้ฟ้าดิน และรูปปั้นจำลองมหาสมณไต้ฮงกงโจ้ซือที่ฝั่งศาลเจ้าก่อน หลังจากนั้นจะข้ามมาฝั่งปอเต็กตึ๊งเพื่อทำบุญพะง่างโดยเราจะกรอกข้อมูลชื่อนามสกุลอายุและบทสวดที่จะให้พระท่านสวดให้เราตลอดปี แยกเป็นบทสวดต่างๆ 5 ประเภทคือ แกม้ง สวดให้ครอบครัวเป็นสุข ปออุ้ง สะเดาะเคราะห์ คิวไฉ่ คือเสริมหรือขอลาก ส่วยกุง เสริมดวงชะตา และกิงก๊อง สวดให้ความมั่นคง เป็นอย่างสุดท้าย จากนั้นเราก็ไปทำบุญที่จุดกำหนด พนักงานจะนำไปสวดที่มีชื่อของเราขึ้นไปทางศาลเก็บไว้สวดตามประสงค์ของเราเพื่อนำความเป็นสิริมงคลทั้งปีต่อไป”

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าพิธีกรรมในเทศกาลตรุษจีนของศาลเจ้าไต้ฮงกงที่มีผู้ให้ความสำคัญที่สุดคือการทำบุญ “พะง่าง” ถือเป็นช่วงแรกของการแก่งของคนจีนเพื่อจองสวดสะเดาะเคราะห์ประจำปีให้กับครอบครัวและตนเอง

“พะง่าง” เป็นพิธีกรรมที่สำคัญที่สุดของเทศกาลตรุษจีนของมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง เนื่องจากเกี่ยวข้องกับ การปิดเปาความทุกข์ เป็นการสะเดาะเคราะห์ด้วยราคาที่ไม่แพงจนเกินไปนัก ดั่งที่เจ้าหน้าที่ระดับสูงของมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง นางสาววรรณิตาฯ ซึ่งทำงานกับมูลนิธิปอเต็กตึ๊งมายาวนาน ผ่านประสบการณ์ในพิธีสวดพะง่างมาแล้วถึง 36 ครั้ง ตั้งแต่ราคาแก่ง (บทสวด) ละ 10 บาท ต่อมาเปลี่ยนเป็น 15 บาท (กรณีการ์ ต้นประเสริฐ. 2543 : 226) และปัจจุบัน (ปี 2557) เปลี่ยนเป็น 20 บาท

“มันเป็นเรื่องของ การสะเดาะเคราะห์ในเทศกาลตรุษจีน คนจีนคนแก่มาก่อนเขาจะมาบอกซื้อคนในบ้านทุกคนที่จะทำบุญสะเดาะเคราะห์ เราก็จะเขียนชื่อให้ครบ เอาไปเข้าพิธีสวดสะเดาะเคราะห์ให้สมมุติบ้านมี 10 คนก็มี 10 ชื่อ แล้วเขาก็บริจาคให้ชื่อละ 10 บาท คนก็แน่นเปียดไปตามบันไดแน่นไปถึงชั้น 3 ของด้านหลังศาลเจ้า คนแก่มาก่อนเขาใช้วิธีท่องชื่อหรือจำชื่อหลานได้หมด เขาไม่รู้จักหนังสือจีน และจะมารอเข้าแถวยาวเหยียด เขาไม่สนใจว่าใครจะรอนาน ท่องไปซี นาย ก นาย ข นาง ง ให้เจ้าหน้าที่จดไปเรื่อย คนข้างหลังถามว่าเสร็จหรือยัง เขาก็จะบอกว่าหลานอ้วยยังไม่ได้จด กว่าที่ท่องจบมี 30 ชื่อ ถ้าท่องท่องข้ามไปสักชื่อหนึ่งก็ทวนกลับมาท่องใหม่อีกรอบ คนข้างหลังก็คอย ใครจะค่าก็ค่าไปฉนั้นยังจดอยู่ ตกไม่ได้ นี่คือความศรัทธาของคนสมัยก่อน ต่อมาคุณเสวกอดีตผู้จัดการ ได้พัฒนาพิธีใหม่ โดยพิมพ์เป็นใบปลิวไว้เลย ใครจะกรอกชื่อที่นี้หรือกรอกมาจากบ้านก็ได้”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าคนจีนคนแก่มาก่อนให้ความสำคัญอย่างมากและเคร่งครัดซื่อสัตย์กับเรื่องของ การสะเดาะเคราะห์โดยเฉพาะในช่วงตรุษจีน เชื่อว่าจะเป็นโอกาสที่ดีที่

ทำบุญสะเดาะเคราะห์ให้กับสมาชิกในครอบครัวทุกคน แม้แต่คนเดียวก็พลาดไม่ได้ทำอย่างจริงจังอย่างมีความหวัง และยังแสดงให้เห็นว่าสิ่งสำคัญคือการทำบุญพะเก่งไม่ต้องใช้เงินมาก เพียงแค่เก่งหรือพระละ 20 บาทเท่านั้น ก็สามารถทำให้เกิดความสบายใจได้อย่างครบถ้วนตามความต้องการ

ภาพที่ 16 ใบพะเก่ง

ใบของสวด จัณมณฑลคาถา "พะเก่ง" ประจำปี เพื่อเป็นสิริมงคล แก่ตนเอง และครอบครัว เนื่องในโอกาส เทศกาล ตรุษจีน และ วันประสูติเทพดาฟ้าดิน ที่ศาลเจ้าไต้ฮงกงมณฑลยูนนานที่จังหวัดนครราชสีมา นำใบของสวด "พะเก่ง" ไปเขียนรายการที่ฐาน โปรดทำส่งกลับ ระหว่าง วันที่ 24 เดือน 12 - วันที่ 9 เดือน 1 ตามปฏิทินจีน เพื่อจัดลำดับการสวดจันมณฑลคาถา

每年農曆春節，本堂 循例舉行慶祝天地父母聖誕慶會，各界善信蒞堂恭辦福敬人數逐增。

為方便各善信避免花費時間，特印就表格以供恭辦福敬俾自行填寫，並希填妥後，於十二月廿四日至正月初九日前送交本堂循序恭辦，至深感荷。

華僑報德善堂謹啓

ลำดับ 第	ชื่อ - สกุล 姓名	อายุ 年齡	ของของสวด จัณมณฑลคาถา "พะเก่ง"					ที่อยู่ 住址
			ครอบครัว 家門敬	สะเดาะเคราะห์ 保運敬	โชคลาภ 求財敬	เสริมดวง 添壽敬	มั่นคง 根基敬	
1			1	2	3	4	5	
2			1	2	3	4	5	
3			1	2	3	4	5	
4			1	2	3	4	5	
5			1	2	3	4	5	
6			1	2	3	4	5	
7			1	2	3	4	5	
8			1	2	3	4	5	
9			1	2	3	4	5	
10			1	2	3	4	5	

โปรดอย่าเขียนเกิน 10 ชื่อใน 1 แผ่น
  โปรดทำเครื่องหมาย
  ถัดมาด้วยที่ต้องการของสวด

รายการสวด "พะเก่ง" มี 5 ประเภท	
1	ครอบครัวเป็นสุข 家門敬
2	สะเดาะเคราะห์ 保運敬
3	เสริมโชคลาภ 求財敬
4	เสริมดวงชะตา 添壽敬
5	ความมั่นคงสถาพร 根基敬

ที่มา: มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง. 2553. :ออนไลน์

ภาพที่ 17 ภาพบรรยากาศผู้ที่มาลงชื่อทำบุญ "พะเก่ง"

ที่มา: มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง. 2553 : ออนไลน์

จากภาพบนแสดงให้เห็นว่ามีผู้เข้ามาเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญ "ทำบุญพะเก่ง" ที่ศาลเจ้าไต้ฮงกงจำนวนมากเพื่อขอให้ท่านนำสิริมงคลมาสู่ชีวิตผู้คนที่มาต่างคนต่างแย่งกันรอคิวเข้าแถวรับใบพะเก่งใบจองทำบุญพะเก่งเป็นแผ่นกระดาษสีชมพู จองสวดชัยมงคลคาถา "พะเก่ง" มีอยู่ทั้งหมด 5 ประเภทมีช่องให้ใส่รายละเอียด ชื่อ สกุล อายุ ที่อยู่และแจ้งความประสงค์ในการจองสวดชัยมงคลคาถา เพื่อขอให้ครอบครัวเป็นสุขหรือขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองตนและสมาชิกในครอบครัว

ผู้ที่ได้ลงชื่อทำบุญ "พะเก่ง" แล้วจะได้รับตั๋วไปแลกขนม "จันอับ" หรือ "จับกิม" กลับบ้านเพื่อนำไปไหว้เจ้าหรือรับประทานเป็นมงคลแห่งชีวิต ดังที่ นางเตือนจิต พุฒิพงษ์โกโคย เจ้าหน้าที่แผนกประชาสัมพันธ์ (7 กุมภาพันธ์ 2557 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“เพื่อเป็นสิริมงคลร่วมทำบุญพะเก่ง คือการสวดชัยมงคลคาถาให้ครอบครัวมีความสุข จากนั้นก็นำเอกสารที่ทางเจ้าหน้าที่ แจกให้ไปรับขนมจันอับ ตามจำนวนที่ทำบุญ เพื่อจะนำไปไหว้เทวดาอารักษ์ตามประเพณีที่บ้านของตน”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าประชาชนที่ศรัทธาองค์ไต่ฮงกงมีความนอบน้อมและมีความจริงจังในการไหว้องค์ไต่ฮงกงมาก และเชื่อว่าร่วมทำบุญพะเก่งจะเป็นสิริมงคลให้ครอบครัวมีความสุข ปี 2557 นี้ผู้วิจัยทราบว่าขนมที่มูลนิธิป่อเต็กตึ้งแจกคุบองให้ไปแลกขนมจันอับมีขนม 2 ชนิด จากเดิมมีขนมชนิดเดียวคือจันอับ (ขวามือ) ปีนี้เพิ่มขนมเปีย (ซ้ายมือ) ด้วย

ภาพที่ 18 ตัวแลกขนมจันอับ

ที่มา: Zhang Xiaojing (กัลยาณี) ถ่ายเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2557 ที่มูลนิธิป่อเต็กตึ้ง

ภาพที่ 19 ขนมจันอับ

ที่มา: Zhang Xiaojing (กัลยาณี) ถ่ายเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2557 ที่มูลนิธิป่อเต็กตึ้ง

นอกจากนี้ในวันตรุษจีนมูลนิธิป่อเต็กตึ้งจะมีสาคุตัมน์น้ำตาลแจก ซึ่งหมายถึงความกลมเกลียวและสิริมงคล คนจะทำบุญหรือไม่ทำบุญก็สามารถมาเข้าคิวรับขนมได้ทั้งวัน จุดบริการสาคุ เป็นสิ่งที่ประชาชนถามถึงกันมากที่สุด แต่ที่สำคัญที่คนต้องการสาคุจากมูลนิธิป่อเต็กตึ้งเพราะมองว่าสาคุเป็นสิริมงคล ดังที่ นางเตือนจิต พุฒพงษ์โกลโคย เจ้าหน้าที่แผนกประชาสัมพันธ์ (17 พฤษภาคม 2556 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“มูลนิธิ ฯ ได้จัดขนมสาคุตัมน์น้ำตาล ให้ทุกคนรับประทานเพื่อความสดชื่น โดยมีคนกล่าวด้วยความศรัทธาว่า ขนมสาคุตัมน์น้ำตาลของมูลนิธิป่อเต็กตึ้ง

รับประทานแล้วเกิดสิริมงคล เกิดความกลมเกลียว สัมครสมานสามัคคี บางท่าน อาจไม่รับประทานสาकुที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ก็สามารถไปรับสาकुใส่ถุง นำกลับไป รับประทานที่บ้านก็ได้เช่นกัน เรื่องสาकुของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งก็เป็นสาकुที่ปรุงพิเศษ แตกต่างจากสาकुทั่วไป เป็นที่กล่าวขวัญทั่วไป เรื่องนี้ทางมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งให้บอก ว่า ในการปรุงนั้นได้ใส่ "เซ็ง" หรือกลิ่นส้มเข้าไปด้วย เพื่อให้มีกลิ่นหอมส่วนผสมนี้ จะต้องสั่งพิเศษมาจากต่างประเทศ”

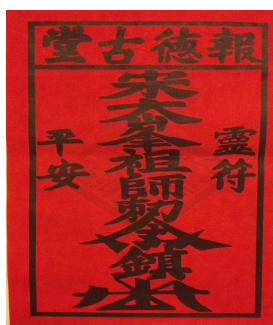
จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าเรื่องขนมสาकुต้มน้ำตาล คนทั่วไปอาจจะเข้าใจผิดว่า เป็นตะไคร้สาकु ในการดำเนินการเทศกาลตรุษจีน ขนมสาकुต้มน้ำตาลเป็นขนมที่มีมาช้านานและเป็น ขนมที่มีความหมาย คนที่ได้รับประทานขนมสาकुต้มน้ำตาลของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งเชื่อว่าจะเกิดสิริมงคล เกิดความกลมเกลียว สัมครสมานสามัคคีคนมาเข้าคิวรอรับขนมสาकुต้มน้ำตาลเป็นจำนวนมากทุกปี ขนมสาकुต้มน้ำตาลเป็นขนมที่สำคัญของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งในช่วงตรุษจีนและได้รับความนิยมมากจาก ประชาชนเพราะเชื่อว่าสาकुเป็นสิ่งที่เป็นสิริมงคล การกินสาकुจะนำสิ่งดี ๆ เข้ามาในชีวิตตลอดทั้งปีและ โชคดีตลอดไป

มีกิจกรรมหนึ่งที่เป็นส่วนหนึ่งที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งจัดขึ้น คือการประทับยันต์หรือติด “ฮู้” ใต้ฮองกง ทางมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งจัดเจ้าหน้าที่ประทับฮู้ตลอดเวลา การประทับฮู้นี้สามารถประทับฮู้ ได้ทุกสิ่งทุก อย่าง ไม่เพียงแต่ในกระดาชเท่านั้น นอกจากนี้ยังมียันต์ใบเล็ก ๆ ที่ใส่ในซองสีแดงเอามาแจกให้คน ที่มาเข้าร่วมเทศกาลทั่วไป เพื่อนำติดตัวไว้จะได้รับการคุ้มครองจากหลวงปู่ไต้ฮง ทุกอย่างจะราบรื่น และปลอดภัย กิจกรรมเหล่านี้ดำเนินมาจนถึงวันวิสาขบูชา ดังที่นางฉินภา วชิรอมรเดช หัวหน้าแผนก อาสาสมัครบริการ (7 มกราคม 2557 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“แม่บ้านบางคน อาจนำเสื้อผ้าของครอบครัว โดยเฉพาะเด็ก ๆ มาประทับฮู้ บางคนนำเสื้อผ้ามาเป็นกระเป๋ใหญ่ ทหารก็นำเครื่องแบบภาคสนาม มาประทับฮู้ เช่นกัน บางท่านอาจจะประทับฮู้ที่กระเป๋าเงิน แต่สิ่งที่สังเกตพบบ่อยที่สุดคือ ประทับฮู้ที่กลางกระหม่อมเป็นที่นิยมมาก”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าการประทับ “ฮู้” เป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมที่มูลนิธิ ป่อเต็กตึ๊งจัดขึ้นมา ผู้ที่นับถือหลวงปู่ไต้ฮงนิยมเอาเสื้อและสิ่งของของตนเองและคนในครอบครัวมา ประทับ “ฮู้” เพราะเชื่อว่า “ฮู้” ของหลวงปู่ไต้ฮงสามารถคุ้มครองทุกคนให้ปลอดภัยและโชคดี

ภาพที่ 20 ฮู้แดงใต้ฮองกง

ที่มา: Zhang Xiaojing (กัลยาณี) ถ่ายเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2557 ที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมการเคาะระฆังที่ฝั่งศาลเจ้าไต้ฮงกง ซึ่งการเคาะระฆังมีความหมายว่า เพื่อให้เสียงระฆังดังไปถึงสวรรค์ให้เทพเจ้าได้ยินความดีที่คนมาทำบุญ นอกจากนี้เสียงระฆังยังทำให้เกิดบรรยากาศที่ผู้ฟังรู้สึกเป็นสุข แม้ตัวเองจะไม่ได้เป็นคนเคาะก็ตาม

ภาพที่ 21 บรรยากาศการเคาะระฆังที่ฝั่งศาลเจ้าไต้ฮงกง

ที่มา: Zhang Xiaojing (กัลยาณี) ถ่ายเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2557 ที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง

ใกล้เที่ยงคืนต่อวันที่ 9 มีพิธีบูชาดาวนพเคราะห์หรือดาวประจำวันเกิด ในวันนี้ทางมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งจะมีการบูชาเทพดาฟ้าดินเพื่ออธิษฐานหรือ “บน” ขอพรและสะเดาะเคราะห์ในช่วงปีใหม่ และเวียนเทียน เวียนรูป อธิษฐาน รอบศาลเจ้า 3 รอบ ตั้งจิตอธิษฐานระลึกพระคุณเทพดาฟ้าดิน ขออำนาจฟ้าดินเป็นที่พึ่ง ขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนนับถือคุ้มครอง ดังที่ นางธนกาญจน์ เหล่าศรีธนกกุล หัวหน้าแผนกบริหาร (7 กุมภาพันธ์ 2557 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“ถือเป็นวันเกิดเจ้าฟ้าดินเป็นเจ้ามีอำนาจที่สุด ฟ้ากับดิน ซึ่งก็หมายถึงว่าเป็นที่ยิ่งใหญ่ที่สุด จะมีการเซ่นไหว้ฟ้าดินเพื่อให้ท่านคุ้มครองพวกเรามีเทพเจ้า 24 องค์ อยู่เบื้องบน เวลาเราไหว้เราจะรำลึกถึงท่าน ท่านก็จะมารับ เที่ยงคืนก็จะเอาออกไป”

ดังที่ คนไทย นายชาญณรงค์ เสาวภา อายุ 37 ปี อยู่ตำแหน่งบริการทั่วไป (7 กุมภาพันธ์ 2557 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“เมื่อกิจกรรมดำเนินมาถึงวันที่แปดหลังปีใหม่หรือเรียกว่าวันชิวเป่ย์จะมีการไหว้พระทั้งคืน และเมื่อถึงเที่ยงคืน จะมีการเวียนรูปไปตามถนนเป็นวงรอบมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง แต่จะเป็นระยะทางเท่าใดหรือเส้นทางใดบ้างทางมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งจะกำหนดในแต่ละปี”

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าพิธีสวด “พะเก่ง” จบลงด้วยการบูชาเทพดาฟ้าดินใน วันที่ 9 ตามปฏิทินจีน ทางมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งจะจัดงานยิ่งใหญ่เพื่อตอบแทนบุญคุณของเทพเจ้าและเพื่อความ เป็นสิริมงคลแก่ผู้เข้าร่วมงาน

ผู้วิจัยได้เดินเข้าไปในห้องทำงานของศาลเจ้าไต้ฮงกง พนักงานกำลังเตรียมของไหว้ที่ใช้สำหรับ ไหว้ในเวลาเที่ยงคืน ของที่ไหว้จะเป็นพวกผลไม้ที่มีความหมายเป็นสิริมงคล เช่น แอปเปิ้ลจะมี

ความหมายว่า 平安 (ตามสำเนียงภาษาจีนกลางคือ ผิงอัน แปลว่า ปลอดภัย) สัมมีความหมายว่า 大吉大利 (ตามสำเนียงภาษาจีนกลางคือ ต้าจีต้าลี่ แปลว่า ทุกอย่างราบรื่น) นอกจากนี้ยังมีลำไยกล้วยงุ่น สาลี่ถ้าตามธรรมเนียมจีนคงต้องมีไก่หรือหมูเอาไปไหว้ด้วย แต่ในศาลเจ้าจะไหว้แบบง่าย ๆ คือไหว้แค่ผลไม้เท่านั้น

ตรุษจีนจะสิ้นสุดลงอย่างแท้จริงในวันเทศกาล “ห้วงเซียว” ในวันที่ 15 ตามปฏิทินจีน ซึ่งเป็นเทศกาลแรกของปีใหม่จีน ในวันที่ทางมูลนิธิป่อเต็กตึ้งจะมีพิธีบูชาเทพเจ้าด้วยขนมหวาน ขนมที่ทำพิธีด้วยน้ำตาลทรายขึ้นรูปเป็นสิงโตขนาดต่าง ๆ บ้างก็เป็นรูปเจดีย์ ให้ผู้มีจิตศรัทธานำไปไหว้เทพเจ้า ไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนนับถือ มีการแลกเปลี่ยน โดยรับขนมรูปสิงโตจากมูลนิธิป่อเต็กตึ้ง ด้วยวิธีร่วมทำบุญหรือโดยการยืม เช่นปีที่แล้วรับสิงโตไป 1 คู่ ปีนี้นำขนมรูปสิงโตมาตั้งคืนให้ 2 คู่ เป็นต้น และผู้ศรัทธายังสามารถยืมเงินขวัญถุงจากหลวงปู่เพื่อเป็นนิมิตไปทำทุน ทำมาค้าขายและนำเงินมาคืนในปีถัดไปเป็นเงิน 1 เท่า หรือแล้วแต่ศรัทธา

ดังที่ นายชาญณรงค์ เสาวภา คนไทย อายุ 37 ปี ตำแหน่งบริการทั่วไป (8 กุมภาพันธ์ 2557 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“คืนวันที่ 8 ในเทศกาลตรุษจีน ผู้คนจะหลังไหลมากราบไหว้ขอพรจากหลวงปู่อีกครั้งหนึ่ง เทศกาลห้วงเซียว มีการไหว้เทวดาฟ้าดิน และเซ่นไหว้บรรพบุรุษ กลางคืนโคมไฟที่ศาลเจ้าต่าง ๆ จุดกันสว่างไสว งานในคืนนี้จะมีผู้คนนำสิงโตเจดีย์ที่ขึ้นรูปด้วยน้ำตาล หรือถั่วลิสง กระดาษเงินกระดาษทอง ธูปเทียนและอื่นๆ เป็นการแก้บนกับเจ้านั่นเอง ที่ศาลเจ้าไต้ฮงกงได้จัดของขวัญถุงใส่เงินให้ต่อทุน มาบนขอให้เจ้าแห่งสวรรค์ หลวงปู่ไต้ฮง หรือเจ้าอื่นใดที่ตนนับถือ ดลบันดาลให้ตนเองและครอบครัวมีความสุข ร่ำรวยเงินทอง พอถึงวันวันเซียวปีหน้า ก็นำสิ่งของที่ยืมไปจากศาลเจ้าไต้ฮงกงมาคืนให้เท่าตัว หรือมากกว่านั้นเป็นการ “แก้บน” นั่นเอง”

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าเทศกาลตรุษจีนสิ้นสุดลงในวันสุดท้ายคือวัน “ห้วงเซียว” ซึ่งเป็นเทศกาลแรกตามปฏิทินจีนและมีความหมายอย่างยิ่งสำหรับคนจีน ในวันที่ผู้คนจะหลังไหลมากราบไหว้ขอพรจากหลวงปู่อีกครั้งหนึ่งและบูชาเทวดาด้วยขนมหวานต่าง ๆ ที่เป็นสิริมงคล เพื่อขอพร และเทศกาลตรุษจีนสิ้นสุดลงอย่างสวยงามและสมบูรณ์

ภาพที่ 22 ขนมหวานที่นำมาบูชาเทพเจ้า

ที่มา: Zhang Xiaojing (กัลยาณี) ถ่ายเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2557 ที่มูลนิธิป่อเต็กตึ้ง

1. สิงโตน้ำตาล 糖狮 ความหมายคือ เรื่องการขอโชคลาภ ขอบุตร การค้า คู่ใหญ่ 600 บาท คู่กลาง 400 บาท คู่เล็ก 200 บาท
2. เจดีย์น้ำตาล 糖塔 ความหมายคือ การค้าให้เจริญก้าวหน้า ค่าขายร่ำรวย คู่ใหญ่ 800 บาท คู่กลาง 500 บาท คู่เล็ก 300 บาท
3. สิงโตถั่ว 豆仁狮子 ความหมาย เรื่องการขอโชคลาภ ขอบุตร การค้าคู่ใหญ่ 2,000 บาท คู่กลาง 1,000 บาท คู่เล็ก 700 บาท
4. ส้ม 大吉 ความหมายคือเฮงๆ รวยๆ งานละ 80 บาท
5. กิมฮวย 金花 ความหมายคือ ให้เฮง ๆ รวยๆ คู่ใหญ่ 100 บาท คู่กลาง 60 บาท คู่เล็ก 40 บาท

ภาพที่ 23 ใบลงชื่อยืมเงินอากง

ที่มา: Zhang Xiaojing (กัลยาณี) ถ่ายเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2557 ที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง

ภาพที่ 24 ตู้คืนเงินกู้

ที่มา: Zhang Xiaojing (กัลยาณี) ถ่ายเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2557 ที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง

ผู้วิจัยได้เข้าร่วมเทศกาลตรุษจีนจากวันที่ 31 เดือนมกราคมจนถึงวันสุดท้ายของตรุษจีนคือวันที่ 14 เดือนกุมภาพันธ์ และสังเกตได้ว่างานเทศกาลที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งจัดขึ้นทั้งหมด 15 วันในช่วงตรุษจีน มีผู้มาเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งเป็นจำนวนมากอย่างต่อเนื่องและไม่ขาดสาย ไม่ว่าจะเป็นการกราบไหว้หลวงปู่ หรือรอเข้าคิวทำบุญ “พะแก่ง” รอคิวรับขนมจันอับ รอคิว

รับขนมสาคูต้มน้ำตาล ฯลฯ ดังที่ นายวิชัย สิทธิพรสุวรรณ อายุ 53 ปี เจ้าหน้าที่แผนกอาสาสมัครบริการ (10 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“การทำบุญที่มีกิจกรรมเหล่านี้จะจัดขึ้นทั้งสองฝั่งถนนพลับพลายชัย โดยพื้นที่การไหว้ได้ยังง และพิธีกรรมจะอยู่ฝั่งศาลเจ้า ส่วนกิจกรรมการทำบุญพะง่างแจกขนม ขนมสาคูต้มน้ำตาล และอยู่ฝั่งมุลินีปอเต็กตึง การดำเนินงานทั้งสองฝั่งนี้จะมีจนถึงวันที่ 9 ตามปฏิทินจีน หรือเรียกว่า วันชิวเก๊า เวลา 16.30 น. จากนั้นก็จะเข้าเทศกาลห้วงเซียว จะมีการจัดทำบุญที่ฝั่งศาลเจ้าได้ยังงเพียงทีเดียว จนถึงวันที่ 15 เป็นวันสุดท้ายของห้วงเซียว”

งานเทศกาลตรุษจีนของมุลินีปอเต็กตึงทุกปี ได้จัดให้มีงานเป็นประจำเพื่อให้โอกาสพี่น้องชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีน รวมถึงบุคคลทั่วไปร่วมกันทำบุญตามความศรัทธาเพื่อเป็นสิริมงคล งานเทศกาลตรุษจีนที่มุลินีปอเต็กตึงจัดจะเป็นงานใหญ่ของมุลินีปอเต็กตึงและให้ความสำคัญมาก ไม่ว่าจะทำงานหรืออยู่ที่ใด ๆ ที่ไม่สะดวกก็จะพากันกลับมาในวันนี้ วันชิวเก๊าหรือวันสุดท้ายของเทศกาลตรุษจีนจะมีการทำบุญที่เป็นกิจกรรมของตรุษจีนไปจนถึงดึก

ดังที่ นายพรหมพล กิจโกศลธนรัตน์ อายุ 54 ปี ตำแหน่งอาสาสมัครบริการ (10 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“งานตรุษจีนของมุลินีปอเต็กตึงเป็นงานประจำปีที่ใหญ่ และในปัจจุบันนี้กินเวลายาวนานถึง 16 วัน ตั้งแต่ก่อนขึ้นปีใหม่ และจัดให้มีการไหว้ และทำบุญ จวบจนเทศกาลห้วงเซียว อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชน ที่ศรัทธาทั้งหลายที่อาจจะติดธุระในช่วงเทศกาลตรุษจีน เช่น อาจจะไปไหว้บิดามารดา หรือเยี่ยมญาติที่อยู่ห่างไกล อาจจะไม่สามารถที่จะมาทำบุญ ในช่วงดังกล่าวได้ ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ทำบุญต่อเนื่องจึงเป็นการดี และไม่เพียงแต่หลายวันเท่านั้น ทางมุลินีปอเต็กตึงได้ขยายช่วงเวลาแต่ละวัน ตั้งแต่เช้าจนถึงเวลาประมาณสี่ทุ่ม ของแต่ละวันซึ่งได้ทำมากกว่า 3 ปีแล้ว”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าในช่วงตรุษจีน สมาชิกในครอบครัวได้กลับมาอยู่พร้อมหน้ากันไปเยี่ยมหากันจึงไม่มีเวลาไปทำบุญกราบไหว้หลวงปู่ได้ยังงเพื่อขอพรในช่วงปีใหม่ แต่นอกเวลาผู้ศรัทธายังสามารถมาที่มุลินีปอเต็กตึงเพื่อขอขมาและงานตรุษจีน ดังนั้นทางมุลินีปอเต็กตึงจึงได้ขยายช่วงเวลาแต่ละวันเพื่อสร้างความสะดวกให้กับประชาชนผู้ศรัทธาทั้งหลาย เช่น ทำบุญ “พะง่าง” อาจมีบางกลุ่มคนติดธุระสำคัญช่วงที่มุลินีปอเต็กตึงกำหนดมาขอทำบุญ “พะง่าง” นอกเวลาที่กำหนด ทางมุลินีปอเต็กตึงนำใบลงชื่อทำบุญ “พะง่าง” ไปให้พระสงฆ์สวดมนต์ที่วัดแทน

3.3.2 เทศกาลทิ้งกระจาด

เทศกาลทิ้งกระจาดเป็นความเชื่อของพุทธบริษัทจีนฝ่ายมหายาน วันที่ 15 เดือนที่ 7 ตามจันทรคติของจีน เป็นวันเทศกาลจงหยวน หรือวันสารทจีนในวันนี้หรือหลังจากวันจงหยวนในช่วงเดือน 7 นี้ ชาวจีนนิยมจัดงานทิ้งกระจาดโปรยทานหรือการเซ่นไหว้ดวงวิญญาณไม่มีญาติ เป็นการโปรยทาน แจกทานให้แก่สัมภเวสีและคนยากจนที่มีชีวิต

ประเพณีที่ถือปฏิบัติมาเนิ่นนานตั้งแต่สมัยพุทธกาลสองพันกว่าปีล่วงมาแล้ว ในสมัยนั้นเล่ากันว่าพระอานนท์เป็นเถระผู้เริ่มทำเป็นองค์แรกโดยพระพุทธร่องค์ทรงแนะนำให้พระอานนท์

สะเดาะเคราะห์ เพื่อให้รอดพ้นจากบ่วงกรรมโดยให้พระอานนท์ทำพิธีกรรมอุทิศส่วนกุศลแก่เปรตและดวงวิญญาณที่ล่วงลับไปแล้วโดยการนิมนต์พระภิกษุสงฆ์มาสวดพระพุทธรูป และแจกจ่ายสิ่งของเครื่องอุปโภคบริโภค เป็นไทยทานแก่สัตว์โลกผู้ยากไร้ทั้งหลาย และอุทิศส่วนกุศลให้แก่ดวงวิญญาณไร้ญาติที่กำลังทนทุกข์อยู่ในนรกภูมิหรือที่กำลังล่องลอยขอส่วนบุญ

การทิ้งกระจาดนี้เป็นการทำบุญให้ทานตามธรรมเนียมของชาวพุทธนิกายมหายาน ผู้ทำบุญจะได้ช่วยทั้งผู้ที่เสียชีวิตโดยไร้ญาติขาดมิตรและช่วยสงเคราะห์ผู้ยากไร้ที่ยังมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ ดังที่ ดร.อุเทน เตชะไพบูลย์ อดีตประธานกรรมการมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง (“เทศกาลทิ้งกระจาด” 2556 : ออนไลน์) เคยกล่าวไว้ว่า

“เนื้อแท้ของการทำบุญในเทศกาลทิ้งกระจาดมีความสำคัญอยู่ 2 ประการ กล่าวคือทิ้งกระจาดมีความหมายสำคัญ 2 อย่างที่เราเรียกว่า “อิมซีและเอียงซี” “อิม (音) คือวิญญาณเอียง (聲) คือชีวิตซี (施) คือการแจกพิธีทิ้งกระจาดคือการทำบุญอุทิศให้ดวงวิญญาณรวมไปกับการแจกทานให้ผู้มีชีวิตที่ยากไร้งานทิ้งกระจาดจึงต้องทำทั้ง 2 ส่วนทำบุญกันในศาลเจ้าก่อน แล้วจึงมาแจกของ....”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าเทศกาลทิ้งกระจาดมีเนื้อหาพิธีที่สอดคล้องกับจริยวัตรขององค์หลวงปู่ไต้ฮงใจชื่อการแจกของจะมีสองความหมาย ความหมายแรกคือการทำบุญให้กับผู้วิญญาณไร้ญาติ ความหมายที่สองคือการแจกของให้กับผู้ที่ยังมีชีวิตแต่ยากจน เทศกาลทิ้งกระจาดจึงเป็นเทศกาลที่ครบถ้วนทั้ง “ทำบุญและให้ทาน”

วันที่กำหนดงานปี 2556 ในเทศกาลทิ้งกระจาด ณ ศาลเจ้าไต้ฮงกงมูลนิธิปอเต็กตึ๊งมีดังนี้

วันที่ 7 เดือนสิงหาคมเป็นพิธีเปิดประตูผี

วันที่ 29 เดือนสิงหาคม-วันที่ 2 เดือนกันยายน เป็นพิธีสงฆ์

วันที่ 3 เดือนกันยายน เป็นการแจกของ

วันที่ 4 เดือนกันยายน เป็นพิธีปิดประตูผี

ก่อนหน้านั้น วันที่ 29 เดือนสิงหาคมคุณวิเชียร เตชะไพบูลย์ รองประธานกรรมการมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง พร้อมด้วยกรรมการได้ร่วมสักการะหลวงปู่ไต้ฮงและพิธีสวดชัยมงคลคาถา กำหนดจัดงานประเพณีทิ้งกระจาดประจำปี 2556 ขอเชิญผู้มีจิตศรัทธา เพื่อทำบุญให้ผู้ล่วงลับและทำทานให้ผู้ยากไร้ ณ มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง พลับพลาไชย กรุงเทพฯ โดยมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง บริการชุดข้าวสารและของไหว้แก่ผู้มาทำบุญ ดังนี้

ราคาบริการ

ข้าวสาร หมวก กระดาษไหว้ เส้นไหม (ชุดใหญ่) ราคา 750 บาท

ข้าวสาร หมวก กระดาษไหว้ เส้นไหม (ชุดกลาง) ราคา 400 บาท

ข้าวสาร หมวก กระดาษไหว้ เส้นไหม (ชุดเล็ก) ราคา 120 บาท

ข้าวสาร (ถุงใหญ่) ราคา 700 บาท

ข้าวสาร (ถุงกลาง) ราคา 350 บาท

ข้าวสาร (ถุงเล็ก) ราคา 70 บาท

หมวก ราคา 30 บาท

กระดาษไหว้ + เส้นไหม ราคา 20 บาท

สำหรับหมวกที่กล่าวถึงนี้ คือหมวกยอดแหลม ปลายบานกว้าง ซึ่งเรียกในภาษาจีนแต่จิวว่า กุยเลี้ย เป็นของสารพัดประโยชน์ คือ ใส่กันแดดกันฝนได้ดี เพราะมีปีกกว้าง และในเทศกาลที่งกระจาดต้องใช้หมวกกุยเลี้ยด้วย เพราะเมื่อหยายหมวกขึ้นก็จะเป็นภาชนะหรือกระจาดขนาดใหญ่ สำหรับบรรจุของแห้งที่บริจาค ทำให้ข้าวของไม่กระจัดกระจาย

เหตุที่นิยมเอาข้าวสารมาแจกให้กับผู้ยากจน มีเหตุผลเกี่ยวข้องกับเทศกาลงหยวน ดังที่ นายสมชัย กวางทองพาณิชย์ (10 มกราคม 2557 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“อยู่ในช่วงเข้าพรรษาการหากินจะลำบาก เพราะข้าวที่ปลูกใหม่ก็ยังไม่สุก เป็นเวลาที่สมควรที่สุดที่จะต้องช่วยเหลือคนที่เดือดร้อน เพราะของใหม่ยังไม่เก็บเกี่ยว คนที่ลงทุนไปแล้ว เขาก็จะเดือดร้อน ดังนั้นต้องเอาข้าวของมาแจกในช่วงนี้ นี่คือการทำเนียมของทั้งกระจาด”

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าการโปรยทานมีความสำคัญ เกี่ยวข้องกับวิญญาณไร้ญาติ เกี่ยวข้องกับผู้ยากจน คือหมายถึงยากลำบากในการทำมาหากินในช่วงกลางฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิตซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มูลนิธิปอเต็กตึ๊งนำข้าวสารมาให้ผู้บริจาคทำบุญด้วยการซื้อข้าวสาร

ที่มูลนิธิปอเต็กตึ๊งเมื่อใกล้จะถึงเดือน 7 ตามปฏิทินจีน จะเปิดโอกาสให้ผู้เลื่อมใสเข้ามาทำบุญเนื่องในเทศกาลทั้งกระจาด ทำบุญด้วยการบริจาคเงินหรือสิ่งของเครื่องอุปโภคบริโภค หลังจากวันที่ 7 เดือนสิงหาคมจนถึงวันที่ 2 เดือนกันยายน มีผู้มีจิตศรัทธามาร่วมบริจาค ณ มูลนิธิปอเต็กตึ๊งเป็นจำนวนมากและผู้มีจิตศรัทธาจะนำเครื่องเช่นไหว้ เช่น ข้าวสารอาหารแห้งและอื่น ๆ มากกราบไหว้ หลวงปู่ไต้ฮง เพื่อทำบุญสะเดาะเคราะห์

ดังที่ นายวรภาพ วัชรเกียรติ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 44 ปี (2 กันยายน 2556 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“เพราะเป็นคนชอบทำบุญก็เลยรู้จักศาลปอเต็กตึ๊ง ศรัทธาในองค์หลวงปู่ไต้ฮงกงได้เข้ามาร่วมกิจกรรมที่ศาลเจ้าไต้ฮงกงบ่อยๆ การทำบุญก็ทำให้เราสุขใจ ทำให้ชีวิตดีขึ้นและประชาชนรวมใจเป็นหนึ่งเดียวกัน ทั้งกระจาดที่ทางมูลนิธิปอเต็กตึ๊งจัดขึ้นดีประเสริฐสุด รู้สึกว่างานที่จัดขึ้นมาคล้าย ๆ กันกับงานที่อื่น แต่งานทั้งกระจาดของมูลนิธิปอเต็กตึ๊งถือเป็นการงานยิ่งใหญ่กว่าที่อื่น คนที่มาร่วมพิธีกรรมก็จะค่อนข้างเยอะ”

ดังที่ นายวรยุทธ ไทเมฆสกุล คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 73 ปี (2 กันยายน 2556 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“เพราะเป็นลูกศิษย์หลวงปู่ไต้ฮงก็เลยรู้จักมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง และปฏิบัติงานกุศลตามจริยวัตรตรงดงามของอาภรณ์ตลอดมา ทั้งกระจาดทุกปีก็จะเอาของมากราบไหว้หลวงปู่ขอให้ท่านคุ้มครองลูกหลาน หลังจากนั้นจะไปบริจาคเงิน เพราะตั้งใจทำบุญกุศลศรัทธาคงไต้ฮงกงก็เลยชอบเข้ามาทำบุญ การทำบุญไม่เพียงแต่ทำให้เราสบายใจขึ้นและเงินที่บริจาคไปได้ช่วยเหลือผู้ยากไร้ได้อีกด้วย”

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ที่มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง มีผู้ใจบุญจะนำเครื่องเช่นไหว้มากกราบไหว้หลวงปู่เพื่อทำบุญสะเดาะเคราะห์ และผู้บริจาคเห็นว่าเงินที่ทำบุญให้มูลนิธิปอเต็กตึ๊งนั้นสามารถช่วยเหลือผู้ยากไร้ได้จริง

ดั่งที่ นางสุดา ธนาพันธ์สิน คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 30 ปี (2 กันยายน 2556 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“ไปทำบุญทิ้งกระดาษชุดเล็ก 120 บาท อธิษฐานให้ญาติฝ่ายปะปาที่ล่วงลับไปแล้วให้ได้บุญอย่างน้อยก็ได้รับหมดทุกคนแล้วก็สบายใจ คิดว่างานทิ้งกระดาษคราวหน้าจะทำให้ญาติฝ่ายแม่บ้าง ทำบุญกับอากงรับรองได้ว่าญาติได้รับแน่นอน”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าผู้บริจาคอุทิศส่วนกุศลให้ญาติฝ่ายบิดาและป้าหน้าจะอุทิศให้ญาติฝ่ายมารดาบ้าง การเรียกอากง แสดงถึงความรู้สึกใกล้ชิดกับหลวงปู่ไต้ฮง จึงเรียกท่านเหมือนญาติผู้ใหญ่ในครอบครัวอย่างยกย่องผู้อาวุโสในฐานะปู่หรือตา

ดั่งที่ นางวัชรินทร์ นาวงมีสาราญ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 64 ปี (2 กันยายน 2556 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“เมื่อวานดิฉันไปทำบุญโรงศพ เหมือนทุกเดือนที่เคยประพฤติ ถ้าหายไปได้ดี ฐานะ คิวแน่นจริงๆ ก็จะทยอยต่อไปในเดือนหน้า แบบนี้แต่ไม่เคยขาดสาย ไม่ลืมทำแล้วสุขใจทำไปเต็มใจอยากทำ เพราะทำบุญต่ออายุให้คุณพ่อ แฟน และตัวเอง เป็นอยู่ประจำ มีคนตายที่ไม่มีญาติรอเกิดอยู่ โรงโลงใส่ศพเขาอยู่ ก็ไปทำเพื่อให้เขาไปผูกไปเกิดไปที่ดี ๆ หลังจากเข้าไป ดิฉันไปพร้อมกับลูกศิษย์สาวที่ต่อไปจะมาทำงานร่วมกันกับเรา ที่ออฟฟิศหลังจากเธอใจกล้ามาก ลาออกจากบริษัทเดิม มากินเงินเดือนที่น้อยกว่าที่เธอเคยได้ ถึง 2 เท่า เรื่องเงินเรื่องเล็ก แต่เรื่องศรัทธาเรื่องใหญ่”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าความจริงจังใส่ใจของผู้มีจิตเลื่อมใสและผู้มาสักการะให้ความสำคัญกับเทศกาลทิ้งกระดาษที่มูลนิธิปอเต็กตึ๊งเป็นอย่างมาก โดยคิดว่าเรื่องเงินเป็นเรื่องไม่สำคัญแต่เรื่องศรัทธาเป็นเรื่องใหญ่ และสังเกตได้ว่าศรัทธาในหลวงปู่ไต้ฮงมาช้านาน ตั้งแต่รุ่นปู่ตายายจนถึงรุ่นลูกหลาน เชื่อมั่นว่าพิธีกรรมในเทศกาลทิ้งกระดาษช่วยเหลือสังคมได้อย่างจริงจัง

นอกจากทำบุญบริจาคในศาลเจ้าเป็นปกติอยู่แล้ว ตามความเชื่อของคนจีน ถือว่าเดือน 7 ตามปฏิทินจีนเป็นเดือนสำคัญที่ลูกหลานจะแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วอีกด้วย

ส่วนการสักการะบูชาไหว้บรรพบุรุษจะจัดตั้งโต๊ะแล้วนำของไหว้ต่าง ๆ มาจัดไหว้ประกอบด้วยอาหารคาวหวานขนมขม่ง ขนมหิย่น ผลไม้ ๆ พร้อมด้วยกับข้าวที่บรรพบุรุษชอบและยังต้องมีน้ำชา สุรา กระดาษเงินกระดาษทอง เมื่อไหว้เสร็จแล้วของบนโต๊ะเช่นไหว้บรรพบุรุษจะนำมารับประทานกันภายในครอบครัว

ส่วนการไหว้ “หอเฮียตี้” ฆ้องร่อนทั้งหลายจะปูเสื่อหรือกระดาษข้างโต๊ะตั้งของไหว้ส่วนเครื่องเช่นไหว้ประกอบด้วยอาหารคาวหวานทำปริมาณมาก ๆ ใส่ให้เต็มหม้อใหญ่ผลไม้ เส้นหมี่ห่อใหญ่ เหล้า น้ำชาและกระดาษเงินกระดาษทองเมื่อเสร็จแล้วของไหว้ “หอเฮียตี้” จะแจกจ่ายให้ท่านต่อไป

ดังนั้นจึงมีการทำบุญไหว้บรรพบุรุษกับไหว้ผีไร้ญาติที่มูลนิธิปอเต็กตึ๊งเช่นกัน การไหว้บรรพบุรุษและวิญญาณไร้ญาติก็ไม่ต่างกัน เครื่องเช่นไหว้ก็มีอาหารคาวหวาน ผลไม้ กระดาษเงินกระดาษทอง เสื้อผ้ากระดาษโดยของไหว้จะวางที่องค์ยมทูต และจุดธูปไหว้องค์ยมทูต ปักที่กระดาษและจุดธูปปักที่เครื่องเช่นไหว้ ปักที่ละดอก เพื่อบอกกล่าวให้ดวงวิญญาณมารับเครื่องเช่นไหว้

ประเพณีที่กระจาด ตามคติความเชื่อของชาวจีน ในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 7 ตามปฏิทินจีนจะมีการปล่อยดวงวิญญาณให้ออกมารับส่วนบุญกุศลจากญาติโยมหรือผู้ทิศส่วนกุศลให้ถือว่าเป็นการทำบุญและทำทาน ในด้านพิธีกรรมจะเริ่มด้วยการสวดบูชาพระรัตนตรัยและอัญเชิญเทพได้ซือเอี้ย (大士爺) มาเป็นผู้ดูแลสรรพวิญญาณที่อยู่ในพิธีให้อยู่ในความสงบเรียบร้อยไม่เป็นภัยกับใคร

ดั่งที่ นายสมชัย กวางทองพาณิชย์ (10 มกราคม 2557 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“มีชุดของได้ซือเอี้ย มีโต๊ะไหว้ได้ซือเอี้ย กระจาดก็จะทำเป็นทรงภูเขา ไหว้บรรพบุรุษหลัก 亲หลัก 亲คือ 三代(คือปู่ย่าตายาย) ต้องไหว้ขึ้นมา พิธีนี้เรียกว่า 盂兰盆会(อุลันฟ่ง) บนโต๊ะมีน้ำชาเยอะ เพราะวิญญาณเยอะมาก ในพิธีจะมีพระจีนมานั่งบนโต๊ะ เรียกว่าพระโมคคัลลานะแต่งตามพระจีน พระทั้งหมด 9 รูป ให้ทุกคนมาช่วยกันสวด เสร็จแล้วก็เอาข้าวมาแจก ต้องมีได้ซือเอี้ย มีพิธีการสวดมนต์ มีของไหว้จำนวนเยอะ ๆ ไม่ใช่ไหว้ 2 ถ้วย 3 ถ้วยเล็ก ๆ”

จากนั้นจะเป็นการถวายเครื่องเซ่น ซึ่งจะประกอบด้วยอาหาร ของใช้ เสื้อผ้า กระจาดเงิน กระจาดทอง ภูเขาเงินภูเขาทอง แก้ววิญญาณต่าง ๆ ดั่งที่ นายสมชัย กวางทองพาณิชย์ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 51 ปี (10 มกราคม 2557 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“ลักษณะการทำรูปทรงของไหว้จะเป็นสิ่งที่เจาะจงจะทำ จะทำเป็นทรงภูเขาที่เรียกว่า “หมี่ซั่ว” ภาษาจีนคือ 包山(ตามสำเนียงภาษาจีนกลางคือ เปาซาน) หมายถึงของทั้งหมดที่นำมาทำ เนื่องจากวิญญาณที่มารับมีเยอะมาก ก็เลยต้องขยายของให้เป็นจำนวนมาก ๆ มีความหมายว่า เพื่อให้มีเพียงพอกับวิญญาณที่ต้องการ อันนี้คือภาพของหยิน ส่วนหยางต้องจัดของให้สวยงาม และเป็นศิลปะที่แสดงความจริงจั่งว่าตั้งใจจะทำ”

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าการจัดเครื่องเซ่นไหว้วิญญาณไร้ญาติต้องมีจำนวนมาก ๆ เพราะวิญญาณมากันมาก ทางมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งให้ความสำคัญกับพิธีที่กระจาดอย่างมาก เพราะถือว่าเป็นงานใหญ่ ทำบุญครั้งใหญ่

จากนั้นก็จะมีการสวดมนต์เพื่อโปรดวิญญาณต่าง ๆ ให้เข้าถึงพระธรรม ตรงนี้เองหากวิญญาณใดมีโทษเบาบางมีศรัทธาเข้าถึงธรรมเมื่อใด ก็อาจส่งผลให้วิญญาณนั้นหลุดพ้นจากนรกได้จึงถือเป็นพิธีสงเคราะห์อย่างเต็มที่

ดั่งที่ นางกัญมน แสงเรือง คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 43 ปี ตำแหน่งอาสาสมัครบริการ 5 ปี (10 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“การที่กระจาดเมื่อเสร็จพิธีแล้ว ท่านเทพได้ซือเอี้ยก็จะนำวิญญาณกลับแล้วก็จะทำการเผากระจาดไหว้ส่งวิญญาณไป ส่วนของไหว้ที่เป็นอาหารสดอาหารแห้ง ของใช้ต่างๆ ก็จะนำมาแจกจ่าย ในสมัยก่อนจะทำเป็นฉลากติดบนกระจาดสานจากไม้ไผ่เพื่อใช้ร่อนได้ เมื่อถึงเวลาที่จะทิ้งกระจาดเล็กๆ นี้ไปยังประชาชนที่มารอรับของ ใครเก็บกระจาดได้ก็จะนำไปขึ้นของ จึงเป็นที่มาของคำว่าทิ้งกระจาดไม่ใช่เทกระจาดอย่างที่หลายคนเข้าใจผิดกัน”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าในเทศกาลทิ้งกระจาดส่วนของไหว้ต่าง ๆ หลังจากเสร็จพิธีก็จะถูกนำมาแจกโดยใช้วิธีการโยนทิ้ง ผู้ศรัทธาทั้งหลายก็จะอยู่บริเวณรอบ ๆ รอรับสิ่งของที่

แจกให้ และถือว่าเป็นการรับบุญจากการสวดมนต์ให้กับดวงวิญญาณต่าง ๆ ผู้วิจัยได้สังเกตว่ามีคนคอยรับแจกสิ่งของทุกเพศทุกวัยการคอยรับที่ถูกต้องเรียกว่าแย่ง เพราะของแต่ละชั้นที่แย่งชิงมาได้ก็แทบจะแหลกเหลว เพราะถูกตะปบจากมือเป็นสิบจนทะเลาะเบาะแว้งกันเนื่อง ๆ

พอถึงวันที่ 28 เดือน 7 ของทุกปีตามปฏิทินจีน หลังพิธีทางศาสนาจะนำสิ่งของที่ผู้บริจาคไว้ไปแจก และมีผู้ที่มารับแจกสิ่งของเป็นจำนวนมาก สำหรับมูลนิธิปอเต็กตึ๊งนั้นในวันที่ 3 กันยายน ปี 2556 มีการแจกของทิ้งกระจาดจะจัดงานใหญ่โตและมีสิ่งของเครื่องอุปโภคบริโภคแจกให้กับผู้ยากจนที่มารับของเป็นจำนวนมาก

ดังที่ นายสมชัย กวางทองพาณิชย์ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 51 ปี (3 กันยายน 2556 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“ปอเต็กตึ๊งจะเป็นที่ที่แจกข้าวใหญ่ที่สุดในกรุงเทพฯ เท่าที่เห็นมาซึ่งเป็นงานที่ใหญ่ที่สุด พอถึงเดือน 7 ก็จะเริ่มทำป้ายให้คนที่อยากแจกข้าว เอาข้าวมาทำบุญแล้วก็ถวาย จนกระทั่งถึงวันสุดท้าย วันนั้นจะปิดถนนรอบ ๆ หน้าปอเต็กตึ๊งจะมีคนมาค้ำคั้น ไล่ซื้อต่อคิว รอรับข้าว พอตอนเช้าปั๊บเขาก็จะต่อคิวแล้วพนักงานจะแจกข้าวให้”

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าเทศกาลทิ้งกระจาดเป็นงานที่ใหญ่โตจัดขึ้นที่มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง และมีผู้คนที่มารอรับของเป็นจำนวนมากทุกปี

การแจกของมีสองรอบ รอบแรกเป็นเวลา 6:00-9:00 น. หลังจากนั้นจะทำพิธีเปิด ตอน 10:00 น.ทางมูลนิธิปอเต็กตึ๊งจะเชิญผู้ว่าราชการจังหวัดมาเป็นประธาน หลังจากพิธีเสร็จ ก็เริ่มแจกของอีกครั้ง ถึงประมาณ 11:00 น. กว่า

ลำดับในการแจกของงานทิ้งกระจาดจะต้องใช้หลักฐานคือทะเบียนบ้านและบัตรประชาชน ถ้ามีชื่อในทะเบียนบ้านและบัตรประชาชนตรงกันก็จะได้คูซอง 2 ใบจะได้ของ 2 ชุด แต่ถ้ามีแต่บัตรประชาชนก็จะได้ชุดเดียว ทางมูลนิธิปอเต็กตึ๊งจะแบ่งแถวในการแจกของออกเป็น แถวผู้ชาย แถวผู้หญิงและแถวคนแก่

ดังที่ นายเอกชัย แสงจันทร์ทะนุ คนไทย อายุ 30 ปี (17 สิงหาคม 2556 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“คนที่เข้ามาแจกทานจะเรียงแถวเป็นแนวไม่วุ่นวาย มีย่างนั้นอาจเหยียบกันตาย บาดเจ็บ จะทำบุญทำทานเดียวจะเป็นกรรมไปเปล่า ๆ จะมีการเข้าคิว มารับข้าวสาร และคนจนไม่มีกิน มีกินบ้าง แต่บางมีอดอยาก ชาดแคลนจะพากันมา ลูกหลานมีเท่าไรก็พากันมาช่วย ขอรับเพื่อให้ได้ข้าวของเลี้ยงชีพตัวเอง ทุกคนจะได้ข้าวของเท่ากันเสมอกัน ไม่เลือกรักใครมากกว่าใครเป็นพิเศษ มีการสแตมภ์มือเพื่อกันการเวียนเทียน แบ่งปันให้คนอื่นบ้าง ที่อดอยากจะได้กิน อิ่มบ้าง ไม่อดตาย งานนี้คุณเห็นคนมากมายเป็นหมื่นเป็นแสน มาขอรับแจกของเหล่านี้ ที่มีคนใจบุญยินดีให้เต็มใจบริจาค ด้วยใจกุศลพร้อมที่จะให้พวกเขาเหล่านั้น ได้กินได้ใช้ได้รับของบ้างอย่างทั่วถึงกัน”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่างานเทศกาลทิ้งกระจาดที่มูลนิธิปอเต็กตึ๊งจัดขึ้นอย่างมีระบบระเบียบ และผู้ที่มารับของจะเข้าแถวเป็นแนวไม่วุ่นวาย ซึ่งสามารถทำให้งานเทศกาลทิ้ง

กระเจาดำเนินอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังแสดงให้เห็นว่ามูลนิธิปอเต็กตึ๊งช่วยเหลือสังคมได้จริง ใน เทศกาลทิ้งกระเจาดำที่มีการแจกของให้กับผู้ยากจน

วันที่ 4 เดือนกันยายน ปี 2556 เป็นการปิดประตูดุสิตเทศกาลทิ้งกระเจาดำ ทางมูลนิธิปอเต็กตึ๊งมี การจัดงานประเพณีทิ้งกระเจาดำ เพื่อเป็นการบอกกล่าวให้รู้กันว่า สิ้นสุดประเพณีทิ้งกระเจาดำแล้ว

3.3.3 เทศกาลกินเจ

เทศกาลกินเจกำหนดวันตามจันทรคติ เริ่มต้นตั้งแต่วันขึ้น 1 ค่ำ ถึงขึ้น 9 ค่ำ เดือน 9 ตาม ปฏิทินจันทรคติ ปีรวม 9 วัน 9 ค่ำ การกินเจหรือตามสำเนียงภาษาจีนแต้จิ๋ว ว่า "เจียะแจ" แปลว่า การ กินอาหารที่บริสุทธิ์ หมายความว่าถึงอาหารที่ไม่ควาหรือไม่เจือปนซากผลิตภัณฑ์ของสัตว์ รวมทั้งไม่ปรุง ใส่พืชผักต้องห้าม

กล่าวถึงการกินเจ เล่าต่อกันมาว่า ในครั้งสมัยพระเจ้าแผ่นดินราชวงศ์ “ย่นฮังสี่” แปลว่า “ผู้เป็นเจ้าของมนุษย์” มีพี่น้องรวมเก้าองค์ ซึ่งต่างมีอิทธิฤทธิ์พิเศษต่างๆ เป็นที่นับถือในหมู่คนจีนว่า เป็นผู้วิเศษ เมื่อล่วงลับจากโลกมนุษย์ได้ขึ้นสวรรค์ไปจุดเป็นดาวจระเข้เรียงกัน 9 ดวง ผู้คนเรียกท่าน ว่า “เก้าฮังฮู้ดโจ้ว” ซึ่งแปลว่า “พระเจ้าเก้าพระองค์” เป็นผู้ถือบัญชีชื่อคนทั้งหลายในโลกมนุษย์ ถ้า ใครถึงเวลาที่จะหมดอายุขัยก็สามารถขอต่ออายุให้ยืนต่อไปได้อีกตามความปรารถนา ตามบุญวาสนา ความดีที่ตนทำไว้ ในวันขึ้น 1 - 9 ค่ำ เดือน 9 ของจีน ซึ่งตรงกับเดือนตุลาคมของปฏิทินสากล เป็น เวลาที่ “เก้าฮังฮู้ดโจ้ว” ลงมาตรวจดูคนทั้งหลายในโลกมนุษย์ว่าใครทำผิดทำชั่ว ทำความดีงาม อย่างไรบ้าง ท่านก็จะจดลงไว้ในบัญชีและบันทึกลงให้เป็นไปตามกรรมของผู้ทำนั้น ใครทำดีก็ได้ดี ใคร ทำชั่วก็ได้ชั่ว ใครทำชั่วแล้วกลับใจทำคุณงามความดีได้ก็ได้อีก ฉะนั้นในช่วงนี้คนจีนจึงกินเจเป็นการทำ ความดีให้ “เก้าฮังฮู้ดโจ้ว”

ในช่วงเทศกาลกินเจ 9 วัน 9 ค่ำ ผู้ที่ต้องการกินเจอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ตามประเพณีการกิน เจ จะต้องงดเว้นเนื้อสัตว์หรืองดทำอันตรายต่อสัตว์ งดนม เนย และน้ำมันที่มาจากสัตว์ งดอาหารรส จัด เผ็ด หวานมาก เปรี้ยวมาก เค็มมาก งดผักหรือเครื่องเทศที่มีกลิ่นแรง เช่น กระเทียม หัวหอม ต้นหอม กุยช่าย รวมทั้งใบยาสูบสิ่งเสพติดและของมีเมาต่างๆ

ดังที่ นางแพไข พุนตระกูลเกียรติ คนไทยเชื้อสายจีน (4 ตุลาคม : 2556) เล่าว่า

“คำว่าเจ หมายถึงอะไร เจในภาษาจีนทางพุทธศาสนาฝ่ายมหายานมี ความหมายเดียวกับคำว่า อุโบสถ ดังนั้นการกินเจก็คือการรับประทานอาหารก่อน เที่ยงวัน เหมือนกับที่ชาวพุทธในประเทศไทยถืออุโบสถศีล หรือรักษาศีล 8 โดยไม่ รับประทานอาหารหลังจากเที่ยงวันไปแล้ว แต่เนื่องจากการถืออุโบสถศีล หรือศีล 8 ของชาวพุทธฝ่ายมหายานไม่กินเนื้อสัตว์ จึงนิยมนำการไม่กินเนื้อสัตว์ไปรวมกัน เข้ากับคำว่า กินเจ กลายเป็นการถือศีลกินเจ ในปัจจุบันผู้ที่รับประทานอาหาร 3 มื้อ แต่ไม่กินเนื้อสัตว์ก็ยังคงเรียกว่ากินเจ ฉะนั้นความหมายของการกินเจ จึง หมายถึงการรักษาศีลปฏิบัติธรรมทั้งกาย วาจา และใจไม่ใช่หมายความว่าเพียงการ ไม่รับประทานเนื้อสัตว์เท่านั้น แต่รวมถึงการปฏิบัติธรรมไปด้วยจึงจะครบเป็น “การถือศีล-กินเจ” อย่างแท้จริง”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าการกินเจเป็นวิธีการรักษาสุขภาพ เพราะอาหารเจเป็นอาหารชีวจิต เมื่อกินติดต่อกันจะทำให้ร่างกายสมดุล สามารถขับพิษของเสียต่าง ๆ ออกจากร่างกายได้ และปรับระบบต่าง ๆ ในร่างกายให้มีเสถียรภาพ

ดั่งที่ นายวรภาพ วัชรเกียรติ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 44 ปี (2 กันยายน 2556 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“ถือศีลกินเจต้องเป็นเวลา 9 วัน จะกินเจในมือเย็นก่อนวันจริง 1 มือและมือเช้าหลังวันที่เก้าขึ้น 9 คำอีก 1 มือเป็นการลา ซึ่งจะเป็นวันส่งเจ้า ในช่วง 9 วันนี้ทุกวันจะถือเป็นวันเจใหญ่ ในช่วงเวลากินเจจะเข้ามาศาลเจ้าทำบุญทุกวันและมาสวดมนต์ที่ปอเต็กตึ๊งจะมีอาหารเจแจกฟรีให้ เข้าไปโปรยก็สามารับประทานได้ คนที่มารับประทานอาหารจะค่อนข้างเยอะ เฉพาะผู้ที่ยากจน เพราะฉะนั้นได้แค่คนละชาม ถ้ายังไม่อิ่มก็ต้องไปเข้าแถวรอคิวอีก นอกจากนี้ยังถือศีลกินเจที่บ้านเหมือนกันในช่วงเทศกาลกินเจ”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าจะมีการชำระกระเพาะให้สะอาดก่อนก่อนวันจริงของเทศกาลกินเจและพุทธบริษัทจะไปทำบุญและกินเจที่ศาสนสถาน การแจกอาหารเจฟรีที่มูลนิธิปอเต็กตึ๊งไม่เพียงแต่เป็นความต้องการในเทศกาลกินเจแต่เป็นการปฏิบัติตามหลักธรรมของหลวงปู่โตสงอีกด้วย ซึ่งก็คือการแจกอาหารฟรีกับคนที่ยากจน

พิธีกรรมในเทศกาลกินเจพุทธบริษัทไทยเชื้อสายจีนถือปฏิบัติมาแล้วนับสิบนับร้อยปี พุทธบริษัทจีนจะไม่กินเนื้อสัตว์ในช่วงเทศกาลกินเจ ผู้คนที่ศรัทธาในพุทธศาสนาจะพากันนุ่งห่มเสื้อผ้าสีขาวมาเข้าร่วมพิธีกรรมของทางมูลนิธิ ฯ พร้อมด้วยดอกไม้ธูปเทียนบำเพ็ญศีลสมาทาน ทำบุญทำทาน ถือศีลกินเจเป็นเวลา 9 วัน

เวลากำหนดงานเทศกาลกินเจปี 2556 ณ มูลนิธิปอเต็กตึ๊งมีดังต่อไปนี้

วันที่ 4 เดือนตุลาคม เป็นพิธีรับเจ้าเทศกาลกินเจ

วันที่ 10 เดือนตุลาคม เป็นพิธีเบิกเนตรองค์ยมทูต/ลอยกระทง

วันที่ 11 เดือนตุลาคม เป็นพิธีทิ้งกระจาด/แห่เวียนธูป

วันที่ 14 เดือนตุลาคม พิธีส่งเจ้าเทศกาลกินเจ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เข้าร่วมพิธีกรรมเทศกาลกินเจในวันที่ 4-14 ตุลาคม ปี 2556 สังเกตว่า ในช่วงเทศกาลกินเจ ผู้ที่มาเข้าร่วมพิธีกรรมจะต้องแต่งตัวเรียบร้อยและสวมเสื้อผ้าสีขาว ในบริเวณข้างในศาลเจ้าจะมีป้ายบอกว่า “เข้าได้เฉพาะผู้ที่ทานเจและแต่งชุดขาว” ซิดเข้าไปด้านในเป็นที่พระสวดมนต์จะมีป้ายบอกว่า “สุภาพสตรีห้ามเข้า”

ดั่งที่ นายวรภาพ วัชรเกียรติ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 44 ปี (2 กันยายน 2556 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“เมื่อสมัยก่อนนั้นจะใช้ได้แต่สีขาวเดียว คือต้องแต่งกายสีขาวห้ามมีลาย ห้ามแต่งหน้า ทำผม รวบผมก็ยังไม่ได้ เพราะถือว่าเป็นการไว้ทุกข์ ช่วงหลังก็ได้ให้ใช้สีเหลืองได้อีกสี เพราะถือว่าเป็นสีเหลืองคือสีของเจ้า แต่คนที่เคร่งครัดจริง ๆ ก็ยังใส่แต่สีขาวอย่างเดียว”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า เทศกาลกินเจ ผู้ที่จะเข้าสู่เทศกาลนี้ จะต้องเตรียมตัวเองให้พร้อม ผู้ที่ถือเคร่งจะนุ่งห่มเสื้อผ้าสีขาวบริสุทธิ์ตลอดทั้งเทศกาล

การถือศีลกินเจไม่เพียงแต่ไม่กินเนื้อสัตว์ไม่เบียดเบียน อีกความหมายคือต้องการให้รักษาศีล ผู้ที่ถือศีลกินเจจะต้องเปี่ยมไปด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์ ถือเป็นการชำระล้างทั้งทางร่างกายและจิตใจ

ดังที่ นางสาว ตรีเพ็ญ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 53 ปี (10 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“เวลาเราจะทำชั่วหรือทำดี จะมีตัวสองข้างแบ่งกัน เช่นว่าเราจะขโมยของ แล้วฝ่ายหนึ่งจะบอกว่าบาปนะ ฝ่ายหนึ่งอยากได้ บาปนะ อยากได้ อยู่ที่เราคิดขาวหรือดำ ธรรมะพิสูจน์ได้อยู่ที่เวลา คนที่มาทำบุญส่วนใหญ่จะมาแก้กรรม พี่ก็เหมือนกันมาแก้กรรมไม่ต่างกัน เขาบอกว่าเวลาเรามีความทุกข์คือเราทำชั่วมากกว่าดี ถ้าวันนี้เราทำดีมากกว่าความทุกข์เราก็มีความสุข เทศกาลกินเจ คือถือศีลกินเจ จริงๆแล้วกินที่ใจแล้วก็ไม่กินเนื้อสัตว์ ไม่กินเนื้อสัตว์ก็คือไม่ฆ่าสัตว์ ข้อแรกของพุทธศาสนาก็คือไม่ฆ่าสัตว์ เพราะเจ้าแม่กวนอิมกินเจไม่ฆ่าสัตว์ แต่อย่างน้อยชาวพุทธที่นับถือเจ้าแม่กวนอิม ไม่กินเนื้อวัว เพราะเจ้าแม่กวนอิมเกิดปีวัว เขาก็เลยไม่กินเนื้อวัว”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าถือศีลกินเจไม่ใช่ “กินเจ” อย่างเดียว คำว่า “เจ” มาจากคำว่า “ใจ” คือไม่มีเนื้อสัตว์ นั่นหมายถึงการละเว้นการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ซึ่งเป็นเรื่องกุศล แต่ยังไม่พอ เทศกาลนี้ยังเป็นการให้คนหันมาทำความดีรักษาศีล ละเว้นอบายมุขและมีจิตใจที่ดีบริสุทธิ์

ถือศีลกินเจ ไม่เพียงแต่ทำให้ร่างกายสะอาด แต่ยังทำให้จิตใจสงบสุขอีกด้วย เพราะการกินเจรักษาศีลเป็นบุญใหญ่ ตามแนวคิดทางศาสนาพุทธกินเจเป็นการถือศีลและสามารถแก้กรรมได้

ดังที่ นางสาว ชรินทร์ นามวงมีสารานุก คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 64 ปี (10 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“ถ้าอยากได้บุญก็กินเจ เป็นศีลข้อแรกเลย ถ้าปฏิบัติได้ข้ออื่นก็จะตามมาเอง ยิ่งไปก็จะไม่ทรมาณ เพราะว่าเนื้อสัตว์เป็นอาหารของมะเร็ง คนเกิดมาเพื่อกินพืชแล้วหลงทางไปกินเนื้อสัตว์ ก็เลยทำให้สุขภาพตอนแก่ไม่ดี เพราะสิ่งที่กินไว้สะสมไว้ในร่างกาย ยิ่งสูงอายุนะบบย่อยก็เสื่อมลง เท่ากับว่าทำร้ายตัวเอง แล้วอีกอย่างผู้ที่เข้าใจอย่างลึกซึ้ง ย่อมตระหนักว่าการกินซึ่งอาศัยการฆ่า เพื่อเอาเลือดเนื้อของผู้อื่นมาเป็นของเราเป็นการสร้างกรรมเกี่ยวกับการฆ่าโดยตรง แม้ว่าจะไม่ได้เป็นผู้ลงมือฆ่าเองก็ตาม การซื้อจากผู้อื่นก็เหมือนกับการจ้างฆ่าเพราะถ้าไม่มีคนกินก็ไม่มีคนฆ่ามาขายเพราะฉะนั้นต้องงดเว้นเนื้อสัตว์ ถ้าละได้ก็ทำให้เราจิตใจดี สมองโล่ง เวิร์กกรรมก็จะไม่ตามมาหาเรา”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าผู้มีจิตกุศลเชื่อว่าการกินเจสามารถช่วยสร้างบุญให้กับตนเองได้ การกินเจกินเพื่อเว้นกรรม เพราะการฆ่าเอาเลือดเนื้อผู้อื่นมาเป็นของเราเป็นการสร้างกรรมแม้จะไม่ได้ลงมือฆ่าเองก็ตาม เพราะการซื้อผู้อื่นเท่ากับจ้างฆ่า ผู้ที่เข้าใจเรื่องกฎแห่งกรรมจึงหยุดกิน หันมารับประทานอาหารเจแทน โดยไม่เห็นแก่ความอร่อยในช่วงเวลาสั้น ๆ เพียงแค่ให้อาหารผ่านลิ้นเท่านั้น

เมื่อวันศุกร์ที่ 11 ตุลาคม 2556 เวลา 18.45 น. มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งจัดขบวนแห่ “เวียนธูปรอบนอกศาลเจ้าไต้ฮงกง” และมีสาธุชนจำนวนมากเข้าร่วมงาน พร้อมใจร่วมขบวนแห่เวียนธูป โดยผู้ร่วมขบวนจะนุ่งขาวห่มขาว ถือศีล ดังที่ นางวิรัตน์ ตั้งทวีรุ่งโรจน์ คนไทยเชื้อสายจีน อายุ 41 ปี ตำแหน่งทั่วไป (10 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“วันนี้มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งจัดขบวนแห่ “เวียนธูปรอบนอกศาลเจ้าไต้ฮงกง” เนื่องในเทศกาลกินเจประจำปี 2556 เพื่อตั้งจิตอธิษฐานขอพรจากเทพเจ้า เพื่อความเป็นสิริมงคล โดยเชื่อว่าเมื่อรับพรจากเทพพระเจ้าแล้ว จะทำให้จิตใจเบิกบานผ่องแผ้ว มีแต่ความสุขความเจริญรุ่งเรือง”

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งจะมีการเวียนธูปรอบนอกศาลเจ้า ซึ่งเป็นงานใหญ่ที่เป็นสิริมงคลและเป็นพิธีกรรมจวบสิ้นของเทศกาลกินเจผู้ศรัทธาทั้งหลายพากันมาเข้าร่วมงานกันจำนวนมาก

จากสิ่งที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า องค์ไต้ฮงกง ศาลเจ้าไต้ฮงกงและพิธีกรรมตามเทศกาลที่บรรยายมานี้ สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมจีนอย่างชัดเจน เป็นวัฒนธรรมความเชื่อที่ปฏิบัติผ่านพิธีกรรมสำคัญในรอบหนึ่งปีที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งจัดขึ้นเป็นประจำ เพราะพิธีกรรมเหล่านี้มีความหมายต่อชาวจีนในเมืองไทยอย่างมาก ดังจะได้กล่าวอย่างละเอียดต่อไปในบทที่ 4